

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกพินasse อําเภอเรนุนนคร จังหวัดนครพนม

**ADMINISTRATION OF THE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE : A CASE STUDY OF KHOKHINHAE
SUB-DISTRICT, RENUNAKHON DISTRICT, NAKHONPHANOM PROVINCE**

พระสุริวิทย์ คุณยุตโต (วงศ์ชาลี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา¹
ตามหลักสูตรปริญญาโททางศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา^๑
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกพินasse่ อําเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

พระสุริทัย คุณยุตโต (วงศ์ชาลี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา^๒
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตประสาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหा�จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหा�จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**ADMINISTRATION OF THE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION
ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE : A CASE STUDY OF KHOKHINHAE
SUB-DISTRICT, RENUNAKHON DISTRICT, NAKHONPHANOM PROVINCE**

Phra Surawith Gunayutto (Vongchalee)

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011**

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya Universrsity)

บันทึกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานินพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา**รัฐประศาสนศาสตร์**

(พระสุธรรมานุวัฒน, ผศ.ดร.)

คณบดีบันทึกวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานินพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูบุรีมานุรักษ์, รศ.ดร.)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี)

กรรมการ

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

กรรมการ

(พระมหาบุญเลิศ อินทปัญโญ, ผศ.)

กรรมการ

(อาจารย์ วันชัย สุขตาม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานินพนธ์

ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

ประธานกรรมการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปัญโญ, ผศ. กรรมการ

อาจารย์ วันชัย สุขตาม

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล
	: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม
ผู้วิจัย	: พระสุริวิทย์ คุณยุติโถ (วงศ์ชาลี)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	
	: ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม, พ.ม., พช.บ., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)
	: พระมหาบุญเลิศ อินทปัญโญ, ผศ. ป.ธ.๗,
	พช.บ.,(เกียรตินิยมอันดับ๑) ศศ.ม., รปม.(การจัดการความขัดแย้ง)
	: อาจารย์ วันชัย สุขตาม พช.บ.,(เกียรตินิยมอันดับ๑)
	ศศ.บ., รปม.(การจัดการทุนมนุษย์)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม (๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม และ(๓) เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนจำนวน ๓๖๕ คน ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณเมินค่า และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที่ (t-test) และค่า(F-test) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔๔ มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๑ มีสถานภาพแต่งงาน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๒๓ มีอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๗ มีุติการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๔

๒. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ วุฒิการศึกษา พบร่วมว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนมโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุตฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ ๐.๐๔

๔. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม พบร่วมว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆได้อย่างเคร่งครัด เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรบางส่วนในการปฏิบัติหน้าที่เห็นประโยชน์ส่วนตน และพวกละมองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม บุคลากรบางส่วนปฏิบัติหน้าที่ตามความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลงานต่อชุมชน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในบางเรื่องไม่มีความโปร่งใสในเรื่องงบประมาณที่ใช้พัฒนาท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง

สำหรับข้อเสนอแนะในการบริหาร คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดอบรมบุคลากรบางส่วนที่ยังไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือหลักธรรมาภิบาล ต่างๆเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปในทิศทางเดียวกันคือ ยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่ชอบธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดเผยงบประมาณประจำปีในการนำไปใช้จ่ายในแต่ละด้าน และในการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่าและมีประโยชน์กับประชาชน และการจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้นๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

Thesis Title : Administration of the Sub-district Administrative Organization According to Good Governance: A Case Study of Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province

Researcher : Phra Surawith Gunayutto (Vongchalee)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Surapon Suyaprom, B.A., M.A. Ph.D. (Pol.Sc.)

: Phramaha Boonlert Indhapanno, Asst.Prof. Pali VII, B.A., (1st Class) M.A, M.P.A (Conflict management)

: Mr.Wanchai SukTam, B.A., (1st Class) M.P.A. (Human Capital Management)

Date of Graduation : 20 March 2012

ABSTRACT

This objective of this research are : (1) to study the opinions of people towards the Administration of the Sub-district Administrative Organization According to Good Governance : A Case Study of Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province, (2) to compare the opinions of people towards Administration of the Sub-district Administrative Organization According to Good Governance : A Case Study of Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province, and (3) to study the problems and suggestions for the development of the Administration of the Sub-district Administrative Organization According to Good Governance : A Case Study of Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province. The survey research was carried out in this study. The sample includes 365 people within Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province being draw by Cluster sampling technique. The tool used to collect data was questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test and F-test was used for one-way analysis of variance (ANOVA)

The findings of this research are as follows:

1) Most of respondents was male, representing 56.44 percent, aged 41-50 years representing 30.31 percent, were married, 71.23 percent, agriculture representing 75.07 percent, and Most of them are employees who are undergraduate, 75.34 percent.

2) The overall opinions of people towards the Administration of the Sub-district Administrative Organization According to Good Governance : A Case Study of Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province was found at the medium level. When considering into each aspect of good governance, it was also ranked at the medium levels in all aspects.

3) From the comparative study of the opinion held by the administrators, the officers and the employees towards the Sub-district Administrative Organization according to the Principle of Good Government, classified by personal factors were the people have sex,age,status,occupation,education, it is found that the administrators, the officers and the employees in the Administration of the Sub-district Administrative Organization According to Good Governance : A Case Study of Khokhinhae Sub-district, Renunakhon District, Nakhonphanom Province are in general not different, the face which is not contrary to the set up hypothesis. When divide by age,found that the opinion are different at 0.05 level.

4) For the problems and obstacles, it is found that some personnel do not know the laws or the Principles of Good Governance, regarding the administration in each Sub-district Administrative Organization. Some personnel are interested only in personal benefit more than general one. Moreover some personnel are interested in their own friends. In working of some organization in some matters, there is not opening of the opportunity to the local people to work together. Some personnel do their work in accordance with their own sense without thinking of the outputs. The provision of budget by the Sub-district Administrative Organization does not cover the areas in the District Administration.

For the suggestion are as follows: The Sub-district Administrative Organization should arrange the training course to the some personnel who do not know the laws or the Principle of Good Governance regarding the administrator to course the administration in the Sub-district Administrative Organization to be in the some direction. That is to emphasize the right way to the laws and the Principle of Good Governance.The Sub-district Administrative Organization should support the

personnel to see the common benefit more than the personnel one. The Sub-district Administrative Organization should support the harmony to the personnel. Moreover, the Sub-district Administrative Organization should shows the annual budget to be spent on each side and should spend the annual budget usefully and properly to the people, and should bring the annual budget for broadly developing the communities according the community is need without thinking of the vote from the election.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพื่อระอศความเมตตาอนุเคราะห์ของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม พระอาจารย์มหาบุญเลิศ อินทปณิโภ, ผศ. อาจารย์วันชัย สุขตาม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าชั้นแนวหน้าในการดำเนินงานและตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและขอขอบคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ พระอาจารย์มหาสม กลยาโน Ph.D. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ผศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์ ดร.ยุทธนา ปราณีต ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหาระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ช่วยแนะนำแก้ไข ให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความเมตตาของ ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมบทคัดย่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่เมตตาชี้แนะ แก้ไขเนื้อหาที่บกพร่องให้สมบูรณ์ถูกต้อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ท่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแข็ง เจ้าหน้าที่ บุคลากร และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแข็ง อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ที่ได้ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณอาจารย์ธิติวุฒิ หมั่นนี ที่ช่วยเหลือในการตรวจรูปแบบและประสานงานต่างๆ รวมถึงคณะพระอาจารย์ และคณาจารย์ของคณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสานความรู้ และคำแนะนำในด้านต่างๆ แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตทุกท่าน สำหรับน้ำใจและไมตรี ที่มีให้แก่กันด้วยดีเสมอมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

คุณงามความดีและประโยชน์ที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมอุทิศเป็นเครื่องสักการะบูชาคุณพระศรีรัตนตรัย คุณบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย ครูอาจารย์ และขออนุโมทนาขอบคุณ ผู้มีอุปการคุณที่ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าทุกท่าน ด้วยดีเสมอมา

พระสุริวิทย์ คุณยุติโภ (วงศ์ชาลี)

๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก-๙
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค-๑
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช-๘
สารบัญตาราง	ญ-ญ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๑๔
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล	๓๖
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๕
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	๖๔
๒.๖ การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินແย়ে	
อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	๗๓
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๔
๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๐๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๗
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	๑๑๑
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	
๔.๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๓
๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคลกพินแห่ง ^๑ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	๑๑๖
๔.๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคลกพินแห่ง ^๑ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	๑๒๖
๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคลกพินแห่ง ^๑ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	๑๓๔
๔.๕ สรุป องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๓๖
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๔๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๔๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๕๑
บรรณานุกรม	๑๕๒
ภาคผนวก	
ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้การวิจัย	๑๖๗
ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๑๖๙
ค. ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๗๕
ง. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๑๘๒
จ. ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient)	๑๘๔

សារប័ណ្ណ (ពេល)

លេខរូប	ឈ្មោះ	អត្ថលេខា
១	ង. ងង់សីវិទីទុកដាក់សារប័ណ្ណ	៩៨៧
២	ខ. បញ្ជីសារប័ណ្ណ	៩៨៨
៣	គ. បញ្ជីសារប័ណ្ណ	៩៨៩

សារប័ណ្ណ

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ ข้อมูลสถานศึกษา บุคลากรศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓	๗๔
๓.๑ จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๙
๔.๑ แสดงจำนวนร้อยละ ของสถานภาพส่วนบุคคล	๑๑๔
๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม	๑๑๗
๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักนิติธรรม	๑๑๘
๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักคุณธรรม	๑๑๙
๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักความโปร่งใส	๑๒๐
๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักการมีส่วนร่วม	๑๒๑
๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักความรับผิดชอบ	๑๒๓
๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล โโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักความคุ้มค่า	๑๒๔
๔.๙ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ	๑๒๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๐ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ	๑๒๗
๔.๑๑ เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามอายุ หลักความโปร่งใส โดยภาพรวม	๑๒๘
๔.๑๒ เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามอายุ หลักรับผิดชอบ โดยภาพรวม	๑๒๙
๔.๑๓ เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามอายุ หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวม	๑๓๐
๔.๑๔ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ	๑๓๑
๔.๑๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ	๑๓๒
๔.๑๖ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามวุฒิการศึกษา	๑๓๓
๔.๑๗ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม	๑๓๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	๖๒
๒.๒ แสดงที่มาของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๓
๒.๓ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	๗๙
๒.๔ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๖
๒.๕ แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๓๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มีสาระสำคัญ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของประชาชนชาวไทยในการรักษาไว้ซึ่งเอกราช และความมั่นคงของชาติ การทำงานบำรุงรักษาศาสนานุกูลศาสนาให้สิทธิสถาพร การเกิดทุนพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นมิ่งขวัญของชาติ การยึดถือระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นวิถีทางในการปกครองประเทศ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วม ในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีดุลยภาพ และประสิทธิภาพตามวิถีการปกครองแบบรัฐสภา รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นๆ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริตเที่ยงธรรมตามแนวทางการบริหารงานแผ่นดิน ไปสู่หลักธรรมาภิบาล การวางแผนและหลักการในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การส่งเสริมความเป็นอิสระและสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ประกอบกับยุคของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ และสังคมไปอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงมีนโยบายในการปฏิรูประบบราชการ โดยเร่งรัดดำเนินการเปลี่ยนแปลงการทำงานของราชการอย่างจริงจัง อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของภาคเอกชนและประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล^๑

ในช่วงการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ได้มีการวางแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาพรวมของประเทศไทย โดยสรุปได้ ดังนี้^๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเข้มแข็งของ

^๑ บุญฤทธิ์ เกศจำรงค์, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์รัฐประสาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, (บันทึกวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ในช่วงแผนพัฒนาฯฉบับที่๑๐, (๒๕๕๐-๒๕๕๔), หน้า ๑๖๗ - ๑๗๗.

ชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

ดังนั้น รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ และการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๐ จึงต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการบริหารจัดการประเทศอย่างแท้จริง เพราะธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีลักษณะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม การพัฒนาภายใต้เศรษฐกิจเสรีนิยม มีความเป็นธรรม ให้กับทุกภาคส่วนมากขึ้น โดยประสบการณ์ของนานาประเทศพบว่า ประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากหรือมีลักษณะเปิดทางการเมืองสูง จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดกันอย่างกว้างขวาง เกิดกระบวนการรวมตัวของประชาชน สร้างค่านิยมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะ ในเรื่องความเป็นธรรม ความเสมอภาค และประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาที่สร้างความเป็นธรรม และความสันติสุขในสังคม

ปัจจุบันแนวคิดเรื่อง ธรรมาภิบาล มีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานภายในประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีการนำแนวคิดไปปรับใช้กับหน่วยงานอย่างเห็นได้ชัด มีการปรับลดขนาดของหน่วยงาน ปรับปรุงการบริหารให้มีคุณภาพมีการบริการสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นที่พึงพอใจของประชาชน หลักธรรมาภิบาลมีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๒ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดแผนโครงการเพื่อปรับปรุงในความรับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล^๗ เพราะเป้าหมายของธรรมาภิบาลก็คือการพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหลักธรรมาภิบาลมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคมไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง^๘

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองตนเองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่สุดซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่นและเป็นกลไกที่สำคัญต่อการบริหารการพัฒนาระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่า

^๗ บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗.

^๘ บรรดัด อุวรรณโน, การสร้างธรรมาภิบาล (Good governance) ในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญาณ, ๒๕๕๒), หน้า ๓๑.

องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่างๆ ในชนบท จึงน่าจะรู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญทางการเมือง เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และสังคมซึ่งยึดหลักว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ อนึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ก็ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยกำหนดบทบัญญัติ ว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ในหมวด ๑๔ ซึ่งการตระหนักรถึงความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารประเทศ เพื่อการกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่นเปรียบเสมือนการกระจายอำนาจสู่ประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นองค์การระดับราบที่มีศักยภาพสูงในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จึงต้องมีหลักการบริหารงานพัฒนาชนบทให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งหลักการบริหารที่มีกระแสสำคัญในช่วงเวลานี้คือหลักธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลคือ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจจะอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงต้องยั่งก้าวไปข้างหน้าของสังคม และให้ความมั่นใจว่า เศียงของประชาชนจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร การก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เองก็เป็นสิ่งที่รัฐบาลพยายามปรับตัวเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาล เพราะเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคสิ่งที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง ดังนั้น ต้องคุ้มครองบริหารส่วนตำบลจึงเป็นหัวใจ เครื่องมือ กระบวนการและเป้าหมายของธรรมาภิบาลในการพัฒนาชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่งมีพื้นที่ในความรับผิดชอบจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน มีภาระหน้าที่รับผิดชอบประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้มีแผนและโครงการในการดำเนินงานต่างๆ อยู่มาก ใน การดำเนินการบริหารงานที่ผ่านมาได้พับปัญหาต่างๆ เช่น การร้องเรียนเกี่ยวกับถนนสายหลักที่เป็นหลุมเป็นบ่อ การร้องเรียนเกี่ยวกับการสร้างถนนที่ขาดประสิทธิภาพและการตรวจสอบ การร้องเรียนเกี่ยวกับการเพาขยะที่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนชาวบ้านในพื้นที่ การร้องเรียนเกี่ยวกับสะพานเชื่อมถนนที่ใช้สัญจรหลักมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้เกิดการร้องเรียนโดยตรง เมื่อกล่าวที่สำคัญในการพัฒนาชนบทที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารจัดการที่ต้องประยุกต์ใช้หลักการบริหารนั้นก็คือ หลักธรรมาภิบาล เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม เพื่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในระดับตำบลได้เป็นอย่างดี จะส่งผลให้ประชาชนในตำบลมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาในองค์การบริหารส่วนตำบล

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยมีเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า การดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พื้นท้องประชาชนในท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มุ่งการกระจายอำนาจ ปราศจากการทุจริตคอรัปชัน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี อันจะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหามาปรับใช้เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติราชการยุคใหม่ ซึ่งมีลักษณะของธรรมาภิบาลที่จะเป็นรากฐานในด้านการวางแผนรากฐานสังคมประชาธิปไตยในอนาคต จากเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ว่าได้มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และเพื่อที่จะได้ข้อเสนอแนะ ที่เหมาะสมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน สังคมและ ประชาชนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของประชาชน

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาหลักการบริหารธรรมาภิบาลที่กำหนดโดยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒^๖ ทั้ง ๖ ด้าน กล่าวคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยรั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำนวน ๗,๒๒๘ คน^๗

^๖ สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี : ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, (เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง. ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒), หน้า ๒๖.

^๗ งานการทะเบียนราษฎร, องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ (ณ มีนาคม ๒๕๕๓).

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ ตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ๔๘๑๗๐

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙ ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีผู้พิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกซึ่งเป็นวิจารณญาณของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

การบริหารงาน หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งในทางวัตถุ และบุคคลมาดำเนินการภายใต้ส่วนงานต่างๆ ขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

องค์กรบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีฐานะเป็นนิติบุคคล

การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล หมายถึง การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินและอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม การกำหนดนโยบาย วางแผน โครงการพัฒนาตำบล ข้อบังคับ อบต. และการจัดสรรงบประมาณ และการนำนโยบาย แผนงาน และโครงการไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรม ได้แก่ งานบริหาร งานความปลอดภัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน งานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม งานพัฒนาคุณภาพชีวิต งานคมนาคมและสาธารณูปการ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและประชาธิปไตย

ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักในการบริหารงานของผู้บริหารและพนักงานที่ส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรและประชาชน ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

ด้านหลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารงานตามกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความถูกต้อง ความดีงาม มีการกระจายอำนาจการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีกระบวนการปรับตัวต่างที่ชัดเจน รณรงค์ให้บุคลากรยึดถือหลักความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม

ด้านหลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยึดมั่นความถูกต้อง ดีงาม สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ทำให้สังคมมีเสถียรภาพ ทุกคนสามารถอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

ด้านหลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงานและกฎหมายต่าง ๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ บุคลากรและประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง มีกระบวนการให้บุคลากรสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

ด้านหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากรประชาชนมีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผลงานและเสนอความเห็นในการตัดสินปัญหา เพื่อให้เกิดความคิดริเริมและมีพลังในการทำงานร่วมกัน

ด้านหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและผู้บริหารใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลของการปฏิบัติหน้าที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้และสร้างความพึงพอใจต่อกัน

ด้านหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม การปฏิบัติงานต่าง ๆ ต้องมีความรวดเร็ว มีคุณภาพ รองรับค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

ประชาชน หมายถึง ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑.๗.๓ ทำให้ทราบ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑.๗.๔ ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำไปพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลต่อไป

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนนคร จังหวัดนครพนม โดยศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องรักส่วนท้องถิ่น
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๖ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนนคร จังหวัดนครพนม
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องตำราทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่าน จึงได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก การยอมรับหรือไม่ยอมรับ การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นด้วยการพูด เขียนหรือสื่อสารให้บุคคลอื่นได้รับรู้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม และสภาพแวดล้อม ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกได้ อย่างไร การแสดงความคิดเห็นโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้ ได้มีนักวิชาการมากมายหลายท่านให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัย หลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม^๑

จำลอง เงินดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจจากล่าวได้ว่าเป็น การแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคนแต่เมื่อส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้^๒

บุญเรียง ใจศิลป์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก ทางว่าของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้น เป็นการ แสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้น การวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้^๓

ปรียaphar วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งวิจารณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นมีลักษณะที่แอบกวางๆ ทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึก ทั่วๆ ไป เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ^๔

สุชา จันทร์เอม ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของ บุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเช่นเดียวกับทัศนคติ ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปค่าเรา จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นก็เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ^๕

แมรี แอล กูด (Mary L. Good) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็น (Opinion) ไว้ว่า หมายความหมาย^๖ ได้แก่

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๖.

^๒ จำลอง เงินดี, เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๒.

^๓ บุญเรียง ใจศิลป์, วิธีวิจัยการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พิชานุพรินติ๙, ๒๕๓๔), หน้า ๗๙.

^๔ ปรียaphar วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^๕ สุชา จันทร์เอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๓-๑๐๔.

^๖ Mary L. Good, **Integrating the Individual and the Organization**, (New York : Wiley, 2006), p. 17.

๑) ความหมายที่ไป หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ข้อพิจารณา ความรู้สึก หรือ ทัศนะที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างแน่นอน และยังขาดน้ำหนักทางเหตุผลหรือการวิเคราะห์ กล่าวก็ว่าง ๆ ได้ว่ามีความเป็นไปได้มากกว่าความรู้

๒) ความหมายเฉพาะ หมายถึง การพิจารณาหรือการวินิจฉัยอย่างมีแบบแผนจาก แหล่งข้อมูล หรือบุคคลที่เชื่อถือได้

๓) ความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinion) หมายถึง การพิจารณาหรือข้อวินิจฉัย รวม ๆ ของกลุ่มคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ หรือข้อเท็จจริง

ลูธานส์ ฟรีแมน (Luthans Freeman) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็น โดยมีลักษณะที่คงที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และมีรูปแบบการตอบสนองอย่าง เดียว กัน^๗

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึกของ บุคคลที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปตามความรู้สึก ความเชื่อ ประสบการณ์ที่ได้พบเจอมามาเป็น การอธิบายเหตุผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่มีถูกหรือผิด มีแบบแผนหรือไม่มีก็ได้ แต่เป็นลักษณะที่ ไม่ลึกซึ้งเท่ากับทัศนคติ ความคิดเห็นสามารถเกิดจากการเรียนรู้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น ในชีวิตประจำวัน หรือมาจากประสบการณ์ที่เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อจิตใจและความคิด ประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้ทั้งในทางที่ดี ได้แก่ การยอมรับและในทางที่ไม่ดี ได้แก่ การปฏิเสธอาจมีระดับความคิดเห็นในระดับธรรมชาติและรุนแรง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิด ของผู้นั้น ความคิดเห็นอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาแล้วแต่ข้อมูลและความเชื่อของแต่ละ บุคคล ทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง從สำหรับวิชาการ ของนักวิชาการหลากหลายท่าน จึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวงศ์ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น เป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียง เจตคติหรือความเชื่อหรือความนิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในเชิงของจิตวิทยา ก็กล่าวได้ว่าเจตคติ ความเชื่อ ความนิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตหรือทราบได้ นอกจากตัวของเขากลัวนั้น แต่ความคิดเห็นพุติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้

^๗ Luthans Freeman, **Ogranization Behavioral**, 7th ed., (Singapore : McGraw-Hill, 1995), p. 609.

อย่างชัดเจน ดังนั้นคนที่มีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขามิได้แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบได้เลยว่าเขามีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด^๗

สุชา จันทร์เอม และสุรangs จันทร์เอม ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะความคิดเห็นมีลักษณะคล้ายทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้น เป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทัศนคติไม่เหมือนกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะแสดงออกมาย่างเปิดเผยหรือตอบสนองอย่างตรงๆ และลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ^๘

นพมาศ ธีรเวคิน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก์ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนออกไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่จะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ^๙

สุพัตรา สุภาพ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นได้^{๑๐}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลาอันสั้น เรียกว่า ความคิดเห็น เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ต้องอยู่บนรากรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่ก็ slavery ตัวเร็ว^{๑๑}

^๗ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยคริสตินทริโตรัตน์ประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗-๑๘.

^๘ สุชา จันทร์เอม และสุรangs จันทร์เอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๔.

^๙ นพมาศ ธีรเวคิน, จิตวิทยาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๙๙.

^{๑๐} สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๒.

^{๑๑} อุทัย หิรัญโต, สังคมวิทยาประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอดีียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๘๐-๘๑.

นันเดลลี่ จูม ซี (Nunally Jum C.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคติเป็นเรื่องของการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อประชาธิปไตยทั่วไป ต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และการแสดงออกทางความคิดเห็นในรูปที่เกี่ยวกับด้วยเชา และได้กล่าวต่อไปอีกว่า คำว่า ความคิดเห็นนั้น จะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความคิดเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่ทัศนคตินั้นมักใช้กันมากในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) และความชอบพอ (Preference) ท้ายที่สุดเขากล่าวว่า เรามักใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ^{๑๗}

เฟลด เอ็ม พี แมน (Feld M.P. Man) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกได้ ออกจากโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะว่าจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอด้วยของผู้ร่วมงาน^{๑๘}

ฮูล็อก อี (Hurlock E.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชือกอีกที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่เป็นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการเปลี่ยนความหมายของข้อเท็จจริง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่นๆ ก็ได้^{๑๙}

สรุปได้ว่า แนวคิดความคิดเห็น หมายถึง เป็นการแสดงออกมาที่เกิดจากความรู้สึกภายใน ซึ่งอาจเป็นเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ที่มนุษย์ได้แสดงออกมาจากความรู้สึกนี้ก็คิดโดยผ่านมาทางคำพูด การเขียน การโต้ตอบ การวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ค่านิยม ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ไม่มีถูกหรือผิด ความคิดเห็นนี้ไม่มีความถาวร และมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายและความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติเป็นหลัก

^{๑๗} Nunally Jum C., **Test and Measurements Assessment and Prediction**, (New York : McGraw Hill Book Co., Inc., 1950), p.285.

^{๑๘} Feld M.P. man, **Psychology in the Industrial Environment**, (London : Butterworth and Co., Ltd., 1971), p.3.

^{๑๙} Hurlock E., **Adolescent Development**, (New York : McGraw-Hill Book, 1995), pp. 145-148.

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่เกี่ยวข้องตำราทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่านจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหาร

การบริหารนับว่าเป็นศาสตร์ทางสังคม เป็นการจัดการระเบียบภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ คือมีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรสูงสุด องค์กรที่ประสบความสำเร็จนั้น มีปัจจัยสำคัญอยู่หลายด้าน รวมทั้งทักษะของผู้บริหารว่ามีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การทำงานมากน้อยเพียงพอที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้หรือไม่ หรือสามารถประยุกต์เอาความรู้และหลักการทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมอย่างไร ดังนั้น การเรียนรู้ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจความหมายและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ได้มีนักวิชาการมากมายหลายท่านให้ความหมายของการบริหารไว้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

พยยอม วงศ์สารศรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักรถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๖}

วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข, และสุนทร ศรีศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินกิจการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่เหมาะสม^{๑๗}

สมยศ นาวีการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารเป็นศาสตร์สาขาวิชาการบริหารย่อมจะให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องกระทำอะไรภายในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และช่วยให้พากษาดูแลเนื่องผลลัพธ์ของการกระทำการของพากษาได้^{๑๘}

^{๑๖} พยยอม วงศ์สารศรี, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๑๗} วินัย สมมิตร, สมัย รื่นสุข และสุนทร, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : พรวิทยา, ๒๕๒๙), หน้า ๖.

^{๑๘} สมยศ นาวีการ, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙.

ประธาน คงฤทธิ์ศึกษากร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์การโดยมีหลักการดังนี้

(๑) ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่นชัด

(๒) ต้องมีคนทำงานร่วมกัน คนเป็นส่วนสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน

(๓) ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากร อื่นๆที่สำคัญ ได้แก่เงิน (Money) วัสดุ (Material) ในการทำงาน

(๔) ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงานเพื่อให้การทำงานเป็นไปโดย ราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์^{๑๙}

จันทรานี สงวนนาม ได้สรุปความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นทั้ง ศาสตร์และศิลป์ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบอย่างมีระบบ คือมีหลักการ กฎเกณฑ์ และ ทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้ อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน โดยลักษณะเช่นนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) ซึ่งเป็นศาสตร์ทางสังคม ที่อยู่กลุ่ม เดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการ ปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะ ทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการ ปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมแล้ว การบริหารก็จะมีลักษณะ เป็นศิลป์ (Arts)^{๒๐}

สิริกพ เหล่าลากะ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ ๒ นัย คือ ๑) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และ หร ชาตุ ในความนำไป ดังนั้น คำว่า บริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี, หลีกหนี, หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปัญห ปริหริต สมตโถ” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการ อ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหา และนำปัญหาไปโดยรอบ หรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป ๒) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Administer และ Administration แปลความหมายคือ การปกครอง ดำเนินการ อำนวยการจัดการ จัดให้วาง ส่งเสริม และบำรุง^{๒๑}

^{๑๙} ประธาน คงฤทธิ์ศึกษากร, สุขกิจบาลในฐานะปกครองตนเอง, (กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการศาสนาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๗。

^{๒๐} จันทรานี สงวนนาม, เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา ระดับสูง, (ม.ท.ป., ๒๕๓๖), หน้า ๔.

^{๒๑} สิริกพ เหล่าลากะ, พุทธศาสนาศาสตร์การเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๐.

บรรจบ เนียมณี ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างโดยย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างร่วมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- (๑) บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
- (๒) ต้องมีการกระทำอย่างโดยย่างหนึ่งร่วมกัน
- (๓) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำการร่วมกันเด่นชัด
- (๔) วัตถุประสงค์นั้นๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำการ^{๒๒}

ธิรุณิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เலิมจิระรัตน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กรซึ่ง มีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นองค์ประกอบด้วย^{๒๓}

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และ ศิลป์นำเอารัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ การบริหารย่อม มีวัตถุประสงค์ การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหาร เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็น การดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มคน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคลของกลุ่มคน และการบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล^{๒๔}

เสนาะ ติyeaw กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน และโดย อาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรรายได้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง^{๒๕}

พิทยา บวรรัตนฯ ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง เรื่องของการนำเอกภัยหมาย และนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้^{๒๖}

^{๒๒}บรรจบ เนียมณี, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร์วิโรฒ, ๒๕๒๓), หน้า ๒๖๑.

^{๒๓}ธิรุณิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เลิมจิระรัตน์, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒.

^{๒๔}สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พูลีย์ สำราญภูติ, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^{๒๕}เสนาะ ติyeaw, หลักการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๓.

^{๒๖}พิทยา บวรรัตนฯ, การบริหารเชิงบูรณาการ, (นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖), หน้า ๒.

สมคิด บางโม ได้สรุปไว้ว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง ศิลปะ ในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนักงานขององค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๙}

ธงชัย สันติวงศ์ ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การ管理ที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรังทั้งที่เป็นตัวคน และวัตถุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๒๘}

ชาญชัย อาจิณสมานาจาร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการสั่งการและควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรรูปนัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จผล^{๒๙}

นพพงษ์ บุญจิตรดุลย์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างโดยย่างหนึ่ง^{๓๐}

มัลลิกา ตันสอน ได้ให้ความหมายของการบริหาร (Administration) ไว้ว่า หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุน และการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^{๓๑}

ธน Jarvis พุนสิทธิ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การอำนวยการ (Actuating) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอาศัยคน และทรัพยากร^{๓๒}

^{๒๙} สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

^{๒๘} ธงชัย สันติวงศ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๒๙} ชาญชัย อาจิณสมานาจาร, ศัพท์การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐.

^{๓๐} นพพงษ์ บุญจิตรดุล, การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๓.

^{๓๑} มัลลิกา ตันสอน, การจัดการยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เพอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๓๒} ธน Jarvis พุนสิทธิ์, การจัดการองค์การและการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

ติน ปรัชญพฤทธิ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการนำเอา การตัดสินใจ และนำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารธุรกิจนั้น หมายถึง เกี่ยวข้องกับการนำเงินนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ^{๓๓}

สมาน รังสิโยกุษฐ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๓๔}

สุธี สุทธิสมบูรณ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๓๕}

กิตติมา ปรีดีดิลก ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการสั่งการและควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์กรรูปนัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จผล^{๓๖}

วีโรจน์ สารัตนะ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การจัดการองค์การ การวางแผน การติดตาม และการควบคุม^{๓๗}

ศวี อนันต์นพคุณ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป นำหั้งศาสตร์และศิลป์ มาใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยการบริหารอย่างเหมาะสมและใช้กระบวนการบริหารอย่างมีระบบ^{๓๘}

^{๓๓} ติน ปรัชญพฤทธิ์, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๔.

^{๓๔} สมาน รังสิโยกุษฐ์, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

^{๓๕} สุธี สุทธิสมบูรณ์, หลักการบริหารเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ., ๒๕๓๖), หน้า ๑๒.

^{๓๖} กิตติมา ปรีดีดิลก, ทฤษฎีบริหารองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : ธนาการพิมพ์, ๒๕๓๙), หน้า ๔.

^{๓๗} วีโรจน์ สารัตนะ, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^{๓๘} ศวี อนันต์นพคุณ, กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ, (สงขลา : ชลบุตรกราฟฟิก, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

ชูน กาญจนประกร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร และวิธีปฏิบัติ ตลอดจนหมายถึงการทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปโดยอาศัยบุคคลอื่น^{๓๗}

ไฮล์รีเกล (Hellriegel) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “Management” หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น^{๓๘}

เชพเม่น (Chapman) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การขับเคลื่อนงานภายในองค์กรให้เดินไปข้างหน้าโดยอาศัยผู้อื่นด้วยการเป็นผู้นำ (Leadership) การแนะนำ (Guiding) และการกระตุ้น (Motivative) ความเพียรของผู้อื่นเพื่อสู่เป้าหมายขององค์กร และยังรวมไปถึงการให้กำลังใจ (Inspiring) การสื่อสาร (Communicating) การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Management)^{๓๙}

คูนซ์ และไวร์ชิช (Koontz&Weirich) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการออกแบบ และการดำเนรงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของผู้ร่วมงาน กลุ่มบุคคล ที่จะร่วมมือกัน ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดพื้นฐานที่ต้องการพอย้ายความได้ดังนี้

๑. ผู้บริหารทำตัวเป็นผู้จัดการใน การวางแผน การจัดการองค์กร การบริหารงานบุคคล การควบคุมดูแล

๒. การจัดการทุกชนิดในองค์กร

๓. ผู้จัดการนั้นจะต้องบริหารทุกระดับชั้น

๔. ผู้จัดการทุกคนต้องมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน พยายามสร้างสิ่งต่างๆ ให้สูงกว่ามาตรฐาน

๕. การจัดการนั้นเกี่ยวข้องกับผลผลิต ทำให้ได้ผลผลิตขึ้นมาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล^{๓๖}

^{๓๗} ชูน กาญจนประกร, หลักปรัชญาศาสตร์, (เอกสารโน้ต), คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. ๒๕๑๐, น. (เอกสารประกอบคำบรรยาย) ๒๕๐๖, หน้า ๑๐ - ๑๒.

^{๓๘} Don Hellriegel, **Management**, (third edition, Addison - Wesley Publishing Company .lmc., 1982), p.6.

^{๓๙} E.N. Chapman, **Supervisor Survival Kit**, (second edition, California : Science Research Associates Inc., 1995), p.3.

^{๔๐} Harold Koontz & Heinz Weirich, **Ninth Edition Management**, (New York : McGraw Hillbook, 1991), p. 4.

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง ระบบที่ใช้ในการดำเนินการนำเอารัพยากรหั้งคน และวัตถุสิ่งของ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การบริหารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการคิด การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การบังคับ การรายงาน การงบประมาณ การประสานงาน การควบคุมงาน การตัดสินใจ และนโยบาย

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

จากการที่ผู้จัดได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่เกี่ยวข้องตำราทางวิชาการ ของนักวิชาการหลากหลายท่าน จึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมีรายระเอียดดังต่อไปนี้

สมยศ นาวีการ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็น รูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีดีที่สุด (One Best Way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสามากลไกที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากการศึกษา (Case Study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ^{๔๓}

สุปรีชา กมลาศน์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า แนวคิดการบริหารได้รับ การพัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเรนรี พาโย นักบริหารชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้วางรากฐาน สำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วย หน้าที่ในการบริหาร ๕ ประการคือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ต่อมามาได้พัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหาร เช่น ทฤษฎีของลูเชอร์ ภูลิค ศาสตราจารย์การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกัน ที่ได้ขยายแนวคิด ของพาโย กำหนดหน้าที่ในการบริหารที่เรียกว่า POSDCoRB : Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์กร) Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรือ อำนวยการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) Budgeting (การงบประมาณ)^{๔๔}

^{๔๓} สมยศ นาวีการ, การบริหารตามสถานการณ์, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

^{๔๔} สุปรีชา กมลาศน์, พลอากาศโท, หมื่นหลวง, กลยุทธ์การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๒.

แนวคิดการบริหารของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธรรมจิตโต) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๔ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ^{๔๔}

P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

S คือ Staffing หมายถึง งานบุคคลากร เป็นการสรรหาบุคคลากรใหม่ การพัฒนาบุคคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของ การปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานการแก้ปัญหาภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

เด่น ชนะดิยัง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นห้องศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดเป็นศาสตร์สาขานึง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (Principle) และทฤษฎี (Theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกันกับวิชาชีววิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัติ้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ^{๔๕}

เติมศักดิ์ ทองอินทร์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารรัฐกิจได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสตร์ทางการบริหารมากขึ้นเมื่อมีผลงานของนักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงเสมอและถือเป็นจุดสูงสุดในการยอมรับนับถือ คือ ผลงานการเขียนของ Luther Gulick and Lyndall Urwick ในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ชื่อหนังสือ Papers on the Science of Administration ซึ่งมีการเสนอกระบวนการบริหารหรือหลักเกณฑ์การบริหารขึ้นมาจนเป็นที่

^{๔๔} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธรรมจิตโต), พุทธวิธีในการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓ - ๕.

^{๔๕} เด่น ชนะดิยัง, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓), หน้า ๕๒.

โด่งดัง และต่อมา Gulick ได้พัฒนาปรับปรุงอักษรย่อหลักการบริหารเป็น ๗ ตัวโดยได้มาจากงานวิเคราะห์ของ Henry Fayol และกล้ายเป็นอักษรย่อต้นฉบับญี่ปุ่นทั้ง ๗ อันหมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายบริหาร อักษรย่อมีดังนี้ POSDCoRB (โพสต์คอร์บ)^{๔๗}

กองหล่อ เดชไทร ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขึ้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารธุรกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้^{๔๘}

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า กระบวนการบริหารเกิดได้หลายแนวคิด เช่น โพสต์คอร์บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของลูเชอร์ ဂูลิก (Luther Gulick) และลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร ๗ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเอ็นรี ฟายอล (Henry Fayol) ประกอบด้วย ๕ ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC)^{๔๙}

ประพันธ์ สุริหาร ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นหั้งศาสตร์ และศิลปะในการทำงานให้สำเร็จโดยใช้คนอื่น เป็นความถนัดหรือทักษะส่วนบุคคลอันได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการและการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อ ความสำเร็จขององค์กรที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารนั้นเป็นแนวทางหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอน และหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างมีระบบ และได้ขยายความเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

^{๔๗} เติมศักดิ์ ทองอินทร์, ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๓๗.

^{๔๘} กองหล่อ เดชไทร, หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณะสุข, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุขภาพธารมาธิราช, ๒๕๓๕), หน้า ๔.

^{๔๙} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : โฟร์เพช, ๒๕๔๕), หน้า ๓๗.

ตามเป็นแนวคิดของ Gulick ว่ากระบวนการบริหาร ประกอบด้วย ๗ กิจกรรมหรือเรียกว่า POSDCoRB^{๕๐}

เนตรพันณา yawarach ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า แนวคิดทางการบริหารของเขนรี พาโโยล ผู้เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการการปฏิบัติการ(Operational management theory) หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เชื่อว่า การบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และสนใจศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ(Organizing) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมห้าอย่างคือ การวางแผน(Planning), การจัดองค์การ(Organizing), การบังคับบัญชา(Commanding), การประสานงาน(Coordinating), และการควบคุม(Controlling) หรือ POC พบว่าพนักงานมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การตระหนักในมิตรภาพและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นวิถีทางที่ทำให้ประสบความสำเร็จในองค์กร^{๕๑}

สุพิน เกชาคุปต์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) ไว้ว่า เป็นแนวทางการบริหาร ที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการตัดสินใจในงานต่างๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรได ที่ใชนโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้พนักงานได้รู้ว่า ฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงาน ที่มีต่อความสำเร็จขององค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจ และรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการชูงใจในการทำงานที่ดีวิธีนึง^{๕๒}

วีโรจน์ สารรัตน์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า กระบวนการบริหารควรประกอบด้วย ๔ ประการ^{๕๓} คือ

(๑) การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

(๒) การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดยำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

^{๕๐} ประพันธ์ สุธิหาร, ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร, (ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙.

^{๕๑} เนตรพันณา yawarach, การจัดการสมัยใหม่, (กรุงเทพมหานคร : เช็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^{๕๒} สุพิน เกชาคุปต์, การจัดการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร : rongpimพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๙๒-๙๓.

^{๕๓} วีโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเดิมทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑.

๓) การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔) การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง

ดิน ปรัชญาพุทธ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การกิจสำคัญในการบริหารไว้ ๗ ประการ^๕ คือ

๑) การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีอะไรบ้าง ที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับ วางแผนวิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ก่อนลงมือปฏิบัติการ

๒) การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอยู่หรือตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมด้วยกำหนดลักษณะ และวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำ ลดเหลือลงไป

๓) การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงาน การบริหารบุคคลดังกล่าว รวมตั้งแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานให้ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

๔) การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการ หลังจากการได้ วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบครบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ

๕) การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อ สัมพันธ์กับหน่วยงาน อื่นอยู่หรือตำแหน่งต่างๆ ในองค์การ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานประสานความกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักของ องค์การ

๖) การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งบุนเดลร่าง เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกรายละเอียดแก่การประสานงานอื่น จะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

^๕ ดิน ปรัชญาพุทธ, หลักการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๔-๒๖.

๗) การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร หรือการทำงบประมาณ การเงิน วางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงิน โดยรอบคอบและรัดกุม

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า กระบวนการ การบริหารควรประกอบด้วย ๑๐^{๕๕} ประการ คือ

๑) การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็น การล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลวิธี (Develop strategies) ใน การวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย(Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒) การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งาน ต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี

๓) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้ เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔) การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะ ตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมายield ให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

๕) การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการ ควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของ เจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖) การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการ ดำเนินการเป็นไปด้วยดี และรับรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานเดียวกัน และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่ สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘) การสื่อข้อมูล (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความ เข้าใจ เพื่อที่จะให้ผู้ได้รับค้นบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙) การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงาน ให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการทำงาน ตลอดจนการ ประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ้งให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง

^{๕๕} พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏ นครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔-๗๒.

วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริง

๑๐) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

สมคิด บางโม ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ และมีความจำเป็นต้องคัดการ ดังนี้^{๕๖}

๑) **วัตถุประสงค์ที่แน่นอน** กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิต ต้องรู้ว่าจะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ ไม่มีประโยชน์ที่จะบริหารการดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จ เพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒) **ทรัพยากรในการบริหาร** ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ ๔Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ๖Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓) **มีการประสานงานระหว่างกัน** หรือเรียกได้ว่ามีปฏิกริยาระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง ๔Ms หรือ ๖Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิกริยาระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริงๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิกริยา ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) **ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล** ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์การก็คือ ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การ ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในการใช้ทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์การ

เสนาะ ติ耶าร์ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ

(๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มีฉันนั้นจะทำงาน ไม่สำเร็จ สาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้อง มีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็น ทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลง ในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

(๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูง แล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำไปก็ไม่ท้าทายไม่มี คุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

(๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้ สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดซึ่งเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผล และประสิทธิภาพ

(๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่ รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรได้ไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการ บริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการ กระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและ บริการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๕) การบริหารจะต้องเชื่อมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

สรุปได้ว่า เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับใช้ศาสตร์หรือทักษะการบริหารจัดการ ที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจ เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการมีองค์ประกอบและหลักการการดำเนินงานมากมายซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบและนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจการดำเนินงานในองค์กรของตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดกับทรัพยากรที่มีอยู่

๒.๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารที่เกี่ยวข้องตำราทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่านจึงได้ประมวลทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารมีรายละเอียดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการบริหารของเทเลอร์ (Frederick W Taylor) บิดาแห่งการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^๙

๑. ต้องมีการคิดคันและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจุงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีการคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักรถึงความสำคัญและคุณค่าของการรักษาภารกิจให้เหมาะสมสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ตัวยึดที่การพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีการทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นใจริบถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลลัพธ์สูงขึ้น

^๙ เทเลอร์, อ้างในธงชัย สันติวงศ์, องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

จากหลักการดังกล่าว พนวจวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์ และปรับปรุงทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

ทฤษฎีการบริหารของเอนรี ฟาร์โย ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดย มีความเชื่อว่า เป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้ กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานธุรกิจ โดยมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ คือ^{๔๔}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิธีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องจัดให้มีโครงของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงาน ต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำการ เป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงาน และองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขั้น และ นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุง เช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคน ที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

^{๔๔} Price, Alan, **Human Resource Management, In a Business Context, 2 edition,** (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

๔. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

ฟายอย (Fayol) ได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้^{๒๐}

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟายอย ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบ ในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวนเบอร์ และฟายอย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของแวนเบอร์จะได้มาจากการตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับจากความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟายอย กล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับขั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับขั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในลำดับขั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับขั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์กรจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมี

^{๒๐} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

ความยึดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่าง ๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับขั้น การบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสาย การบังคับบัญชาแต่ละแผนก ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่น ๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจ ให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับ การทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถ ควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสาย การบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ครมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือ ว่ามีความสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนด แผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มี การวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรม ของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับ กลุ่มหรือกิจกรรมขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลุ่มหรือ หลักการในข้อนี้ ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายใต้ องค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลัก ความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดทำเพื่อให้ องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้วัดว่าตำแหน่ง ของพนักงานแต่ละคนอาจมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความ สนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่า มีความจำเป็นที่จะต้องให้การ ฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่ง หน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการสิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุนให้พนักงานมีความคิดริเริ่ม ซึ่งความคิดริเริ่มนั้นบ่งถือว่า เป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ

ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่มโดยการให้รางวัล เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรม และตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์การ การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การถือว่าเป็นประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์การ ในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่ จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔. ความสามัคคี (Sprit de Corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับขั้นภายในองค์การ และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภค และความร่วมมือกันถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนา ความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน

โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง

ทฤษฎีการบริหารของลู瑟อร์ กลิค และเลินดอลล์ เออร์วิค(Luther Gulick and Lyndall Urwick) ได้เสนอหลักทฤษฎีการบริหารระบบราชการที่เรียกว่า POSDCoRB Model มีรายละเอียดดังนี้^{๑๐}

๑. P – Planning (การวางแผน) เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากร่วยในองค์การ และสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้แผนที่กำหนดขึ้นมีความรอบคอบและสามารถนำไปปฏิบัติได้

๒. O – Organizing (การจัดองค์การ) เป็นการจัดองค์การที่เป็นส่วนราชการโดยจัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่าง ออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก จะพิจารณาปริมาณงาน คุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาแบ่งสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไป

๓. S – Staffing (การจัดบุคคลเข้าทำงาน) เป็นการคัดเลือกบุคคลให้เข้ามาดำรงตำแหน่งภายใต้องค์การ โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีความสามารถที่เหมาะสมให้ได้ในปริมาณที่เพียงพอจะทำให้งานสำเร็จได้

๔. D – Directing (การสั่งการหรืออำนวยการ) เป็นการกำกับดูแล ดูแล ดูแล ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้ใต้บังคับบัญชา

๕. Co – Coordinating (การประสานงาน) เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทั้งในระดับสูงกว่า ต่ำกว่า และการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

๖. R – Reporting (การรายงานผลการปฏิบัติงาน) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ของ การปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารระดับต่างๆ โดยมีการติดต่อสื่อสารแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

๗. B – Budgeting (การงบประมาณ) เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานโดยใช้วงจรงบประมาณ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ การเตรียมขออนุมัติงบประมาณ การเสนอให้ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นชอบ การดำเนินงานตามงบประมาณ การตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่เสนอขอไว้

^{๑๐}Luther Gulick and Lyndall F. Urwick, **Papers on the Science of Administration**, (New York : Institute of Public Administration, 1937), p.380.

**ทฤษฎีการบริหารของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอ
ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ ๕ ประการ คือ^{๑๒}**

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ ของงานนั้นๆ ไว้ล่วงหน้า

๒. การแสวงหา การกำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหากำหนดตัวบุคคล และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔. การประสานงาน (Co – Ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงาน ย่อยทุกหน่วยงานพบราก្យษาหารือกัน เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกัน โดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

๕. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผล ขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

ทฤษฎีการบริหาร แม็ก เวเบอร์ (Max Weber) ให้ทัศนะของทฤษฎีการบริหารระบบราชการ เป็นการจัดรูปแบบองค์การอย่างมีประสิทธิภาพสูง และองค์การเหล่านั้นต่างก็มีขนาดใหญ่ มีความ слับซับซ้อน มีระเบียบ กฏเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ มากมาย ทั้งนี้เพื่อการรวมกลุ่มของมนุษย์ในองค์การจะได้มีระเบียบแบบแผน เพื่อที่จะเข้าใจการทำงานขององค์การ แบบระบบราชการดังกล่าว เวเบอร์ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของระบบราชการ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้^{๑๓}

๑. ลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) นั่นก็คือโครงสร้างการบริหารระบบราชการจะเป็นรูป piramid (pyramid) ผู้ที่อยู่ระดับชั้นการบังคับบัญชาที่สูงกว่า จะทำการบังคับบัญชาและควบคุมบุคคลผู้อุปถัมภ์ในตำแหน่งในระดับชั้นการบังคับบัญชาที่ต่ำกว่าเป็นหลั่นชั้น

^{๑๒} ჩีรัตต์ กิจจารักษ์, เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

^{๑๓} สร้อยตรรกะ บรรณาธิการ, สารานุกรมบริหารศาสตร์, พิมครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๐, หน้า ๑๒.

๒. การแบ่งแรงงาน (Division of labour) นั้นคือ จะมีการแบ่งงานออกเป็นกลุ่มตามลักษณะการทำงานพิเศษเฉพาะอย่าง บุคคลแต่ละคนจะอยู่ในตำแหน่งขององค์กรตามความสามารถและความต้องการของตน

๓. การไม่ยึดถือความเป็นส่วนบุคคล (Impersonality) คือสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะต้องเป็นแบบทางการ ไม่ยึดถือเรื่องส่วนตัว แต่จะใช้เหตุผลเป็นสำคัญ

๔. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (Rules and regulations) เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและความประพฤติจะถูกนำมาใช้อย่างเสมอหนากรักษาความสงบเรียบร้อย

๕. การทำงานเป็นอาชีพ (Career service) การทำงานเป็นอาชีพนี้ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ (merit) เป็นสำคัญ

๖. การแบ่งแยกทั้งเรื่องส่วนตัวและทรัพย์สินของบุคคลออกจากองค์กร (Separation of the property and affairs)

วิลเลียม อูชิ (William Ouchi) ได้กล่าวทฤษฎีของการบริหาร คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา และได้ทำการประเมินประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร^{๑๔} ดังนี้

(๑) การจ้างงานระยะยาว

(๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันห้าม

(๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล

(๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป

(๕) การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ

(๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง

(๗) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว

สรุปได้ว่า หลักการทฤษฎีบริหารโดยทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ หรือการจัดหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหาร จัดการมีองค์ประกอบและหลักการการดำเนินงานมากมาย ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหาร จำเป็นต้องทราบและนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจการดำเนินงานในองค์กรของตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดกับทรัพยากรที่มีอยู่เป็นต้น

^{๑๔} William Ouchi, **Organization and Management**, (Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971), p. 283.

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดเรื่อง “Governance” ได้ปรากฏมาตั้งแต่การยธรรมการปกครองของกรีก สัมยโบราณ มาจากศัพท์ของคำว่า “Kubernan” ที่บัญญัติโดยปรัชญาที่ชื่อ Plato ซึ่งก็คือระบบ การปกครอง (System of Governing) คำว่า Gubernare ซึ่งหมายถึง “Rule making or Steering” การกำหนดหรือถือหางเสื่อในการปกครอง แต่เดิมในภาษาอังกฤษคำนี้หมายถึง รัฐบาล (Government) ในเชิงนามธรรม (Act of Governing หรือ Manner of Governing) ซึ่งก็คือ การจัดการปกครอง^{๖๔}

ปัจจุบันทั้งในด้านการศึกษาและวิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์ถือได้ว่า “Governance” หรือการจัดการปกครองเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญของการบริหารภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ การเน้นบทบาทของการบริหารภาครัฐ กรอบแนวคิด Governance เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาถึงความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชน ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับภาคเอกชนหรือกลุ่มทางสังคมที่เกิด การรวมตัวกันโดยสมัครใจ และความสัมพันธ์และความรับผิดชอบระหว่างรัฐกับประชาชนสังคม^{๖๕}

แนวความคิด “Governance” ได้มีการศึกษาถ่วงขวางขึ้น และคำนี้ก็ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการ และองค์การเครือข่ายของธนาคารโลก โดยในระยะแรกๆ ธนาคารโลก กำหนดความหมายตามกรอบความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวกับขอบเขตของธนาคารโลก ว่าด้วย Governance and Development ดังนั้น คำว่า Governance จึงเป็นที่เข้าใจกันว่า หมายถึง “การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารทรัพยากรัฐด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ในระยะเริ่มแรกนั้นธนาคารโลกได้พยายามอธิบาย ความหมายของ Governance ว่าครอบคลุมถึงความหมาย ๓ ลักษณะ คือ^{๖๖}

๑. โครงสร้างและรูปแบบของระบบการเมือง (Political Regime)
๒. กระบวนการ และขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในการเมืองใช้ในการบริหารทรัพยากรัฐด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
๓. ชีดความสามารถของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายอย่างมีประสิทธิผล

^{๖๔} Agere,Sam, **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective**, (London : Commonwealth Secretariat, 2000), p. 34.

^{๖๕} Morren, Tatiana, “Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and Social Capital Policies”, **Master’s Thesis**, (Dalhousie University, Canada, 2001), p. 56.

^{๖๖} เอเจอร์ แซม, ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์น้ำฝน, ๒๕๕๕), หน้า ๓๑.

๒.๓.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล

ปัจจุบันนักวิชาการจำนวนมากได้กล่าวถึง Good Governance ทั้งในแง่ความหมาย และความเป็นของสังคมไทย รวมทั้งได้วิพากษ์แนวคิดนี้อย่างหลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความหมายภาษาไทยแทนคำว่า “Good Governance” ไว้ต่างๆ กัน เช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ สุปรасานการ ประชาธิรัฐ การปกครองที่ดี และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นต้น ดังนี้

ธรรมาภิบาล เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต คือ ธรรม กับ อภิบาล ความหมาย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ธรรม : คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความถูกต้อง ความยุติธรรม กฎ กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งทั้งหลาย

อภิบาล : บำรุงรักษา ปกครอง ปกป้อง หรือคุ้มครอง

ดังนั้น ธรรมาภิบาล จึงมีความหมายตามนัยนี้ว่า “ วิถีการปกครองที่ไปสู่ความดี งามที่ยั่งยืน อันได้แก่ความรุ่งเรืองและความผาสุกของปวงชนทั้งปวง ”

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้คำนิยามของคำว่าธรรมาภิบาลว่า หมายถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อรองรับภัยทางภัยต่อไป เยี่ยวยาภาวะวิกฤติภัยธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจ ทางการเมือง ฯลฯ ที่หากจะมีมาในอนาคต เพาะสังคมจะรักษาถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน^{๒๙}

วรภัทร โตรนะเกشم อธิบายคำว่า Good Governance หมายถึง “การกำกับดูแลที่ดี” หรือหมายถึง “การใช้สิทธิ์ของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร” โดยหัวใจสำคัญของธรรมาภิบาล คือ ความโปร่งใส (Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ (Accountability) การกำกับดูแลที่ดีมีความจำเป็นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในกรณีภาครัฐจะเรียกว่า Good Political Governance ผู้เป็นเจ้าของ คือ “ประชาชน” ซึ่งใช้สิทธิ์ของตนเลือกตั้ง

^{๒๙} สำนักเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรี, ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี: ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, เล่ม ๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒, หน้า ๒๖.

สมาชิกสภាឌุแท่นราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา เพื่อกำกับดูแลผู้บริหาร คือ รัฐบาลให้บริหารประเทศในทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่วนในภาคเอกชน เรียกว่า Good Corporate Governance ผู้เป็นเจ้าของคือ “ผู้ถือหุ้น” ใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการบริษัท เข้าไปทำหน้าที่กำหนดนโยบาย คัดเลือกและกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของบริษัทสมตามเจตนารามณ์ของผู้ถือหุ้น และยังได้กล่าวถึงวิธีการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรว่าต้องเริ่มจาก^{๖๙}

๑) คณะกรรมการบริหาร และผู้บริการระดับสูงต้องทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการเป็นธรรมาภิบาล

๒) คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงควรทราบ กระบวนการกำกับดูแลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของตนว่า มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสเพียงใด

๓) ปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการกำกับดูแลให้ดีขึ้น และส่งให้มีการดำเนินการ

ชัยอนันต์ สมทรวนิช ได้ให้ความหมายหลักธรรมาภิบาล หรือการจัดการที่ดี โดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้^{๗๐}

๑. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะชน หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

๒. ความโปร่งใส หมายถึง สาธารณะชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้

๓. ความมั่นใจ หมายถึง การมีหลักการที่แน่นอน เป็นธรรมที่ทำให้สาธารณะชนมั่นใจ

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ

ปัญญา จายะจินดาววงศ์ และรัชนี ภู่ตระกูล ได้เขียนหนังสือเรื่องธรรมาภิบาลกับสังคมไทย มีใจความตอนหนึ่งว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำเนินอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ^{๗๑}

^{๖๙} วรกัทร โตรนะเกษม, “การสร้าง Good Governance ในองค์กร”, วารสาร กสท, (ตุลาคม ๒๕๕๒) : ๑๑.

^{๗๐} ชัยอนันต์ สมทรวนิช, ศ.ดร., ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒.

^{๗๑} ปัญญา จายะจินดาววงศ์ และรัชนี ภู่ตระกูล, ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๘), หน้า ๓.

ชนิดา ศิลปะวุฒิ ได้อธิบายตามแบบของ านันท์ ปันยารชุน ว่า Good governance หมายถึงผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งในภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำในหลายทางมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ โดยสาระของ Good governance คือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้แน่ใจว่า นโยบายที่กำหนดไว้จะได้ผล หมายถึงการมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลจะสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชน^{๗๒}

ยุค ศรีอาริยะ กล่าวว่า คำว่า ธรรมรัฐ มีความหมายไม่ตรงกับความหมายของ Good Governance นัก เพราะ Good Governance น่าจะหมายถึงระบบในการบริหารและการจัดการที่ดี มากกว่าจะหมายถึง การสร้างรัฐที่ดีงาม และหากใช้คำไทยว่า ธรรมรัฐ ภาษาอังกฤษ ก็่าจะเป็นคำว่า Good State ไม่ใช่ Good Governance^{๗๓}

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี กล่าวว่า สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้อธิบายว่า ธรรมากิบาล เป็นราชศัพท์ที่สร้างขึ้นมาจากคำว่า ธรรม ซึ่งแปลว่า ความดี หรืออภินูเบนท์ ส่วนคำว่า อภิบาล แปลว่า บำรุงรักษา ปักครอง เมื่อร่วมกันก็กลายเป็น ธรรมากิบาล ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า Good Governance^{๗๔}

ปฐมพงศ์ พฤฒิพงศ์ ได้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดเรื่องธรรมรัฐมีมานานแล้ว และความหมายก็แตกต่างกันไป เช่น ในความหมายของไทยและประชากรชาวกรีก แต่อย่างไรก็ตาม ความหมายของธรรมรัฐของไทยและกรีกนั้นตรงกันที่พ่อสรุปได้ว่า ธรรมรัฐ คือ ความถูกต้อง ชอบธรรมจากผู้นำในระดับต่างๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่าในสังคม กล่าวคือ เป็นผู้มีสิทธิ เสรีภาพมีหน้าที่ถูกต้องเหมาะสมในสังคม ซึ่งหมายถึง ในฐานะพลเมืองดี มีศีลธรรม มีจรรยาดี มีความรู้ดี มีความเนี้ยบ贞淑 กล้าหาญ เป็นต้น แต่บทบาทหน้าที่ของแต่ละคนก็จะแตกต่าง กันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานอาชีพ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนระบบงาน ระบบราชการ และระบบสังคมที่ต่างกัน^{๗๕}

^{๗๒} ชนิดา ศิลปะวุฒิ, “การบริหารจัดการที่ดี (good governance) : กรณีศึกษาสำนักมาตรฐานงบประมาณ สำนักงบประมาณ”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๒.

^{๗๓} ยุค ศรีอาริยะ. “โลการกิเว้นกับ Good Governance” ในธรรมากิบาลกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถีทรัตน์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๖.

^{๗๔} บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ, และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมากิบาล”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗.

^{๗๕} ปฐมพงศ์ พฤฒิพงศ์, “ปรัชญาการศึกษาวด้วย “ธรรมรัฐ” (Righteous State)”, รัฐสภาพาร, ๔๖, (๙ กันยายน ๒๕๕๑) : ๓๕.

ธิรยุทธ บุญมี ชี้ว่า ความคิดธรมรัฐเป็นการมองอนาคตการเมือง การปกครองแบบใหม่ที่แข็งทื่อตายตัว แต่ให้ปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อymากขึ้น แนวคิดธรมรัฐ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชน และเอกชน ซึ่งกระบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่า ระบบราชการ ล้าหลัง ทุกส่วนต้องการการปฏิรูป ต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชน และนักวิชาการ^{๗๖}

สถาบันพระปกเกล้า ได้ทำการวิจัยเรื่องทฤษฎร์ : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและได้ให้ความหมายธรมากิบาลว่า ทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีความชอบธรรมทางการกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน^{๗๗}

เพرم ติณสูลานนท์, พล.อ. ประธานองค์นตรีและรัฐบุรุษ กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการจัดงานครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน บางกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้ และขัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป สิ่งเหล่านี้คือ^{๗๘}

๑. ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมทั้งของ การบริหารภาครัฐ และของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึง การประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

๒. กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่า กฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางแผนการรัฐ

^{๗๖} ธิรยุทธ บุญมี, ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐.

^{๗๗} สถาบันพระปกเกล้า, ทศธรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ๒๕๔๘, หน้า ๒๒.

^{๗๘} เพرم ติณสูลานนท์, พล.อ. “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”, มติชน, (๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๒.

ขั้นต่ำของการประพฤติมิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบ และความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

๓. ความเป็นธรรม บอกยากว่าความเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่ จิตสำนึกของผู้บริหาร ก็ไม่น่าจะถูกนัก เพราะผู้บริหารลำเอียงได้ ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ สูงสุดก็อ้วว่าเป็นธรรม

๔. ประสิทธิภาพ เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถูกเตียงกัน เกี่ยวกับเรื่องนี้คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม กรณีนี้จริยธรรมมี ความสำคัญมากความสามารถทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรม ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

๕. ความโปร่งใส เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีการเรียกร้องให้ความโปร่งใสกันมาก เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบ การบริหารภาครัฐได้ เราก็มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร บัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูล อันเป็นสาธารณะประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

๖. ความมั่นคงของรัฐ เราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ ของรัฐความมั่นคงของรัฐคือ ผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือประโยชน์ของรัฐ อย่างหนึ่ง การใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงจากระบบทิสทิและเสรีภาพของประชาชน จึงหากความสมดุลให้ได้

๗. ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า ความร้ายแรงสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรับสร้างความร้ายแรงโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม

สิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีในต่ำรักคือ ความรัก มีคำกล่าวกันว่า ความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความปรารถนา เป็นความห่วงหาอثر ใครก็ตามที่มีความรัก ยอมมุ่งพยาภยามที่จะให้สิ่ง ที่เรารักมีความสุขมีความเจริญ มีความมั่นคง

องค์การก็ทำงานองเดียวกัน ถ้าเราเรักษองค์การ เราจะปรารถนา เราจะมุ่งมั่นเพื่อ องค์การ เราจะมุ่งมั่นนำจริยธรรมและคุณธรรมไปใช้ในการบริหารองค์การ มีคำกล่าว ภาษาอังกฤษว่า “To love is not to give to love, is to care” น่าจะให้ความกระจ่างชัด จะกระทำการสิ่งใด ถ้าเราไม่มีความรักในสิ่งนั้น ก็ป่วยการเปล่าไม่มีทางสำเร็จ ผู้บริหารได้มีความรักองค์การของตน จะใช้จริยธรรมในการบริหารและจะได้ผลลัพธ์เป็นเลิศ

สรุปได้ว่า จากค่านิยมขององค์กรและนักวิชาการต่างๆ ที่ได้ให้ความหมายของ ธรรมาภิบาลมาแล้วในข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน ธรรมาภิบาลหรือ Good Governance หมายถึง การบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อการ พัฒนาประเทศโดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบ ๓ ส่วนของสังคมเข้าด้วยกัน คือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนและให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์

ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างสมดุล ซึ่งจะส่งผลให้สังคม ดำเนินอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส มีความยุติธรรม และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศชาติเป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

๒.๓.๒ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งองค์การภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์การ ซึ่งได้มีนักวิชาการและองค์กรต่างๆ กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ ระเบียบนี้มีผลบังคับกับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นมา โดยระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ ๖ หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกคล้องภายในมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของบุคคล

๒. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความชื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคน ในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

๔. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็น การโหวตส่วน การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

๕. หลักความรับผิดชอบ “ได้แก่ การตระหนักรู้สิทธิหน้าที่ความสำนึกรักในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการตื่อเรื้อรังในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๖. หลักความคุ้มค่า “ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยยั่งคงให้คนไทยมีความประทัยด้วยของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน จากรายงานผลการประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ พบว่า องค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ดังนี้^{๙๙}

๑. หลักนิติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายและกฎหมายที่ต่างๆ มีความเป็นธรรมสามารถปักป้องคนดี และลงโทษคนไม่ดี ได้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน

๒. หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบถามเจ้าหน้าที่รัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและเปิดเผยต่อสาธารณะ

๓. หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับ และความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

๔. หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

^{๙๙} คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน, การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) รายงานประจำปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

๕. หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึง การประทัยดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวน ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือจำนวนข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการ ดำเนินงานเรื่องต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามา มีส่วนร่วม

๖. หลักคุณธรรม ประกอบด้วย การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่อง ต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ อุยร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความ มีระเบียบวินัย

บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และบุญมี ลี กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปเป็นแนว ทางการปฏิรูปการบริหารการปกครองของหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ เป็นการส่งสัญญาณว่า ประเทศไทยมีการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี และอธิบายองค์ประกอบของหลัก ธรรมาภิบาลไว้ดังนี้^{๙๐}

๑. ความชอบธรรม (Legitimacy) ซึ่งมีความหมายรวมถึง หลักนิติธรรม (rule of law) และความเป็นอิสระของกระบวนการยุติธรรม (independence of judiciary) ได้แก่ การทำให้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยรอบกฎหมายที่ใช้ใน ประเทศต้องมีความยุติธรรมและบังคับใช้กับคนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๒. ความโปร่งใส (Transparency) เป็นการพิจารณาที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ นโยบาย กระบวนการทำงาน กฎหมาย และความตั้งใจจริงในการบริหารงานของหน่วยงาน ต่อสาธารณะ มีความอิสระในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทั้งทางเศรษฐกิจ การค้า สังคมและ สิ่งแวดล้อม ข้อมูลที่เผยแพร่ต้องมีความทันสมัย

๓. ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (Accountability) การตัดสินใจได้ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำการทักษะ หรือผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียกับหน่วยงาน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก มีจิตใจเสียสละ และเห็นคุณค่าสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

๔. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) กระบวนการและสถาบันของรัฐสามารถจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและ เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

^{๙๐} บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, ๒๕๔๖ หน้า ๔๗.

๔. การมีส่วนร่วม (Participation) หลักธรรมาภิบาลข้อนี้อยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนหมายรวมถึง คนไทยทุกคน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ต้องรู้จัก สิทธิและการใช้สิทธิ ต้องตื่นตัวกระตือรือร้นที่จะรับรู้ ตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนอื่น สร้างภาคประชาชนและ สังคมที่เข้มแข็ง มีทัศนคติต่อส่วนรวมที่ถูกต้อง และมีคุณธรรม

สุดจิต นิมิตกุล กล่าวว่า องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทยมี ๑๑ องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดกลั้นอดทน หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบ และการเป็นผู้กำกับดูแล เป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นไปทางด้านบริหารการปกครอง การพัฒนา และการกระจายอำนาจ โดยมีความหมายดังนี้^{๗๐}

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการบริการประชาชน

๒. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุล ทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

๓. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมรับและเชื่อประโยชน์ส่วนตนไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๔. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการ ดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจน และเป็นไปตามที่กำหนดไว้

๕. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการ พัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

๖. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากร และมีวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ เพื่อให้สามารถ นำไปปรับใช้กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้ทุก หน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

^{๗๐} สุดจิต นิมิตกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ใน การปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓ - ๑๔.

๗. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promotion of gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

๙. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนะที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากดูร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

๙. การดำเนินการตามหลักธรรม (Operating by rule of law) พัฒนา ปรับปรุง
แก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

๑๐. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมิน ความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

๑๑. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โองานบังอย่างไปให้ องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชน หรืองานบังอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกสารดำเนินการแทน

สถาบันราชประชาสามัคคี กล่าวว่า ธรรมากิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง ขบวนการ หรือขั้นตอนในการทำงานหรือกิจกรรมใดๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันฯ เริ่มจากการในหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน งานที่ได้รับคำสั่งให้ทำ หรืองานที่ร่วมกันทำจะต้องเป็นไปตามหลักธรรมากิบาล ๖ หลักคือ

๑. นิติธรรม เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนและกฎหมายต่างๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจ หรือจงใจหลีกเลี่ยง หรือไม่ตั้งใจ เพราะไม่รู้ ฉะนั้นถ้าไม่แน่ต้องศึกษา ก่อนว่าจะผิดหลักนิติธรรมหรือไม่ก่อนที่จะทำลงไว้

๒. คุณธรรม ในหล่ายแบ่งมุน เช่น เมตตาธรรม คือความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข จริยธรรม ทำอะไรก็ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกขั้นตอน กตัญญูตัวเวทิตา การรู้จักบุญคุณ และคิดจะตอบแทน หริโอปตัปปะ การรู้จักละอาย และเกรงกลัวบาปกรรมไม่ดี โดยการมีคุณธรรมจะช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นเป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

๓. ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ทุกเรื่องราวในการทำงานตามภาระหน้าที่ ที่รับผิดชอบอยู่ ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจนทุกคำถาม

๔. การมีส่วนร่วม พึงระบุไว้ว่าตัวเองเป็นสมาชิกภารกิจของสถาบันฯ นอกเหนือจากการงานในหน้าที่แล้วกิจกรรมอื่นที่มีผลดีต่อสถาบันฯ จะต้องร่วมมือ อะไรที่ไม่ได้ต้องทักษะ

๗๙ สถาบันราชประชาสมาคม, ธรรมกิจบาลบันดาลสุข, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๗), หน้า ๖.

๕. ร่วมรับผิดชอบต่อผลงานที่ทำเอง ทำโดยกลุ่ม ทำในนามสถาบันฯ ถ้าดีอยู่แล้ว ให้ดียิ่งขึ้น ถ้าผิดพลาดบอกพร่องต้องช่วยกันแก้ไข ไม่วางเฉย

๖. ความคุ้มค่า ทั้งในแง่ของรูปธรรมและนามธรรม ที่สัมผัสจับต้องมองเห็นได้ หรือรู้สึกได้ว่าคุ้มค่าหรือไม่คุ้มค่า ถ้าทำตามหลักข้างต้นทั้ง ๕ มาครอบคลุมแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักความคุ้มค่าแล้วไม่ผ่าน ก็ควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อผลงานให้มากที่สุด

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล เป็นขั้นตอนในการบริหารงานที่จัดขึ้นในองค์กร หรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ประกอบด้วย ๖ หลักการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งนับว่าเป็นหลักในการบริหารจัดการที่ดี ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน โดยนำหลักการเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน

๒.๓.๓ การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทย

การนำแนวคิดธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทยเมื่อครั้งแรกที่มีการอ้างถึงคำว่า “Governance” ตามความหมายที่ใช้กันในวงวิชาการนั้น คำว่า Governance ถูกใช้ในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงินของประเทศไทยจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในปี ๒๕๔๐ เมื่อคราวประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ การกู้เงินในครั้งนั้นจำนวน ๑๗.๒ พันล้านдолลาร์ สหรัฐ ซึ่งภายหลังการแสดงเจตจำนงของรัฐบาลไทยนี้เอง ที่ทำให้นักวิชาการกลุ่ม ต่างๆ เริ่มหันมาสนใจ Governance ในบริบทของสังคมไทยมากขึ้น^{๔๓}

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้ที่ทำให้คำว่า “ธรรมรัฐ” เป็นคำที่ใช้แทนคำว่า “Governance” โดยให้คำจำกัดความว่าหมายถึง “การปกครองประเทศไทยที่มีการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น ทั้งยังเป็นการเปลี่ยนเป้าหมาย วิธีการ ทัศนคติของการบริหารของประเทศไทยมาเน้นที่ประชาชนผู้รับบริการ เน้นความเป็นพลเมือง เน้นความเป็นชุมชน เน้นผลงานมากกว่าเน้นผู้ผลิต ฝ่ายของผู้มีอำนาจ ลดการจะเกิดธรรมรัฐได้ต้องมีการปฏิรูปสังคม” คำว่า “ธรรมรัฐ” จึงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง โดยการเปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๑ เรียกร้องให้รัฐบาลนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีขณะนั้นสร้าง “ธรรมรัฐแห่งชาติ” หรือ Governance โดยการระดมผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสถาบัน หลักและเครือข่ายทางสังคมมาร่วมกันแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจไทย^{๔๔}

^{๔๓} ธีรยุทธ บุญมี, “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในปัจจุบัน ๒”, วารสารกรมประชาสัมพันธ์, (๘ มกราคม ๒๕๔๑) : ๑๑.

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

นับจากนั้นมา มีการใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นคำแปลของคำว่า “Good Governance” ในภาษาไทย ในช่วงแรกดูจะสร้างความคลุมเครื่องมากกว่าความกระจ่างชัด ด้วยความไม่ครอบคลุมของตัวศัพท์ที่เป็นการผสมคำว่า “ธรรม” กับคำว่า “รัฐ” และต่อมาคำว่า “ธรรมาภิบาล” ถูกบัญญัติใช้เป็นความหมายของคำว่า “Good Governance” หรือธรรมาภิบาล โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ภายหลังจากที่สถาบันฯ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโดยทาง TDRI ได้กำหนดเรื่อง ธรรมาภิบาลในสังคมไทยให้เป็น ๑ ใน ๕ ของหัวข้อหลักๆ และมีข้อเสนอเพื่อส่งเสริม ธรรมาภิบาลของไทย ออกมา โดยนิยามธรรมาภิบาลว่า หมายถึง “กฎเกณฑ์การปกครองนำรุ่งรักษาสังคมบ้านเมือง ที่ดี อันหมายถึงการจัดการบริหารสังคมที่ดีในทุกๆ ด้านและทุกๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์การและกลไกของคณะกรรมการ ที่ส่วนราชการ องค์การของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริการราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์การอิสระ (Independent Organizations) องค์การภาคเอกชน ชุมชน และสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคล ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society)” (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ม.ป.ป.) ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง “คุณค่าความดี ความถูกต้อง” และ “อภิบาล” ซึ่งตรงกับรากศัพท์ภาษาอังกฤษ ประการที่สอง “ธรรมาภิบาล” ใช้ได้ในความหมายอย่างกว้างซึ่งรวมทั้งการบริหารที่ดีขององค์กรธุรกิจเอกชน (Corporate Governance) และการปกครองที่ดีของภาครัฐ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลไทยได้บัญญัติความหมายที่เป็นทางการของคำว่า “Good Governance” ว่าหมายถึง “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” และให้นิยามว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบว่าจะแหงชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๒ โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะกรรมการและรัฐสภา ตามระเบียบนี้ได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล ๖ หลัก คือ

๑. ระพล อรุณวงศ์สิกร (บรรณาธิการ), ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญาณ, ๒๕๔๒), หน้า ๔ - ๑๐.

๑. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปگครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจใจหรืออำนาจของบุคคล

๒. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน ออดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

๓. หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความชัดเจน

๔. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การโหวต ลงเสียง ประชุมสาธารณะ ประชุมพิจารณ์ และการแสดงประชามติ

๕. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกรักในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเรียนรู้ในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำการของตน

๖. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประยั้ด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สิ่งค่าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าในส่วนของประเทศไทย ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การนำระบบบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐ รวมถึงในแวดวงวิชาการได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิดธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย ดังนั้น การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการกำหนดหลักการพิจารณาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลดังนี้^{๙๙}

^{๙๙} เช่นเดียวกับ ๑๘๐ ตามที่ระบุไว้ในเอกสารนี้ แต่ในเอกสารนี้ได้ระบุว่า “การนำระบบบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ กับการบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางพิสัยสามารถของคนในองค์กร” (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๗), หน้า ๑ - ๙.

๑. หลักนิติธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๑.๑ มีกฎหมายที่จำเป็นรองรับ โดยไม่ให้กฎหมายทำลายกฎหมายเสียเอง

๑.๒ มีการบังคับใช้ได้

๑.๓ ผลการใช้กฎหมายมีความถูกต้อง โดยไม่ให้สนองเป้าหมายของผู้ถือและใช้กฎหมายเสียเองเหนือกว่าเป้าหมายของกฎหมาย

๒. หลักคุณธรรม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๒.๑ มีกรอบกำหนดจรรยาบรรณที่เป็นรูปธรรม โดยไม่เพียงแต่คาดหวังเฉพาะจากจิตสำนึกในความมีคุณธรรมที่เป็นนามธรรมเท่านั้น

๒.๒ มีมาตรการกำกับควบคุมให้ต้องยึดถือปฏิบัติตาม โดยไม่เพียงแต่พึงพาอาศัยเฉพาะบรรทัดฐานของข้อห้ามและความเชื่อทางศีลธรรม

๒.๓ มีมาตรฐานพิสูจน์ความผิดกำหนดความผิดและการลงโทษ โดยไม่เพียงแต่การใช้มาตรฐานทางความรู้สึกเป็นเครื่องวัดและไม่มีบทลงโทษ

๓. หลักความโปร่งใส หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๓.๑ มีการจัดโครงสร้างองค์การ การจัดการและขั้นตอนให้เหลือเชื่อในงานแบบเปิด โดยออกแบบโครงสร้างและการทำหน้าที่ขององค์การแบบเปิด ครอบคลุมทั้ง องค์การ

๓.๒ มีการจัดระบบงาน และข้อมูลข่าวสารแบบเปิด โดยการออกแบบระบบงานและข้อมูลข่าวสารแบบเปิดกระจายทั่วทั้งระบบ และมีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

๓.๓ มีกระบวนการทำงานและกระบวนการตัดสินใจแบบเปิด โดยการออกแบบกระบวนการทำงานและการตัดสินใจให้เป็นแบบเปิดตลอดในทุกขั้นตอนที่สำคัญ

๔. หลักการมีส่วนร่วม หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๔.๑ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร นโยบาย แผนงานและงบประมาณ โดยการเข้าร่วมในมิติของข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการรับรู้

๔.๒ การเข้าถึงการปฏิบัติงาน และการตัดสินใจ โดยการเข้าร่วมในมิติของการทดลองใช้ ซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการทำหรือการปฏิบัติการ

๔.๓ การเข้าถึงการกำกับควบคุมผลกระทบ มาตรฐาน เป้าหมาย และผลกระทบโดยการเข้าร่วมในมิติของการคาดหวังผลซึ่งเป็นเนื้อหาของการเข้าร่วมในระดับของการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์

๔.๔ หลักความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะ มีหลักประกันสามารถตรวจสอบได้ หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๔.๕ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานที่ชัดเจนเป็นพันธะสัญญาโดยวางแผนครอบความรับผิดชอบให้มีขอบเขตชัดเจนและมีข้อผูกพันที่แน่นอน

๕.๒ มีมาตรการกำกับควบคุมที่แน่นอนสม่ำเสมอ โดยสามารถรักษากรอบที่กำหนดไว้ให้ดำเนินอย่างต่อเนื่องได้

๕.๓ มีการติดตามประเมินวัดผลที่ต่อเนื่องและนำเข้าสู่ โดยรักษามาตรฐานไว้ให้อยู่ในกรอบที่ยอมรับได้

๖. หลักความคุ้มค่าหรือหลักการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักการที่ควรพิจารณา คือ

๖.๑ มีการเพิ่มความสามารถในการทำงาน โดยให้มีการเพิ่มของความสามารถ มีสัดส่วนที่มากกว่าการเพิ่มของต้นทุนที่เป็นมูลค่าและเป็นคุณค่า

๖.๒ มีการวัดการสร้างความสามารถและศักยภาพการทำงาน เพื่อผลผลิตโดยให้การเพิ่มของผลผลิตมีสัดส่วนที่ผันไปในทางบวกตามต้นทุนในการเพิ่มความสามารถ

๖.๓ มีการวัดเพิ่มผลผลิตการทำงาน การควบคุมความเสี่ยงและการลดความสูญเสียเพื่อเพิ่มมูลค่าและประโยชน์ที่ได้

จะเห็นได้ว่าในส่วนของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดถึงความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ ได้กำหนดแนวทางเพื่อสร้างการบริหารจัดการที่ดีในยุทธศาสตร์ การพัฒนาประชาธิรัฐโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพของภาคราชการ การสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ ยังคงให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้างระบบบริหารที่ดี โดยได้ขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในภาคธุรกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกตรวจสอบ ทั้งที่จัดตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกลไกตรวจสอบสาธารณะในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความพอดี เพื่อเป็นฐานสำคัญของการสร้างระบบบริหารที่ดีในสังคมไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับนี้ ก็ให้ความสำคัญกับ
หลักธรรมาภิบาล ดังจะเห็นได้ในบางมาตรากองรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการกล่าวถึงแนวทางการ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเอาไว้ เช่นกัน ดังจะยกตัวอย่างให้เห็นในบางมาตรา ดังนี้

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอ กันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย
เท่าเทียมกัน ชายหรือหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน^{๗๗}

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน
ครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่
การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน
หรือส่วนได้เสียอันเพิ่งได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่นหรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ตามที่
กฎหมายบัญญัติ^{๗๘}

มาตรา ๕๙ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของ
รัฐในการปฏิบัติราชการทางปักษ์ของอันมีผลหรืออาจมีผลผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน^{๗๙}

มาตรา ๖๒ บุคคลย่อมมีสิทธิตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ^{๘๐}

มาตรา ๗๔ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงานลูกจ้างของหน่วยราชการหน่วยงาน
ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อ^{๘๑}
รักษาประโยชน์ส่วนรวมอำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล
ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

มาตรา ๗๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวทางนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
ดังต่อไปนี้

(๔) พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และ
จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การ
บริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

^{๗๗} สำนักงานเลขานุการรัฐสภา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะกรรมการรัฐธรรมนูญและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖.

^{๗๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๔.

^{๗๙} อ้างแล้ว, หน้า ๓๕.

^{๘๐} อ้างแล้ว, หน้า ๓๖.

^{๘๑} อ้างแล้ว, หน้า ๔๓.

(๕) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

(๖) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม^{๙๒}

มาตรา ๔๗ (๒) สนับสนุนให้มีการใช้คุณธรรมจริยธรรมและหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับการประกอบกิจการ^{๙๓}

มาตรา ๔๘ รัฐต้องดำเนินการตามแนวโน้มโดยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจจัดทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพ หรือตามสาขาวิชาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น^{๙๔}

สรุปได้ว่า แนวคิดธรรมาภิบาลมีการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในทุกภาคส่วนของสังคมไทย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมและสรุปองค์ประกอบต่างๆ ของหลักธรรมาภิบาล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์กลไกกระบวนการบริหารงาน และสรุปเป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ ๖ ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

^{๙๒} อ้างแล้ว, หน้า ๕๙.

^{๙๓} อ้างแล้ว, หน้า ๕๓.

^{๙๔} อ้างแล้ว, หน้า ๕๙-๖๐.

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปگครองส่วนห้องถีน

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนห้องถีนที่เกี่ยวข้องตำราทางวิชาการของนักวิชาการหลากหลายท่านจึงได้ประมวลแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนห้องถีน มีรายระเอียดดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ ความหมายของการปกครองส่วนห้องถีน

การปกครองส่วนห้องถีนในรูปแบบของการปกครองตนเอง เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

ประทาน คงฤทธิศึกษากร ให้ความหมายของการปกครองห้องถีนไว้ว่า การปกครองห้องถีน หมายถึงระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดเมื่อองค์การหน้าที่ปกครองห้องถีนโดยคนในห้องถีนนั่นๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้^{๕๕}

อุทัย พิรัญโต ให้ความหมายของการปกครองห้องถีนไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในห้องถีนได้ห้องถีนหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่าง เพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ห้องถีนโดยตรง การบริหารงานห้องถีนจะมีองค์การปกครองที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม^{๕๖}

约爾洛萊威 (Holloway) ให้ความหมายของการปกครองห้องถีนไว้ว่า การปกครองห้องถีน หมายถึง องค์การที่มีอำนาจเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาพห้องถีนที่สามารถมาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๕๗}

^{๕๕} ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองห้องถีน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิระพัฒนา, ๒๕๒๖), หน้า ๙.

^{๕๖} อุทัย พิรัญโต, การปกครองห้องถีนไทย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

^{๕๗} สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนห้องถีนเพื่อรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนห้องถีน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๗), หน้า ๓ - ๙.

ชูวงศ์ ฉายบุตร การปักครองท้องถิ่นหมายถึง “การปักครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือ กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปักครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้มีอำนาจในการปักครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ในบริหารงานท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าอำนาจการปักครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็น “รัฐบาลของประชาชน” โดยประชาชนและเพื่อประชาชน”^{๙๙}

วิญญาณ อังคณาธิการ^{๐๐} ได้ให้ความหมาย การปักครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปักครองในรูปลักษณะกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปักครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหดด มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความประสงค์ของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นย่อมทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่นและย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร^{๐๑}

ชูศักดิ์ เที่ยงตรง ได้ให้ความหมาย การปักครองส่วนท้องถิ่น คือ การปักครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปักครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปักครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๐๒}

พิเชษฐ์ วงศ์เกียรตีธรรม ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปักครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า เป็นแนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์กรปักครองส่วนท้องถิ่น ในยุคโลกาภิวัตน์ ว่าเป็นองค์กรประชาธิปไตยที่สำคัญมากที่สุดในระดับราชภูมิ มีบทบาทที่สำคัญในการปักครองระบบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยตรง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจการปักครองไปสู่ท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันนี้^{๐๓}

^{๙๙} ชูวงศ์ ฉายบุตร, การปักครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๘๑.

^{๐๐} วิญญาณ อังคณาธิการ^{๐๐}, แนวความคิดในการกระจายอำนาจปักครองท้องถิ่น,(เอกสารประกอบการบรรยายฉบับพิมพ์เรียนยา, ๒๕๑๙), หน้า ๔.

^{๐๑} ชูศักดิ์ เที่ยงตรง, การบริหารการปักครองส่วนท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๙), หน้า ๑๓.

^{๐๒} พิเชษฐ์ วงศ์เกียรตีธรรม, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์กรปักครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์,(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๓๒), คำนำ.

ธเนศวร์ เจริญเมือง ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นไทย เป็นระบบที่อ่อนภาพ hely ด้านในสังคมไทย กล่าวคือ ในขณะที่ เศรษฐกิจของประเทศไทยมากไป เช่นเดียวกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผลักดันเศรษฐกิจให้ก้าว ไปข้างหน้า ระบบการเมืองการปกครองกลับประสบปัญหาอย่างหนัก ระบบราชการซึ่งเป็นกลไก ของรัฐ มีหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อการกิจของรัฐ แต่กลับหาผลประโยชน์กับประชาชน ส่วนการ ปกครองท้องถิ่นซึ่งดูแลส่งเสริมท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่มีอำนาจเท่าที่ควรและถูกระบบ การเมืองกับระบบราชการครอบงำ^{๑๐๒}

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การเมืองการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นระบบเปิด ไม่ใช่ระบบปิด เป็นระบบที่พัวพันกับการเมือง ระดับชาติ มิอาจแยกมันออกจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ คนไทยส่วนใหญ่ต้องการ การปกครองท้องถิ่นมากขึ้น แต่เมื่อไม่มีการปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจหรือบทบาทเพียงพอ พากเข้าจึงเอกสารการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปประدمทรัพยากรท้องถิ่นมากขึ้น ในประเทศไทยแม้การปกครองท้องถิ่นแท้หรือการปกครองโดยท้องถิ่นจะไม่สำคัญ แต่การ ปกครองที่ท้องถิ่นหรือการปกครองให้ท้องถิ่นนับวันจะเป็นที่สนใจของประชาชนขึ้นทุกปี^{๑๐๓}

ประหยัด วงศ์ทองคำ ได้รวมความหมาย ของการปกครองส่วนท้องถิ่นของ นักวิชาการชาวต่างประเทศไว้ ดังนี้^{๑๐๔}

วิลเลียม เอ.โรบสัน (William A. Robson) ได้ให้ความหมาย การปกครองส่วน ท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งมีอำนาจอิสระ ใน การปฏิบัติหน้าที่ตาม สมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจ อธิบดีโดยของรัฐ เพราะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีใช้ชุมชนที่มีอำนาจอธิบดีโดย องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ์ตามกฎหมาย และมีองค์การที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ หน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

วิลเลียม วี. ฮอลโลเวย์ (William V. Holloway) ได้ให้ความหมายว่า การปกครอง ตนเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอำนาจเขตแหน่อน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภាយของท้องถิ่นที่สามารถ ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

^{๑๐๒} ธเนศวร์ เจริญเมือง, ๑๐๐ปีการปกครองท้องถิ่นไทย ๒๕๔๐ – ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, ๒๕๔๒), หน้า ๓๔๗.

^{๑๐๓} อเนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓-๔.

^{๑๐๔} ประหยัด วงศ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

เดเนียล วิต (Daniel Wit) ให้ความหมายว่า การปักครองท้องถิ่น หมายถึง การปักครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปักครองท้องถิ่นเพื่อ เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปักครองร่วมกันรับผิดชอบทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การปักครองส่วนท้องถิ่นคือ การปักครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปักครองและดำเนินการต่างๆ และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐ และผลประโยชน์ของท้องถิ่น โดยมีการจัดตั้งองค์การขึ้นทำหน้าที่ปักครองท้องถิ่นนั้นๆ องค์การ นี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

๒.๔.๒ ลักษณะของการปักครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากการปักครองท้องถิ่นในรูปของการปักครองตนเอง เป็นการปักครองที่ให้ ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และการมีอำนาจอิสระในการปักครอง ตนเองภายใต้กฎหมายของรัฐหรือประเทศนั้นๆ ดังนั้น ลักษณะของการปักครองท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้^{๑๐๕}

๑. มีสถานะตามกฎหมาย หน่วยการปักครองท้องถิ่นจะต้องมีการจัดตั้งขึ้นโดย กฎหมาย

๒. มีพื้นที่และระดับ หน่วยการปักครองท้องถิ่นจะต้องมีพื้นที่การปักครองที่แน่นอน และชัดเจน และควรจะต้องมีการแบ่งระดับการปักครองท้องถิ่นว่ามีกี่ระดับ เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่และระดับของการปักครองท้องถิ่นมีมากมาย เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความสำนึกในการปักครองตนเองของประชาชน ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และความหนาแน่นของประชากร เป็นต้น สำหรับประเทศไทย มีเกณฑ์จัดตั้งและยกฐานะหน่วยการปักครองท้องถิ่น ๓ ประการ คือ รายได้ย้อนหลัง ๓ ปี ไม่รวมเงินอุดหนุนจำนวนประจำรัฐและขนาดพื้นที่

๓. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ การปักครองท้องถิ่นจะต้องมีการกระจายอำนาจ การปักครองไปให้ท้องถิ่น โดยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยการปักครองท้องถิ่นไว้ใน กฎหมายอย่างชัดเจน ดังนั้น การที่หน่วยการปักครองท้องถิ่นจะมีอำนาจและหน้าที่มากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปักครองเป็นสำคัญ

^{๑๐๕} วัชรา ไชยสาร, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๒ - ๑๙๘.

๔. มีความเป็นนิติบุคคล หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์การนิติบุคคล โดยเอกสารจากองค์กรของรัฐบาลกลาง ทั้งนี้ เพื่อการดำเนินงานที่ถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพราะหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๕. มีการเลือกตั้ง การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ กล่าวคือ จะต้องให้สิทธิแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเลือกตั้งคณะกรรมการเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการปกครองท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

๖. มีอำนาจอิสระ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานรัฐบาลกลาง และมีอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย สามารถกำหนดนโยบาย ออกกฎหมายข้อบังคับ เพื่อกำกับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่น และสามารถใช้ดุลยพินิจของตนในการปฏิบัติกิจการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

๗. มีงบประมาณของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๘. มีการกำกับดูแลของรัฐ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ และอยู่ในการกำกับดูแลของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประชาชน ส่วนรวมและความมั่นคงแห่งรัฐ

๒.๔.๓ ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก

๑. องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบบอนประชาธิปไตยแก่ประชาชนกล่าวคือ องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นราชการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติโดยง่าย

๓. การปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้ แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

๔. การปักครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ตัว และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคักและมีชีวิตชีวาต่อการปักครองท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นจะมีความสัมพันธ์และเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

๕. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมครั้งชาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น^{๑๐๖}

๒.๔.๔ ประเภทขององค์การปักครองท้องถิ่น

องค์การปักครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. องค์การปักครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วน จังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล

๒. องค์การปักครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา

ตามบทบัญญัติในหมวด ๕ การปักครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๔๑-๒๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กล่าวถึงที่มาขององค์กรปักครองท้องถิ่นโดยสรุปไว้ ดังนี้^{๑๐๗}

๑. รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปักครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปักครองตนเองตามเจตนา�ั่นของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปักครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณสุข และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่

๒. การกำกับดูแลองค์กรปักครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปักครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาธารณะสำคัญแห่งหลักการปักครองตนเองตามเจตนามั่นของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้

^{๑๐๖} พุนศักดิ์ วานิชวิเศษกุล, “การปักครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย กรณีศึกษาสภากาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๔๑-๔๓.

^{๑๐๗} สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการสภาพัฒนาราชภูมิ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขานุการสภาพัฒนาราชภูมิ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔๔.

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย้อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย้อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณสุข การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภากำนัลและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๕. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เห็นว่าสมาชิกสภากำนัล คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้มีสิทธิลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภากำนัล คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ การตรวจสอบรายชื่อ และการลงคะแนนเสียง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

๖. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภากำนัลเพื่อให้สภากำนัลพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

๗. ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

๘. การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีมาตรฐานสอดคล้องกัน และอาจได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องหรือสับเปลี่ยนบุคคลภาระระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้ รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

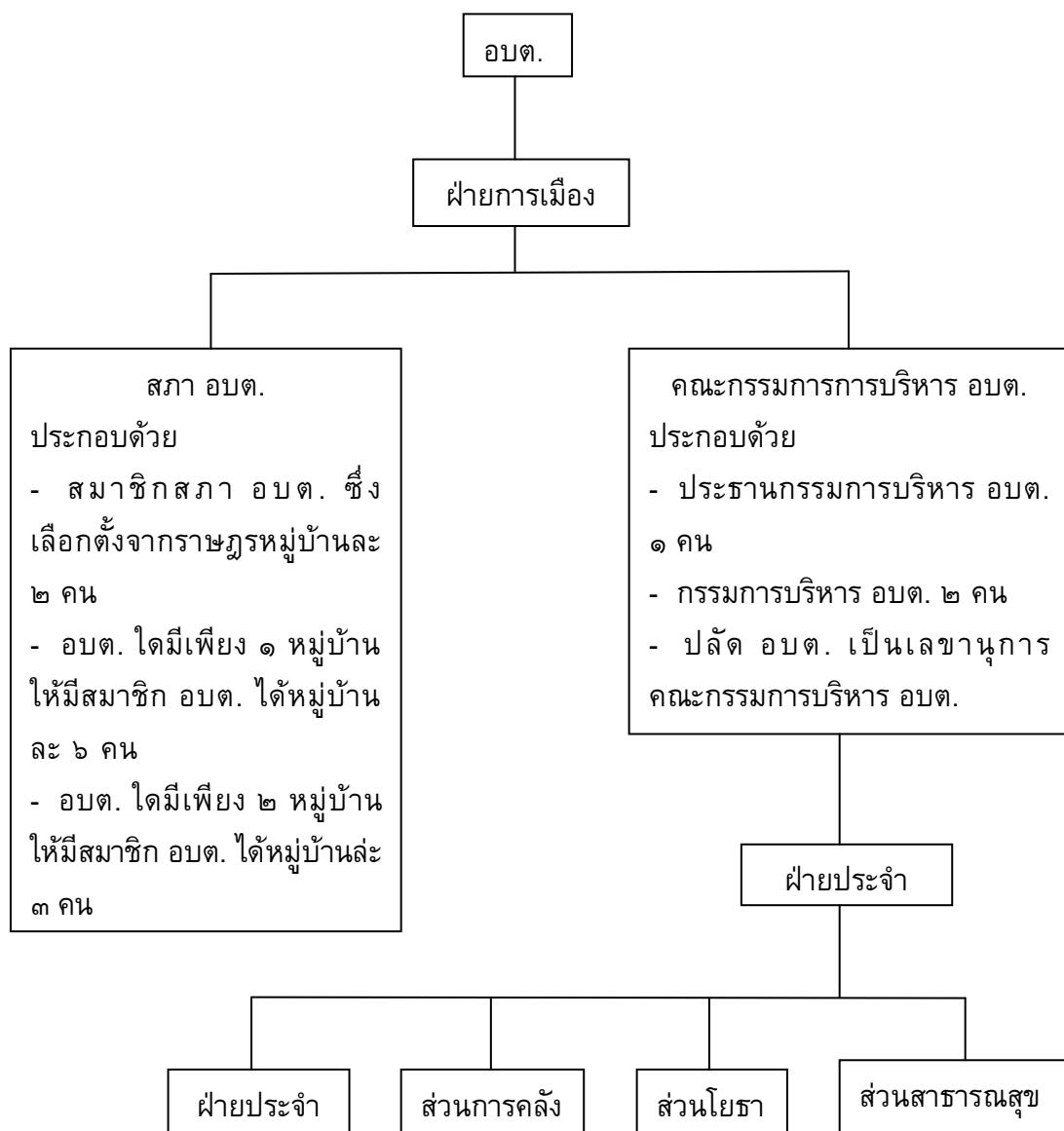
๙. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย้อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จาริตรแพะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภากำนัลและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภากำนัลต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภากำนัล คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีภาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเงินเดือน

ประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น มีได้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่มีการ ยุบสภาพท้องถิ่นหรือในกรณีที่สมาชิกสภาพท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งหมดและต้องมีการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นชั่วคราวมิให้นำบทบัญญัติตามวรรคสอง วรรคสาม และวรรคหก มาบังคับใช้ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด

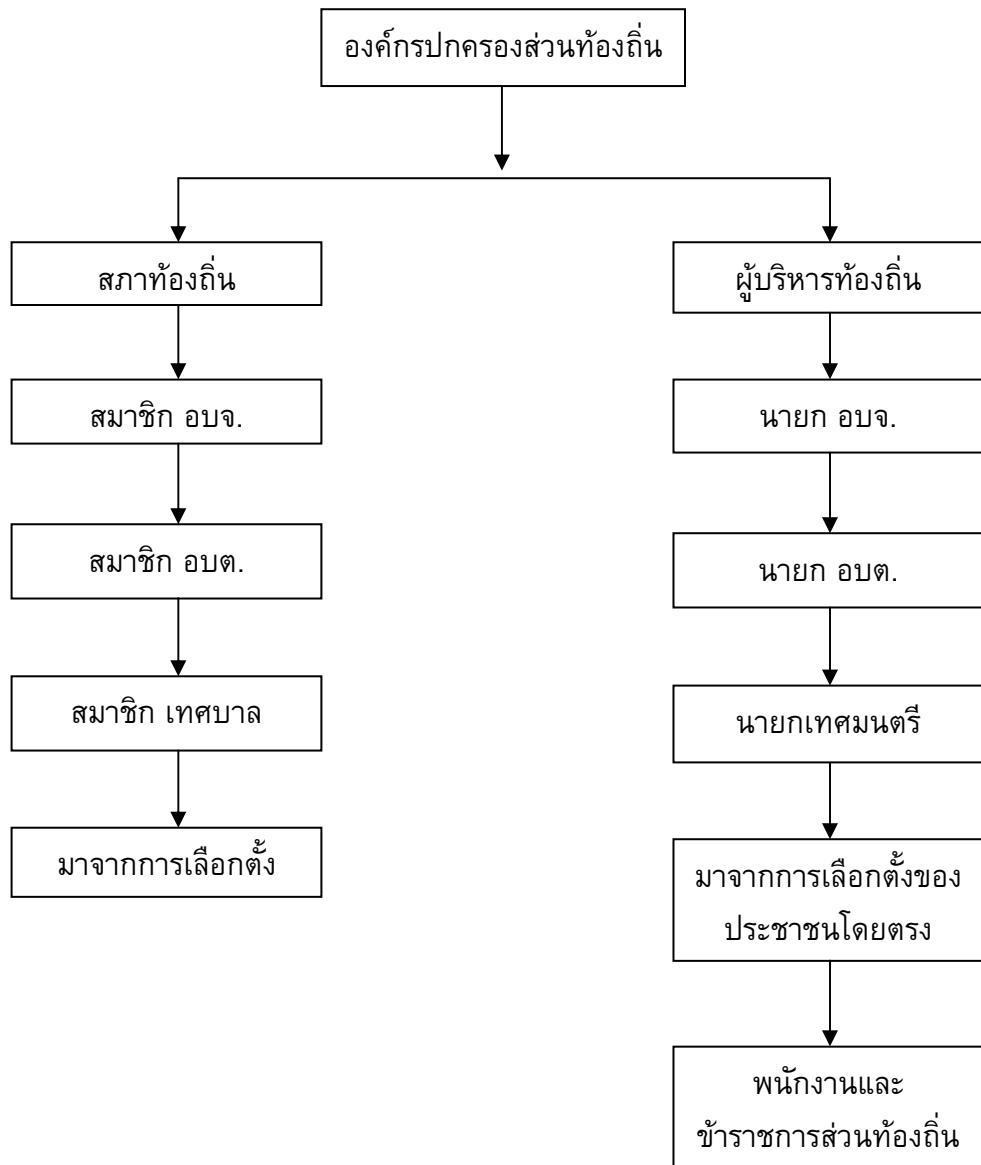
๒.๔.๕ โครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ๑๐๙

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

แสดงโครงสร้างการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงที่มาของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ได้เคยจัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ ส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๙๙ เป็นรูปการปกครองท้องถิ่นรูปหนึ่ง ต่อมาได้ถูกยกเลิกไปโดยเหตุผลว่า ไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้ ซึ่งถูกยกเลิกไปโดยประกาศคณะกรรมการปฏิริบุคคลที่ ๓๗๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ แล้วจัดตั้ง “สภាដ้ำบล” แทนและสภាដ้ำบลรูปนี้ก็ได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จึงได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสภាដ้ำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยได้ปรับปรุงฐานะของสภាដ้ำบลที่มีอยู่ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และปรับปรุงการบริหารงานของสภាដ้ำบลเสียใหม่ ให้สามารถรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้มีการยกฐานะสภាដ้ำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นได้ ดังนั้น ปัจจุบันนี้จึงมีรูปการปกครองท้องถิ่นอีกรูปหนึ่งเรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” หรือเรียกว่า “อบต.” เกิดขึ้น มีพื้นที่รับผิดชอบนอกเขตเทศบาล สุขาภิบาลและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น แต่ไม่รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนที่ซ้อนอยู่กับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั่นเอง^{๑๐๙}

๒.๕.๑ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

กฎหมายได้กำหนดว่า สภាដ้ำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้น ตำบลที่มีสภាដ้ำบลซึ่งฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้สภាដ้ำบลนั้นจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นได้^{๑๐๐}

๒.๕.๒ การจัดองค์การและการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภารองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๕.๓ สภารองค์การบริหารส่วนตำบล

สภารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ มีสมาชิกประกอบด้วย สมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากการชี้ไว้ในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๒ คน ในกรณีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกจำนวน ๖ คน และถ้ามีเพียงสองหมู่บ้าน

^{๑๐๙} วิเชียร ทวีเศรษฐ สุขุม นวลสกุล, การเมืองและการปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๖๗.

^{๑๐๐} พระราชบัญญัติสภាដ้ำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗, มาตรา ๔๕.

ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ ๓ คน สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

สภากองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภากองหนึ่ง และรองประธานสภากองอีกคนหนึ่ง ซึ่งสมาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกตั้งขึ้น มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี มีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุม

๒.๕.๔ สภากองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (๑) และกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๒.๕.๕ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

กฎหมายกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่บริหารกิจการองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภากองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการองค์บริหารส่วนตำบลประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารคนหนึ่ง และกรรมการบริหารจำนวน ๒ คน ซึ่งสภากองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภากองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร^{๑๐๑}

๒.๕.๖ คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภากองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภากองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากมีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่บริหารและมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังมีพนักงานส่วนตำบลและอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น

๑) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

๒) ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

ระเบียบพนักงานส่วนตำบลให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา^{๑๑๒}

พระราชบัญญัติสภาราษฎร์ ๒๕๓๗ และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แบ่งการบริหารออกเป็น

๑. สำนักงานปลัด มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานพิมพ์ดีด งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานตราชื่อบังคับตำบล งานนิติกร พานิชย์ งานธุรกิจ ประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี งานขออนุญาตดำเนินการตามข้อบังคับ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๒. ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจสอบ การหักภาษีเงินได้ และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการโอนเงินเดือน งานรายงานเงินคงเหลือประจำวัน งานขออนุญาตเบิกตัดปี และขอขยายเวลาเบิกจ่าย งานการจัดทำแสดงฐานะการเงิน งบทรัพย์สิน หนี้สิน งบโครงการ เงินสะสม งานการจัดทำบัญชี ทุกประเภท งานทะเบียนคุณเงินรายได้ รายจ่ายงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๓. ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบ เชื่อมแบบถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานก่อสร้าง และซ่อมบำรุง อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๔. ส่วนสาธารณสุข (มีเฉพาะ อบต.ชั้นหนึ่ง) ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขาภิบาล งานควบคุมโรคติดต่อ ตลอดจนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลมี ๓ ส่วนคือ

๔.๑ บุคลากรฝ่ายสภาก มีสมาชิกองค์การสภากองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ ๒ คน ถ้ามีเพียง ๑ หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้ ๖ คน และถ้ามีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้สภากองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกได้หมู่บ้านละ ๓ คน อัญมณีราษฎร์ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้งประธานสภากองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานสภากองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภากองค์การบริหารส่วน

ตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง มีตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือก ส่วนเลขานุการ ๑ คน เลือกจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล

๔.๒ บุคลากรฝ่ายนายก มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายก ซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยในการบริหารราชการตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกหนึ่งคน ซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๔.๓ บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มี ๑) พนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นบุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือน ๒) พนักงาน จ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ๓) ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ร้องขอให้ไปดำรง ตำแหน่งหรือปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว^{๑๓๓}

๒.๕.๗ ส่วนอื่น ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีอิสระในการ บริหารงานบุคคล มีงบประมาณและพัสดุด้วยตนเอง มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ตาม กฎหมายกำหนดภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ได้ผ่านกระบวนการวิสามนาการเป็นชุมชนที่เจริญ มาก่อน การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจึงมีน้อย กิจกรรมโครงการต่างๆ ส่วนใหญ่ถูก กำหนดโดยผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำหนด การจัดทำแผนพัฒนาตำบลในแต่ละครั้ง ประชาชน ในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมอยู่มาก เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จะมีคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดแนวทางการพัฒนา กำหนดแผนงานโครงการ จัดทำร่าง แผนพัฒนาเสนอศูนย์ประสานการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และเสนอสภาท้องถิ่นให้ความ เห็นชอบตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้น้อยมาก^{๑๓๔}

^{๑๓๓} พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, แนวคิดยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนา องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, หน้า ๓๗-๓๘.

^{๑๓๔} วิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร สุขุม นวลสกุล, การเมืองและการปกครอง, หน้า ๔๖๙.

๒.๕.๔ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล คนหนึ่งซึ่งไม่ใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่มี ๖ ประการ ดังนี้

(๑) กำหนดโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) แต่งตั้ง และถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

(๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติการบริหารส่วนตำบล

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมาย^{๑๐๕}

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา ๖๗ ดังต่อไปนี้^{๑๐๖}

(๑) จัดทำให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและบก

(๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(๓) ป้องกันโรคและรังับโรคติดต่อ

(๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

^{๑๐๕} พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, แนวคิดยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, หน้า ๓๓-๓๔.

^{๑๐๖} วิเชษฐ์ ทวีเศรษฐ สุขุม นาลสกุล, การเมืองและการปกครอง, หน้า ๔๗๐.

- (๖) ส่งเสริมการพัฒนา สร้าง เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
 (๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
 (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ
 ท้องถิ่น
 (๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณ
 หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร^{๑๐๗}
- องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรม ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
 ตามมาตรา ๖๙ ดังต่อไปนี้^{๑๐๘}
- (๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 - (๒) ให้มีการบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - (๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ
 สวนสาธารณะ
- (๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์
 - (๖) ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 - (๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
 - (๘) การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - (๙) หาผลประโยชน์จากการทัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - (๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - (๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - (๑๒) การท่องเที่ยว
 - (๑๓) การผังเมือง

^{๑๐๗} นันทวัฒน์ บรรمانันท์, การปกครองส่วนท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร :
 วิญญาณ, ๒๕๕๒), หน้า ๖๓-๖๔.

^{๑๐๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๔.

อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้ อบต. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณูปโภคของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา ๑๖ ดังนี้^{๑๙}

๑. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
๒. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ
๓. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ทำเทียบเรือ ทำข้าม และที่จอดรถ
๔. การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่นๆ
๕. การสาธารณูปการ
๖. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
๗. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
๘. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
๙. การจัดการศึกษา
๑๐. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สร้าง มนตรี คนชาว และผู้ด้อยโอกาส
๑๑. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๑๒. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
๑๓. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
๑๔. การส่งเสริมกีฬา
๑๕. การส่งเสริมประชาธิบุก ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
๑๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
๑๗. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
๑๘. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
๑๙. การสาธารณูป การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
๒๐. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฝาปนสถาน
๒๑. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
๒๒. การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์

^{๑๙} สมคิด เลิศไพบูลย์, กฤษหมายปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๔๗), หน้า ๔๗๐-๔๗๑.

๒๓. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
โรงพยาบาล และสาธารณสถานอื่นๆ

๒๔. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒๕. การฟังเมือง

๒๖. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร

๒๗. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

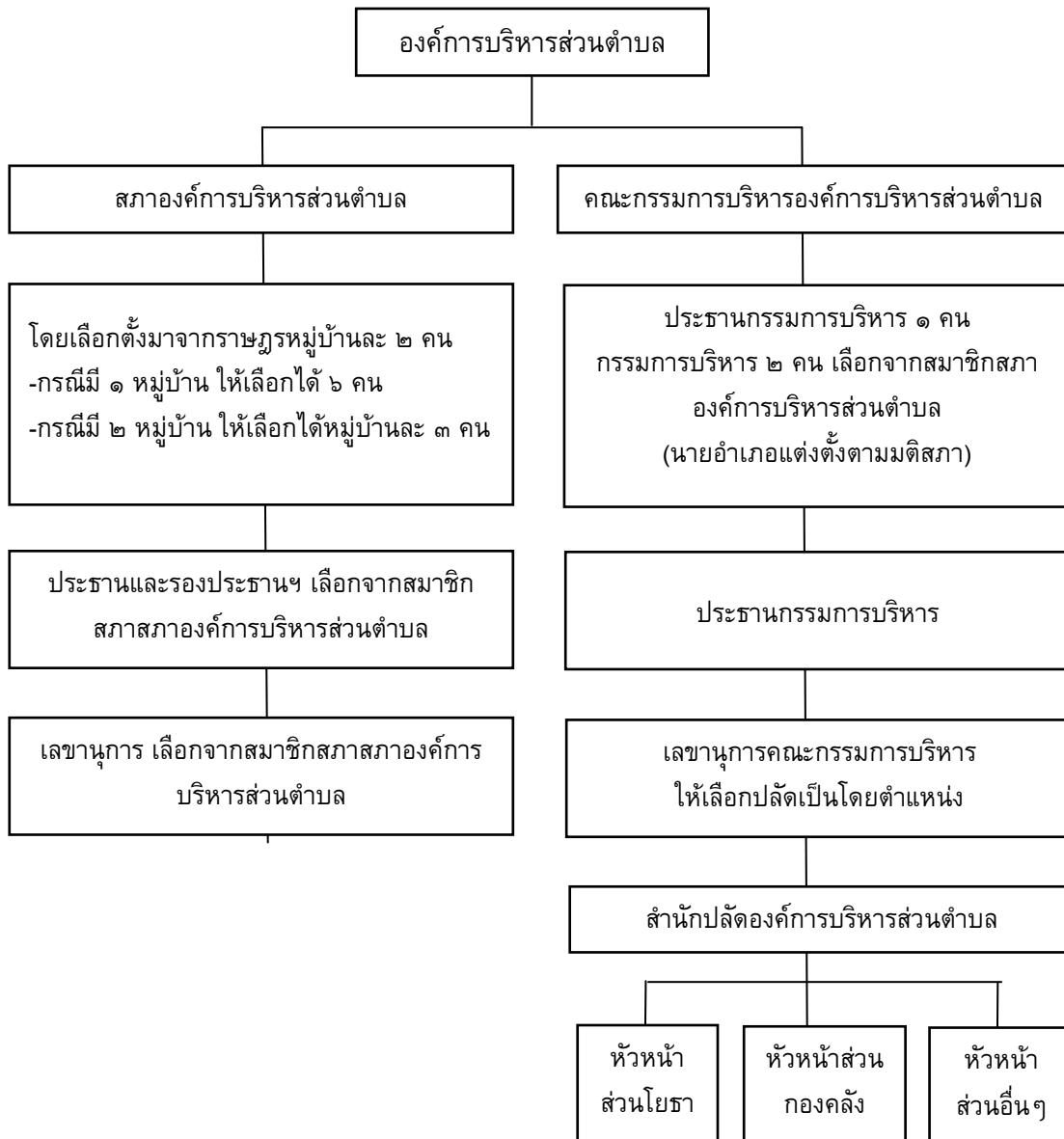
๒๘. การควบคุมอาคาร

๒๙. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๐. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน
และรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

๓๑. กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๒๐}

๒.๖ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม^{๑๒๐}

๒.๖.๑ สภาพทั่วไป

๑. ประวัติความเป็นมา

ตำบลโคกหินและ ราชภูมิส่วนใหญ่เป็นภูไถดังเดิม อพยพมาจากประเทศลาว เมืองวังอ่างคำ ประมาณปี ๒๓๙๙ มาตั้งหมู่บ้านอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านปัจจุบัน ห่างกัน ๒ กิโลเมตร เรียกว่าบ้านหนองหินและ ตามชื่อหนองน้ำ ต่อมาเกิดโรคระบาดราชภูมิล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงย้ายหมู่บ้านมาบริเวณป่าโคกหินและ เรียกว่า บ้านหนองโคกหินและ ต่อมาเห็นว่าชาวเกินไปจึงตัดหนองออกเป็นบ้านโคกหินและตั้งแต่นั้นมา

๒. ที่ดัง

ตำบลโคกหินและตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเรณุนคร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๗๓๑ ห่างจากอำเภอเรณุนครประมาณ ๖ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนครพนม ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๕๗ กิโลเมตร โดยแบ่งเขตการปกครองเป็น ๑๕ หมู่บ้าน

๓. เนื้อที่

ตำบลโคกหินและ มีเนื้อที่โดยประมาณ ๔๔ ตารางกิโลเมตรหรือ ๒๗,๕๐๐ ไร่ มีพื้นที่การเกษตรประมาณ ๑๖,๙๐๓ ไร่

อาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหนองอี อำเภอปลาปาก

อาณาเขตทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่าลาด ตำบลเรณุ์ใต้ อำเภอเรณุนคร

อาณาเขตทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลเรณุ์ อำเภอเรณุนคร

อาณาเขตทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลพระซอง อำเภอนาแก

๔ ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุกคลื่นolonดินดัดน้ำ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนาอยู่นอกเขตชลประทาน มีลำน้ำบังและห้วยแคนให้ผลผ่าน นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญอีกได้แก่ หนองเบี้ญ หนองโสน หนองแขวง ชลประทาน ฝายหลวง หนองปรง หนองสรพัง หนองครก หนองขอนแก่น หนองม่วง หนองแขะ หนองห้วยกระยัง หนองสิม ห้วยยาง หนองบัว

๕. จำนวนประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ มีประชากรที่อาศัยอยู่ทั้งสิ้น ๗,๒๒๘ คน รวม ๑,๖๕๖ ครัวเรือน

^{๑๒๐} องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ, แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๖, (องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม).

๒.๖.๒. สภาพทางเศรษฐกิจ

๑. อาชีพ

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา และปลูกผักตามรายละเอียด ดังนี้

- ๑.๑ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ประมาณ ๒,๕๙๓ คน
- ๑.๒ ข้าราชการ ประมาณ ๑๒๒ คน
- ๑.๓ รัฐวิสาหกิจ ประมาณ ๔ คน
- ๑.๔ พนักงานบริษัท ประมาณ ๑๙ คน
- ๑.๕ รับจ้างทั่วไป ประมาณ ๑๕๐ คน
- ๑.๖ ค้ายา ประมาณ ๗๓ คน
- ๑.๗ ธุรกิจส่วนตัว ประมาณ ๑๓ คน

๒. หน่วยงานธุรกิจในเขตตำบล

ส่วนใหญ่มีหน่วยงานธุรกิจในเขตตำบลตามรายละเอียด ดังนี้

- ๒.๑ โรงสีข้าว จำนวน ๒๔ แห่ง
- ๒.๒ ร้านค้า จำนวน ๗๓ แห่ง
- ๒.๓ ปั้มหลอด จำนวน ๘ แห่ง
- ๒.๔ ปั้มขนาดเล็ก จำนวน ๒ แห่ง
- ๒.๕ โรงข้าวปูน จำนวน ๓ แห่ง
- ๒.๖ โรงหล่อ จำนวน ๓ แห่ง
- ๒.๗ ร้านเสริมสวย จำนวน ๖ แห่ง

๓. พืชเศรษฐกิจ

๓.๑ พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว ยาสูบ ข้าวโพด และมะเขือเทศ

๔. โรงฆ่าสัตว์

๔.๑ โรงฆ่าสัตว์ ๒ แห่ง (หมู่ที่ ๑ บ้านโคกหินแอ่ และหมู่ที่ ๖ หนองกุง)

๒.๖.๓ สภาพทางสังคม

๑. ข้อมูลสถานศึกษา บุคลากรศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓

ตารางที่ ๒.๑ ข้อมูลสถานศึกษา บุคลากรศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓

ที่	สถานที่	ผดต./ครู(คน)			เด็ก ใน ศูนย์ รวม	นักเรียนประถม(คน)				Harr. โรงเรียน ขยาย โอกาส (คน)	รวม นร. ทั้งสิ้น (คน)
		ชาย	หญิง	รวม		อนุบาล	ป.๔ - ป.๖	ป.๕ - ป.๖	รวม		
	ศูนย์พัฒนาเด็ก	-				-	-	-	-	-	
๑	โคงกินແຍ່ (พช.)	-	๓	๓	๔๖	-	-	-	-	-	๔๖
๒	นาม่วงທ่า (พช.)	-	๑	๑	๑๙	-	-	-	-	-	๑๙
๓	หนองกุง (พช.)	-	๑	๑	๑๙	-	-	-	-	-	๑๙
๔	ศูนย์วัดศรีรัตนยู ชัย	-	๒	๒	๓๐	-	-	-	-	-	๓๐
๕	ศูนย์วัดบัวขาว	-	๓	๓	๓๐	-	-	-	-	-	๓๐
๖	ศูนย์หนองแขวง	-	๑	๑	๑๓	-	-	-	-	-	๑๓
	รวม	-	๑๑	๑๑	๑๕๕	-	-	-	-	-	๑๕๕
	โรงเรียน										
๑	บ้านໂຄກທິນແຍ່	๗	๑๒	๑๙	-	๗๕	๗๔	๔๒	๑๕๑	๒๐๑	๓๕๒
๒	บ้านนาໂດນໃໝ່	๒	๗	๙	-	๗๕	๗๑	๔๔	๑๕๐	-	๑๕๐
๓	บ้านนาม่วง	๓	๒	๕	-	๑๒	๗๕	๑๙	๖๖	-	๖๖
๔	บ้านหนองแขวง	๓	๑	๔	-	๒๔	๓๕	๒๔	๘๓	-	๘๓
๕	บ้านนาบัว	๔	๖	๑๐	-	๓๐	๖๗	๓๘	๑๓๕	-	๑๓๕
๖	บ้านหนองกุง	๔	๒	๖	-	๑๑	๒๔	๑๗	๕๒	-	๕๒
	รวม	๒๔	๓๐	๕๔	-	๑๕๗	๓๐๖	๑๙๔	๖๓๗	๒๐๑	๘๓๘

๒. ด้านสาธารณสุข

สถานีอนามัยประจำตำบล ๒แห่ง คือ

๑. สถานีอนามัยบ้านໂຄກທິນແຍ່ มีบุคลากร ๔ ราย มีพื้นที่รับผิดชอบ
๙ หมู่บ้านดังนี้ คือ

หมู่ที่ ๑ บ้านໂຄກທິນແຍ່

หมู่ที่ ๒ บ้านต้องน้อย

หมู่ที่ ๗ บ้านนาໂດນໃໝ່

หมู่ที่ ๙ บ้านหนองแขวง

หมู่ที่ ๙ บ้านໂຄກທິນແຍ່

หมู่ที่ ๑๐ บ้านเนินนำคำ

- หมู่ที่ ๑๑ บ้านโคกอ่อนมัย
 หมู่ที่ ๑๒ บ้านโคกพัฒนา
 หมู่ที่ ๑๓ บ้านชลประทาน
๒. สถานีอนามัยบ้านนาบัว มีบุคลากร ๓ ราย พื้นที่รับผิดชอบ ๖ หมู่บ้าน ดังนี้ คือ
- หมู่ที่ ๓ บ้านนาเมืองทุ่ง
 - หมู่ที่ ๔ บ้านนาเมืองท่า
 - หมู่ที่ ๕ บ้านนาบัว
 - หมู่ที่ ๖ บ้านหนองกุ่ง
 - หมู่ที่ ๗ บ้านนาบัว
 - หมู่ที่ ๘ บ้านนาบัว

๓. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถานีตำรวจนครบาล ๑ แห่ง คือ สถานีตำรวจนครบาล บ้านนาโคน อัตรากำลังพัลรวม ๒๑ นาย

- ๑. ตำบลโคกหินayer จำนวน ๑๕ หมู่บ้าน
- ๒. ตำบลท่าลาด จำนวน ๙ หมู่บ้าน
- ๓. ตำบลนาขาม จำนวน ๙ หมู่บ้าน

๔. สถาบันและองค์กรทางศาสนา

๔.๑ วัด ๘ แห่ง (บ้านนาเมืองทุ่ง, ต้องน้อย, นาบัวหมู่ที่ ๕, บ้านหนองกุ่ง, บ้านนาโคนใหม่, บ้านหนองแขม, บ้านเนินน้ำคำ, โคกหินayer)

- ๔.๒ สำนักสงฆ์ ๓ แห่ง (บ้านนาเมืองท่า, บ้านโคกอ่อนมัย, บ้านชลประทาน)
- ๔.๖.๔ โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๕. ถนน

- ๕.๑ ถนนคอนกรีต จำนวน ๖๘ เส้น ระยะทาง ๒๐,๑๖๐.๕๐ เมตร
 - ๕.๒ ถนนลาดยาง จำนวน ๓ เส้น ระยะทาง ๔,๗๓๒ เมตร
 - ๕.๓ ถนนลูกรัง จำนวน ๙๒ เส้น ระยะทาง ๕๕,๕๐๘ เมตร
- ซึ่งใช้สัญจารไปมาได้ทุกฤดูกาล

๖. สะพาน

- ๖.๑ สะพานคอนกรีต ๒ แห่ง (หมู่ที่ ๕ ห้วยเหมืองนา และหมู่ที่ ๑๑ ห้วยยาง)
- ๖.๒ แหล่งน้ำธรรมชาติและที่สร้างขึ้น

- ๖.๑ ป้อมน้ำตื้น ๑๕๕ แห่ง
- ๖.๒ ป้อมบ้าดาล ป้อมอก ป้อมเจาะ ๖๐๕ แห่ง
- ๖.๓ ศรี (๑๐๐ ตร.ว.ขึ้นไป) ๔๕๕ แห่ง

๓.๔ หัวย ๑๖ แห่ง

๓.๕ หน่อง บึง ๓๐ แห่ง

๓.๖ คลองส่งน้ำ ๓ แห่ง

๓.๗ ฝายกันน้ำ ๑๗ แห่ง

๔. การโทรคมนาคม

๔.๑ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข - แห่ง

๔.๒ โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน ๔๒ แห่ง

๔.๓ หอกระจายข่าว มีครบถ้วน ๑๕ หมู่บ้าน การกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ ๙๕ % ของพื้นที่

๕. การไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน

๕.๑ มีไฟฟ้าใช้ประมาณ ๑,๔๒๐ ครัวเรือน (ร้อยละ ๘๘ ของครัวเรือนทั้งหมด)

๕.๒ ไฟฟ้าแสงสว่าง ๑๘๑ จุด ครบทุกหมู่บ้าน

๖. การประปา

๖.๑ มีประปาใช้ ๑๔ หมู่บ้าน (ประมาณ ๑,๐๕๔ ครัวเรือน)

๖.๒ ปริมาณใช้น้ำประปา ประมาณ ๙,๐๐๐ ลบ.ม./วัน

๖.๓ หมู่บ้านดำเนินกิจการประปาเอง ๗ แห่ง

อบต.ดำเนินการ ๑ แห่ง (หมู่ที่ ๒ บ้าน ต้องน้อย)

๗.๖.๕ ศักยภาพในตำบล

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑. จำนวนบุคลากร

พนักงานส่วนตำบล จำนวน ๑๓ คน ดังนี้

๑.๑ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ๗ คน

๑.๒ ส่วนการคลัง ๔ คน

๑.๓ ตำแหน่งในส่วนโยธา ๒ คน

พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน ๑๒ คน ดังนี้

๑.๔ ผู้ช่วยครุภัณฑ์และเด็กอนบาลและปฐมวัย ๑๐ คน

๑.๕ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑ คน

๑.๖ ผู้ช่วยพัฒนาชุมชน ๑ คน

๒. ระดับการศึกษาของบุคลากร

๒.๑ มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา ๒ คน

๒.๑ ปริญญาตรี ๑๑ คน

๒.๑ สูงกว่าปริญญา - คน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นพบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พระครูปัลลัทรงศักดิ์ กนุตวีโร (บำรุงราชภาร) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นพุทธศาสนาต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” พบว่าความคิดเห็นของพุทธศาสนาต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนาศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ พบร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ๔ ด้าน คือ การปกครอง การศาสนาศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสุขสงเคราะห์ ส่วนอยู่ในระดับมากที่สุด ๒ ด้าน คือ การเผยแพร่พระพุทธศาสนา และการสาธารณูปการ^{๑๒๒}

พระมหาทองดี อกิจุโโน (ตรีตระการ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพื้นที่ วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาบาลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนพระภิกษุที่อยู่ในเขตปักษ์ของกรุงเทพมหานคร ต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีตำแหน่งต่างกันภายในวัดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะเบื้องต้นคือ ควรเข้มงวดในด้านการปกครองให้มาก ควรมีผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละด้านอย่างจริงจัง ควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน^{๑๒๓}

^{๑๒๒} พระครูปัลลัทรงศักดิ์ กนุตวีโร (บำรุงราชภาร), “ความคิดเห็นพุทธศาสนาต่อการบริหารวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

^{๑๒๓} พระมหาทองดี อกิจุโโน (ตรีตระการ), “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

พระมหาจตุพร ภานุวีโร (คำพูน) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี” พบร่วมกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมทั้ง ๖ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี พบร่วมกับในด้านสถานภาพ อายุ และประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนระดับการศึกษา และตำแหน่งในการบริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ประเด็นข้อแนะนำจากการวิจัยนี้ คือควรรับสมัครบุคลากรเพิ่ม ชี้แจงถึงคุณสมบัติหลักการบริหารงานพร้อมขั้นตอนกำลังใจที่จะได้รับจากการทำงาน จัดโครงการฝึกอบรมทุกๆ ปี^{๑๒๔}

พนิดา งามขุนทด ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา” พบร่วมกับความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดนนทบุรีรัมย์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดนนทบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดนนทบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดนนทบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่อย่างให้ปรับปรุงเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ คือผู้บริหารควรยอมรับและใส่ใจตัวผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือและมีน้ำใจ มีความสมำเสมอ กับผู้ใต้บังคับบัญชา^{๑๒๕}

สมหมาย บัวจันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคಹัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแคร กรุงเทพมหานคร” พบร่วมกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตบางแคร กรุงเทพมหานคร ตามหลักสังคಹัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบร่วมกับประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านส่วนตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ

^{๑๒๔} พระมหาจตุพร ภานุวีโร (คำพูน), “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

^{๑๒๕} พนิดา งามขุนทด, “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

ด้านท่าน ด้านอัตถจริยาระและลำดับสุดท้าย คือด้านปัญญาฯ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พ布ว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้การบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ประสบการณ์ในการมาใช้บริการ ประเภทของการมาใช้บริการและพื้นที่อยู่อาศัยมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน^{๑๒๖}

โสภณ สวากขาโต ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์” สำรวจตามหลักสังคಹัวตถุ^๔ พ布ว่าความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์” สำรวจตามหลักสังคಹัวตถุ^๔ ได้แก่ ด้านท่าน ด้านปัญญาฯ ด้านอัตถจริยาระและด้านสมานตตตา พ布ว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พ布ว่าด้านท่าน และด้านปัญญาฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอัตถจริยาระและด้านสมานตตตา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก^{๑๒๗}

ทองอินทร์ มนตรี ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ กรุงเทพมหานคร” พ布ว่า ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ กรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ สำหรับเพศ สถานภาพ อายุ การศึกษาและรายได้ ที่แตกต่างกัน ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริหารไม่ต่างกัน^{๑๒๘}

^{๑๒๖} สมหมาย บัวจันทร์, “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคಹัวตถุ^๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาธปทประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า (๑).

^{๑๒๗} โสภณ สวากขาโต, “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์” สำรวจตามหลักสังคಹัวตถุ^๔, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาธปทประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

^{๑๒๘} ทองอินทร์ มนตรี, “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาธปทประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า (๑).

พนิชา งามชุนทด ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา” พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากร สถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน ประเด็นสำคัญที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่อย่างให้ปรับปรุงเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ คือผู้บริหารควรยอมรับและใส่ใจตัวผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือและมีน้ำใจ มีความสมำเสมอ กับผู้ใต้บังคับบัญชา^{๑๒๙}

พิชัย แพงอ่อน ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรในจังหวัดขอนแก่น” พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของกรรมการกลุ่มเกษตรกร ๒) สภาพพื้นฐานบางประการของกลุ่มเกษตรกรและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ๓) ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ๔) เปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร จากการวิจัยพบว่า กรรมการกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ ๘๘.๙ เป็นชาย อายุเฉลี่ย ๕๑.๑ ปี ร้อยละ ๖๑.๑ จบการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ ๘๑.๙ มีอาชีพหลักคือทำนา มีรายได้รวมเฉลี่ย ๑๗๒,๔๔๑.๑ บาท มีประสบการณ์เป็นกรรมการกลุ่มก่อตั้งเกษตรกร เฉลี่ย ๕.๓ ปี ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร คือการขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ การเกษตร ความคิดเห็นของกลุ่มเกษตรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรในจังหวัดขอนแก่น พบว่า กรรมการกลุ่มเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยทุกด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร ด้านแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร และด้านการดำเนินธุรกิจในกลุ่มเกษตรกร^{๑๓๐}

^{๑๒๙} พนิชา งามชุนทด, “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

^{๑๓๐} พิชัย แพงอ่อน, “ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖), หน้า (๑).

สรุปได้ว่า จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า มักเป็นการสำรวจความคิดเห็นที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชน หรือกลุ่มคนที่อยู่ในองค์กรขนาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้สึกนึกคิดของคนในองค์กร และผลที่ได้มาใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้องค์กรมีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยรวมมักมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยฯ โดยส่วนมากต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารขององค์กร ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารพบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พุกษา พุทธรักษ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคม化” : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสหกรณ์ทั้ง ๔ ด้าน โดยหลักสังคม化 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการบริหารจัดการในด้านท่านที่น้อยที่สุดได้แก่ สหกรณ์ได้ให้ ความช่วยเหลือและให้สวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิกอย่างเหมาะสมและพอเพียงในการที่จะให้สหกรณ์ให้ความช่วยเหลือและให้สวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิกอย่างพอเพียงได้นั้น เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ ถ้าบุคคล ๓ ฝ่ายร่วมมือกัน ดังนี้ สมาชิกของสหกรณ์ มีความสำนึกรักในการเป็นเจ้าของสหกรณ์ มีความเชื่อมั่นในสหกรณ์ มีความภักดี ช่วยอุดหนุนกิจกรรมของสหกรณ์ ตลอดจนให้ความร่วมมือแก่ สหกรณ์ด้วยความซื่อสัตย์และจริงใจต่อสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการ มีความสามัคคีพร้อม เพื่อเรียกน้ำย่อย หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนหรือพวกพ้อง ในทางมิชอบ พร้อมทำให้ความเสมอภาคต่อบรดาสมาชิกโดยทั่วหน้ากัน ยึดถือและปฏิบัติตาม ระเบียบข้อบังคับและกฎหมายสหกรณ์ ผู้จัดการและฝ่ายจัดการ รู้จักงานในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต อุทิศเวลาให้แก่สหกรณ์ ยกย่องให้เกียรติกับสมาชิกทุกคนด้วยดีทั่วหน้า กัน ด้วยเหตุนี้ถ้าทั้ง ๓ ฝ่าย ทำได้ดังนี้ สหกรณ์ก็จะดำเนินงานไปได้ด้วยดี ประสบผลสำเร็จ เมื่อสหกรณ์ ประสบผลสำเร็จแล้ว ความช่วยเหลือและสวัสดิการต่างๆ แก่สมาชิกก็จะมีอย่างเพียงพอ^{๑๓๑}

พัชรินทร์ นาคฉุย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการเป็นหนี้และการติดตามภาระหนี้สิน ผลการศึกษาพบว่า หนี้เกิดแต่สัญญาณเป็นหนี้เกิดจาก “นิติธรรม” คือการตกลงทั้งสองฝ่ายก่อให้เกิดหนี้ขึ้น ส่วนหนึ่งที่เกิดแต่จัดการงานนอกสั่ง ลักษณะควรได้ และจะเมิด

^{๑๓๑} พุกษา พุทธรักษ์, “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคม化” : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมประคำสันศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๘๙.

นั้น เป็นหนึ่งเกิดจาก “นิติเหตุ” คือคู่กรณี การชำระหนี้ถูกต้องจะต้องอยู่ในลักษณะดังนี้คือ ชำระหนี้ให้ถูกต้อง ครบตามวัตถุแห่งหนี้ ชำระหนี้ตามวันกำหนดและชำระหนี้ด้วยความสุจริต จึงถือว่าชำระหนี้ถูกต้อง และลูกหนี้ได้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ การเกิดหนี้มี ๒ สาเหตุคือหนี้ที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว ใช้จ่ายไม่ระมัดระวัง การไม่รู้จักประมาณตัวเองและหนี้ที่เกิดจากเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือความจำเป็นทั้งของตัวเองและครอบครัว หลักการและวิธีการติดตามภาระหนี้สิน ผลการศึกษาพบว่า หลักการและวิธีการในการติดตามภาระหนี้สินมี ๘ ขั้นตอน (8 P) คือ ปัญหา (Problem) เป้าหมาย (Purpose) การเตรียมการ (Preparing) การวางแผน (Planning) กระบวนการ (Processing) การปฏิบัติ (Practical) การมีส่วนร่วม (Participating) และผลการดำเนินงาน (Performance) การติดตามภาระหนี้สินของธนาคาร โดยใช้หลักพุทธธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า การให้หลักสารานิยธรรมมีประโยชน์ในการติดตามภาระหนี้สิน รองลงมา คือ หลักธรรมโลกบาล และหลักธรรมคิทิสุข ตามลำดับสำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของการศึกษารังนี้ คือ ธนาคารควรมีนโยบายในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกฎข้อบังคับในการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยนำเสนอหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเข้ามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมพนักงานติดตามภาระหนี้สินของธนาคาร เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธนาคารกับลูกหนี้^{๑๓๒}

รัชนา ศานติyananท์ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย” โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี^{๑๓๓}

นกกดล จริยะกุล ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการมีส่วน

^{๑๓๒} พัชรินทร์ นาคฉุย, “การบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม”วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า (๑).

^{๑๓๓} รัชนา ศานติyananท์, รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

ร่วมในการพัฒนาชุมชน และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสภาพโสด และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอาชีพเกษตรกรรมค้าขาย และรับจ้าง^{๑๓๔}

พระครุณหวีรัตน์ วีรธรรมโม (มีนุสรณ์) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุยธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามเพศ และอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุยธรรม ๖ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าแนวทางการนำหลักสารานุยธรรม ๖ ไปประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านเมตตาภัยกรรม เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ ด้านเมตตาจริจิกรรม เจ้าหน้าที่กล่าวว่าจากสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ ด้านเมตตามโนกรรม เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน ให้เกียรติประชาชนที่มาติดต่อ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ด้านสารานุภัค เจ้าหน้าที่ต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัล บริการด้วยความเต็มใจ และมีความรับผิดชอบ ด้านสีลามัญญาติ ควรมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่พวกพ้องสำคัญกว่าประเทศ หรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ด้านทักษิณามัญญาติ ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามสภาพจริง^{๑๓๕}

พระมหาสุริยา อภิวฑฒโน (มะสันเทียะ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ)” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารกิจกรรมของคณะสงฆ์ ด้านการปักครองภาษาในวัดเป็นแบบพ่อปักครองลูก ได้ยึดหลักธรรมาธิปไตย อคติ ๔ พระมหาวิหาร ๔ ด้านการศึกษา ได้ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของ

^{๑๓๔} นภดล จริยะกุล, “การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

^{๑๓๕} พระครุณหวีรัตน์ วีรธรรมโม (มีนุสรณ์), “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานุยธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า (๑).

พระภิกษุสามเณรในฝ่ายพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลีและฝ่ายสามัญโดยมอบทุนการศึกษา สร้างอาคารสถานที่เรียน เป็นต้น ด้านการเผยแพร่ด้วยการแสดงธรรม ด้านสารสนเทศและการสอนส่งเสริม หลวงพ่อคุณได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนาอย่างมาก

ส่วนแนวทางการนำหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ) มาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าพระเดชพระคุณท่านได้ใช้หลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมโดยพิจารณาตามลำดับความเร่งด่วน และเน้นประโยชน์แก่สังคมเป็นอันดับแรก ส่วนพระสงฆ์มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท่านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชนเป็นไปโดยไม่ขัดต่อพระวินัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบันใน ๓ ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น^{๑๓๖}

อรทัย แสงทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตั้งชัน” ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับงานทั้ง ๖ งานของโรงเรียน คือ งานด้านวิชาการ งานธุรการ การเงิน และพัสดุ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนครูผู้สอนมีระดับการใช้ธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน และ ๖ งานของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๑๓๗}

สุชาดา สนธิเวช ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์” ผลการวิจัย ระดับความพึงพอใจของพระสงฆ์ที่มีต่อการให้บริการในโรงพยาบาลสงฆ์ของพระสงฆ์-สามเณร ด้านระบบการให้บริการและด้านผู้ให้บริการ ตามหลักพรหมวิหาร ๔ พระสงฆ์-สามเณร มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์ตามปัจจัยระบบการให้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสูง เปรียบเทียบความพึงพอใจของพระสงฆ์ที่เป็นผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกด้านระบบการให้บริการโดยรวม มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกัน ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการในการให้บริการพระสงฆ์ของโรงพยาบาลสงฆ์ จากหัวหน้าการพยาบาล

^{๑๓๖} พระมหาสุริยา อภิਆතุณโโน (มะลันเที่ยง), “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหा�จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า (๑) – (๒).

^{๑๓๗} อรทัย แสงทอง, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา สถานศึกษาในเขตตั้งชัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหा�จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๘๗.

ผู้ป่วยนอก และหัวหน้าการพยาบาลผู้ป่วยใน มีแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ คล้ายคลึงกัน เริ่มจากต้องกำหนดแผนงาน ดำเนินการตามแผน ประเมินผลการทำงาน ติดตาม ประสานงาน และควบคุม ให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่องค์กร ตลอดจนการ ติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง ให้กำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน^{๑๓๘}

ชนิษฐ์ศรี ล้ออารีย์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารและปัญหาการบริหารหลักสูตรใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒” ผลการวิจัย พบว่า การวางแผนงานทั่วไป โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีการปฏิบัติ้นดับ แรก คือ โรงเรียน ให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนของโรงเรียน ปัญหาการ วางแผนทั่วไป โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา^{๑๓๙}

สุยมพร ปุณณากุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพุทธศาสนา” ได้กล่าวว่า บทพิสูจน์ที่สำคัญของการสร้างระบบการปกครองที่ดี ไม่อาจ อาศัยคุณสมบัติเป็นคนดีอย่างเดียวมาเป็นผู้นำบริหารบ้านเมืองได้อีกต่อไป หากคนดีไม่ยึด หลักการปกครองโดยธรรมอย่างเต็มเปี่ยมด้วยครรภามั่นคง การปกครองที่ดีไม่ได้อยู่ที่กลไกการ ปกครองระบบการปกครองหรือวิธีการปกครอง หากแต่เน้นที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะ บรรลุนั้นคือความเป็นธรรมในแผ่นดิน การมีจิตสำนึกของผู้นำผู้มีอำนาจทางคุณธรรม รูปแบบ หรือกลไกปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นจะต้องใช้อำนาจโดยมีธรรมาภิบาลเป็นฐานะ ซึ่งแตกต่างกับตะวนตกที่เป็นระบบการปกครองที่ดีโดยเป็นระบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการเน้น สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก^{๑๔๐}

สุพจน์ เจริญขา ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ บริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขາณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการศึกษา ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลัก ธรรมาภิบาล ๖ หลัก มาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขາณุวร ลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมและรายด้านไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

^{๑๓๘} สุชาดา สนธิเวช, “ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์” วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า (๑).

^{๑๓๙} ชนิษฐ์ศรี ล้ออารีย์, “การบริหารและปัญหาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขา การบริหารการศึกษา(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช, ๒๕๓๗), หน้า (๑).

^{๑๔๐} สุยมพร ปุณณากุล, “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักธรรมาภิบาล”, สารนิพนธ์วัชรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖๒.

แต่ในส่วนของประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^{๑๔๑}

อาการณ์รัตน์ เลิศไพรอุด ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขหลักสารานីยธรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนด้านเพศ อายุ และตำแหน่งหน้าที่ ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะในการนาหลักสารานីยธรรม มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณสุขขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองกรด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีดังนี้ ๑) มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ในการให้บริการสาธารณสุข ๒) สร้างความสามัคคี กลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายประชาชน เพื่อความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการร่วมกันพัฒนาทั้ง ๓) ส่งเสริมข้อธรรมสาธารณสุขโดยคือ การรู้จักເອົ້າເພື່ອແປ່ງປັນຜລໂຮຍໝ໌ກັນດ້ວຍຄວາມຢູ່ຕົ່ນ ຂ່າຍເຫຼືອກັນ ໄມເຫັນແກຕົວ ๔) ส่งเสริมการมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน ຮູ້ຈັກແສງຫາຈຸດຮ່ວມ ແລະ ສ່ວນໄວ້ສິ່ງຈຸດຕ່າງອັນກັນແລະກັນ ຄິດໃນສິ່ງທີ່ຕ່ອງກັນ ປຽບມຸນມອງໃຫ້ຕ່ອງກັນ^{๑๔๒}

สุกัตรมาศ จริยเวชช์วัฒนา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล” พบว่า เทศบาลตำบลบ้านจางมีความเสมอภาคและมีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยต่องໍไปต่องໍมา พบว่ามีปัญหานาևเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง^{๑๔๓}

^{๑๔๑} สุพจน์ เจริญข้า, ร.ต.ท. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุราลงกรณ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปต ประจำปี ๒๕๕๘, (บันทึกวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๑๐๔.

^{๑๔๒} อาการณ์รัตน์ เลิศไพรอุด, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณสุขตามหลักสารานីยธรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปต ประจำปี ๒๕๕๘, (บันทึกวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า (๒).

^{๑๔๓} สุกัตรมาศ จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านจาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, (บันทึกวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมูรพา, ๒๕๕๗), หน้า ก.

สรุปชัย นาทองไชย ได้วิจัยเรื่อง “สภาพการบริหารงานของคณะกรรมการเทคโนโลยี ตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธัญญา อําเภอglmalaïsy จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งที่มาร่วมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลธัญญา และประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคณะกรรมการเทคโนโลยี บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และต่างพอใจ เห็นด้วยที่คณะกรรมการเทคโนโลยีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ในหลักนิติธรรมมีการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน โดยความเสมอภาค ถูกต้อง รักษาประโยชน์ของส่วนรวม ในหลักความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยติดประกาศ ประชุมชี้แจงผ่านหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย และวารสาร ในหลักการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดซื้อ - จัดจ้าง การประชุมสภาพเทศบาล การเสนอออกกฎหมายข้อบังคับ หลักความรับผิดชอบให้บริหารที่มีคุณภาพ เป็นธรรม ทั่วถึง และหลักความคุ้มค่า โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ ก่อน - หลัง การจัดซื้อ - จัดจ้าง เป็นไปด้วยความประยัด มีการแต่งตั้ง กรรมการตรวจสอบ การใช้งบประมาณ^{๑๔๔}

รหัส แสงฟ่อง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า^{๑๔๕}

(๑) กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี และมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบ

(๒) กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

^{๑๔๔} สรุปชัย นาทองไชย, “สภาพการบริหารของคณะกรรมการเทคโนโลยี ตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลธัญญา อําเภอglmalaïsy จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘), หน้า (๑).

^{๑๔๕} รหัส แสงฟ่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๔๗), หน้า ๕.

๓) กรรมการบริหาร และสมาชิกสภาองค์สภากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีตำแหน่งของกรรมการบริหารและสมาชิกสภา จำนวนครึ่งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร จะมีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้ศาสตร์หรือทักษะการบริหารจัดการ ที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจ เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการมีองค์ประกอบและหลักการการดำเนินงานอยู่มากมาย ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่ ผู้บริหารจำเป็นต้องทราบและนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจการดำเนินงานในองค์กรของตน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดกับทรัพยากรที่มีอยู่

๒.๗.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลพบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พระจริญ จิรสุโภ (เมืองประทับ) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” พ布ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง ๖ ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า พ布ว่า บุคลากร มีความคิดเห็นว่า เทศบาลเมืองบางกรวย มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาในการบริหารงานพบว่า บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนของเทศบาล บุคลากร บางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้อง ของตนเอง การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ห้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม บุคลากร บางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมานะ การจัดสรร งบประมาณของเทศบาล ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง ซึ่งมีแนวทางในการ บริหารงานดังนี้คือ เทศบาลควรจัดอบรมให้บุคลากรบางส่วนที่ยัง ไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือ ข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลไปใน ทิศทางเดียวกัน คือมีเดลลัคความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ ที่ขอบธรรม เทศบาลควร สร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรของ เทศบาล เทศบาลควรเปิดเผยงบประมาณประจำปีในการนำไปใช้จ่ายในแต่ละด้าน และการนำ งบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ กระบวนการบริหารงาน

ของเทศบาลนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น บุคลากรของเทศบาลควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมและให้บริการต่างๆ ด้วยความจริงใจ เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน และจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้นๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง^{๑๔๖}

พระสมนึก ธีรปัญโญ (กลับน้อม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพ และรายได้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๔๗}

นกดล สุรนัคринทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่” พบรากการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบรากว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน^{๑๔๘}

บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และบุญมี ลี้, ดร. ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล” โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกครองที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอแนะกล่าวถึง

^{๑๔๖} พระจิรัญ จิรสุโภ (เมืองประทับ), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำปี ๒๕๕๒, หน้า (๑).

^{๑๔๗} พระสมนึก ธีรปัญโญ (กลับน้อม), “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำปี ๒๕๕๒, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓, หน้า (๑).

^{๑๔๘} นกดล สุรนัคринทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำปี ๒๕๕๒, บัณฑิตวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๗) หน้า ก.

แนวคิดนี้อย่างกว้างขวางว่า อีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศไทยได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของทางราชการ เช่น สำนักงาน ก.พ. กระทรวงมหาดไทย และสถาบันการศึกษาได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน ซึ่งเรียกว่า ยังอยู่ในช่วงของการใช้ได้ไม่นาน นัก ซึ่งจะต้องติดตามเพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการมีธรรมาภิบาลต่อไปในอนาคต แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงรัฐบาลกับธรรมาภิบาลในประเด็นสำคัญ เช่น ความโปร่งใส มีการตรวจสอบ ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทำนองเดียวกันกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังจะถูกประเมินข้อดีและข้อเสีย เพื่อจะมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป จึงเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่าหลักธรรมาภิบาลที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดในอนาคต^{๑๔๙}

นายสุธี เดชเพชร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรื่องจำกัดบางบางขวาง” พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำกัดตามอายุในภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่มีผลทำให้หักหนี้ที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกัดบางขวาง ตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๕๐}

ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครูผู้สอนและเป็นเพศหญิง มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ๒๐ ปี ขึ้นไป

๒. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตั้งชัน กรุงเทพมหานคร พ布ว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตั้งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

^{๑๔๙} บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, สถาบันพระปกเกล้า, (กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

^{๑๕๐} นายสุธี เดชเพชร, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษา เรื่องจำกัดบางขวาง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาบัณฑิต สาขาวิชาธปทประจำศาสตราจารย์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๑๓๘.

๓. การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตลั่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๔. การนำหลักการและแนวการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทั้ง ๖ งานของสถานศึกษาเป็นอย่างดี มีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด^{๑๕๑}

เบญจวรรณ วันดีศรี ได้ศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลวิจัยพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลต่ำ สำหรับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด^{๑๕๒}

อาจพล วงศ์บุษราคัม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการกรมชลประทานที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน^{๑๕๓}

กิตติพงศ์ อุรพิพัฒศ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ทำการศึกษาเปรียบเทียบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยเรื่อง การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ หลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๔ ของกระทรวงการคลัง” พบว่าหลักเกณฑ์ไม่ได้มีความแตกต่างในสาระสำคัญนัก โดยเฉพาะเรื่องหลักความโปร่งใส หลักความซื่อสัตย์สุจริต หลักความรับผิดชอบต่อผลการ

^{๑๕๑} ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์, หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๓๖.

^{๑๕๒} เบญจวรรณ วันดีศรี, “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชนบท, ๒๕๔๙), หน้า ก.

^{๑๕๓} อาจพล วงศ์บุษราคัม, “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๖.

ปฏิบัติหน้าที่ และหลักความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีความแตกต่างบ้างเล็กน้อย เช่น บริษัท จดทะเบียนต้องดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น หรือผู้ลงทุนเป็นหลักสำคัญ แต่บริษัทจดทะเบียน จะต้องมีความรับผิดชอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย โดยคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ และบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยที่กระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีความโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการนำหลักธรรมาภิบาลไปบริหารจัดการองค์กรนั้น เพื่อปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจหรือกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ควรมีการประเมินผลงานฝ่ายจัดการและคณะกรรมการเองและจัดทำจรรยาบรรณของกรรมการผู้บริหาร และพนักงานด้วยกระบวนการสรรหาคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพิจารณา ควรเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถถืออย่างแท้จริง และมีความเป็นอิสระเพื่อจะกำกับดูแลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารรัฐวิสาหกิจ ดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย โดยหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจและดูแลผู้ถือหุ้น ต้องมีหลักธรรมาภิบาลทุกหน่วยและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด^{๑๕๔}

พระคณพศ กิตติสาโร (ประกอบเสียง) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ทำงาน ที่อยู่ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบร่วมกับผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกรวยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๕๕}

^{๑๕๔} กิตติพงศ์ อุรพีพัฒน์, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕), หน้า ก.

^{๑๕๕} พระคณพศ กิตติสาโร (ประกอบเสียง), “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า (๒).

เจต็ด โพธิ์ศรีทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สถานภาพ และตำแหน่งหน้าที่ แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ^{๑๕๒}

เบญจวรรณ วันเดศรี ศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายก องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม มีธรรมาภิบาล ระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลต่ำ สำหรับปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ^{๑๕๓}

พระจุณ อีรปุญ โพษ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมได้ ดังนี้ คือ รณรงค์ ให้ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

^{๑๕๒} เจต็ด โพธิ์ศรีทอง, “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๗ – ๑๐๘.

^{๑๕๓} เบญจวรรณ วันเดศรี, “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชนบุรี, ๒๕๕๖), หน้า ก.

ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถดำเนินนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป^{๑๕๘}

พระปรมินทรมหาวชิโร (แจ่มแจ้ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครุผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, รายได้ พบร่วม ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้ความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ เพศ, วุฒิการศึกษา, อายุราชการ, รายได้ ส่วน อายุ และ สถานภาพไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๕๙}

โกวิท ธนาการพาณิช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้านครหลวง” ได้ให้ความหมายตาม รับขวัญ ภาคภูมิ พบร่วม การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา กำแพงเพชร เขต ๑ ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกการบริหาร ตามขนาดของสถานศึกษา พบร่วม มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๖๐}

^{๑๕๘} พระจุณ ชีระปุญ โพ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบล ลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓๓.

^{๑๕๙} พระปรมินทรมหาวชิโร (แจ่มแจ้ง), “ความคิดเห็นของครุผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๗๘.

^{๑๖๐} โกวิท ธนาการพาณิช, “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้านครหลวง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

พระสมนึก ชีรปณิโภ (กลับน้อม) ศึกษาวิจัย “เรื่องการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พ布ว่า บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพ และ รายได้ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๖๑}

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร์ จังหวัดแพร์” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พ布ว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชน พ布ว่าประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พ布ว่า ประชาชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน^{๑๖๒}

มัทนา เหลืองนาคทองดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของนักธุรกิจไทย” โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์” ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานบริหาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาลอย่างนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า ๔๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และเป็นผู้บริหารระดับสูงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารที่มีอายุน้อย การศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นผู้บริหารระดับกลาง นอกจากนั้นพบว่า ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

^{๑๖๑} พระสมนึก ชีรปณิโภ (กลับน้อม), “การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสมบัติ สาขาวิชาธปทประศาสนาศาสตร์, (บันทิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕๔ – ๑๕๕.

^{๑๖๒} พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร์ จังหวัดแพร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสมบัติ สาขาวิชาธปทประศาสนาศาสตร์, (บันทิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘๗.

เกี่ยวกับธรรมาภิบาลจากสื่อต่างๆ ค่อนข้างน้อยมาก และยังพบว่าผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางมีทัศนะที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กร^{๑๖๓}

เตือนใจ ฤทธิจักร ได้ศึกษาเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน มีทัศนะต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย กลุ่มที่ปฏิบัติงานในสายงานสนับสนุนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานในสายงานหลัก อาจเป็นเพราะกลุ่มสายงานหลักและกลุ่มสายงานสนับสนุนของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานแตกต่างกัน แต่ทั้งสองสายงานต้องประสานการทำงานร่วมกัน^{๑๖๔}

ทองอินทร์ มนตรี ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑^{๑๖๕}

อรพินท์ สพโชคชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนห้องถีนเพื่อเสนอรูปแบบและแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาล ในระดับตำบลและหมู่บ้าน” ผู้วิจัยได้เลือก อบต. ชุมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ทำการศึกษาโดยได้รับความร่วมมือกับผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลและเจ้าหน้าที่อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องจากการดำเนินงานภาคสนามร่วมกับผู้ปฏิบัติระดับตำบล ทำให้สามารถรวมรวมบทเรียนและแนวคิดจากการปฏิบัติจริง ผลการศึกษา อบต. ที่มี ธรรมาภิบาล ในภาคปฏิบัติ เป็นสิ่งที่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าผลการศึกษาในพื้นที่ทดลองยังไม่สมบูรณ์ นัก แต่ก็มีข้อมูลบางส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นว่าประโยชน์ในการเผยแพร่แนวคิดและขั้นตอนการปฏิบัติในการสร้าง อบต. ธรรมาภิบาลต่อไป กระบวนการพัฒนา ธรรมาภิบาลระดับ อบต. เริ่มตั้งแต่

^{๑๖๓} มกนา เหลืองนาคทองดี, “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ของนักธุรกิจไทย”, งานวิจัย, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๔, (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๕), หน้า ๔.

^{๑๖๔} เตือนใจ ฤทธิจักร, “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวุฒิศาสตร์การพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๐), หน้า ๘๑.

^{๑๖๕} ทองอินทร์ มนตรี, “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรดิ กรุงเทพมหานคร”, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาสังคมศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓๓.

กระบวนการการสร้างความเข้าใจ การกำหนดแนวทางและรูปแบบการทดลองปฏิบัติ และสิ้นสุดที่ การทบทวนและสรุปบทเรียน อบต. ชุมพุ เลือกประยุกต์หลักธรรมาภิบาล ๔ หลักได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และความคุ้มค่า ส่วนอีกสองหลักคือ หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรมยังไม่ได้ดำเนินการ เป็นเรื่องนามธรรมที่จะต้องใช้การรณรงค์และการสร้างจิตสำนึกรับการศึกษาในโครงการนี้ยังไม่สามารถสร้างกลไกในการบริหารจัดการได้เนื่องด้วยเป็นเรื่องระยะยาวและโครงการมีข้อจำกัด^{๑๖๖}

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องธรรมภิบาล การบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นหลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม ที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของระเบียงสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า

๒.๗.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่ามีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้วังนี้

จตุพล ดวงจิต ได้วิจัยเรื่อง “การกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการถ่ายโอนอำนาจของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้กับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา” พบว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีความประสานไปในทิศทางเดียวกัน คือมุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและสามารถตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง แต่ในทางปฏิบัติการกิจที่ถ่ายโอนโดยภาพรวมยังไม่สอดคล้องประสานกับหลักการแบ่งภารกิจระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกันเอง ยังมีปัญหาอุปสรรคหลายด้าน^{๑๖๗}

^{๑๖๖} อรพินทร์ สพโชคชัย, แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๔๕.

^{๑๖๗} จตุพล ดวงจิต, “การกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการถ่ายโอนอำนาจของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้กับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ๑๓๙.

จักรพงษ์ นนท์ตา^{๑๖๙} ได้วิจัยเรื่อง “ผลกระทบของพระราชนูญติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด” พบว่า การดำเนินการพระราชนูญติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือทำให้อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเปลี่ยนไปจากเดิม จากที่ต้องทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐานไปทำงานด้านจัดระบบบริการ สาธารณสุขที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับพื้นที่ไม่ทำหรือทำไม่ได้แล้วต้องรับผิดชอบงานที่ควบคุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากหรือทั้งจังหวัดทำให้มีงบประมาณมากกว่าเดิมแต่โครงสร้างส่วนราชการที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับงานที่ถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้^{๑๗๐}

พุนศักดิ์ วานิชวิเศษกุล^{๑๗๑} ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย” พบว่า เมื่อพิจารณึงแนวโน้มที่จะให้สภาร่างบัญชีเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จะเห็นได้ว่ายังต้องปรับปรุงอีกในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะในเรื่องประสิทธิภาพของคณะกรรมการสภาร่างบัญชีและเรื่องของรายได้ที่มีอยู่ซึ่งหมายถึงการปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจะต้องลดบทบาทลง โดยกระจายอำนาจหน้าที่และการจัดเก็บรายได้ไปยังท้องถิ่นให้มากที่สุด แต่จะให้องค์ประกอบดังกล่าวอยู่ในภาวะที่เหมาะสมในระดับใดนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างถี่ถ้วนจากหลายฝ่ายและระยะเวลาหากพอสมควร^{๑๗๒}

ไพบูล เกษมสำราญ^{๑๗๓} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปกครองท้องถิ่นในอนาคต” พบว่า ปัญหาการบริหารงานของเทศบาลด้านการบริหารภายในเขตเทศบาล สภาเทศบาลที่ประกอบด้วยกลุ่มการเมืองทั้ง ๒ กลุ่ม ซึ่งมีเสียงกำกังกันปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาคือกลุ่มที่เป็นฝ่ายค้านมักจะถือโอกาสโคงลัมฝ่ายบริหารด้วยการไม่ยอมรับร่างเทศบัญญัติงบประมาณซึ่งมีผลทำให้คณะกรรมการต้องลาออกจากไป ผู้บริหารไม่ค่อยกล้าตัดสินใจในการทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นเนื่องจากกลัวฝ่ายตรงข้ามโ久มตีการบริหารจึงออกมายืนรูปความพยายามรักษาเก้าอี้หรือสถานภาพของตน^{๑๗๔}

^{๑๖๙} จักรพงษ์ นนท์ตา, “ผลกระทบของพระราชนูญติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕), หน้า (๑).

^{๑๗๐} พุนศักดิ์ วานิชวิเศษกุล, “การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย : กรณีศึกษา สภาร่างบัญชี จังหวัดสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า (๑).

^{๑๗๑} ไพบูล เกษมสำราญ, “การปกครองท้องถิ่นในอนาคต”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (โรงเรียนนักปกครองระดับสูง, ๒๕๓๘), หน้า (๑).

สุเทพ คุณกิตติ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น” อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสามารถดำเนินการประมวลและได้รับรางวัลจากสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า

๑. กระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วยหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ

หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความยุติธรรม

หลักความรับผิดชอบ ได้จัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์โดยประชาชน มีระบบการติดตาม ตรวจสอบผลการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและแจ้งผลไปยังผู้ร้องเรียนโดยตรง

หลักการมีส่วนร่วม นำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานของเทศบาล ภายใต้แนวคิดร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ

หลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลได้ด้วยกันหลายช่องทาง ได้แก่ การเปิดเผยแพร่ข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต การประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ

หลักความคุ้มค่า หรือหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้สร้างจิตสำนึกระ霆เจ้าหน้าที่เทศบาลเพื่อการประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและให้บริการอย่างรวดเร็ว เสมอภาคและเป็นธรรม ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

๒. ปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสามารถดำเนินการประมวลและได้รับรางวัลจากสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีส่วนสำคัญที่สุด รองลงมาคือด้านความโปร่งใส และตรวจสอบได้ในการบริหารงานของเทศบาล ด้านความเป็นธรรม การทำงานที่มุ่งประชาชน การมุ่งเน้นประโยชน์ของส่วนรวม^{๑๗๙}

^{๑๗๙} สุเทพ คุณกิตติ, “หลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ๒๕๔๘), หน้า ๑๗๔.

วุฒิศักดิ์ สิงหเดโช ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับความพึงพอใจของประชาชน จำแนกเป็นรายข้อทั้งด้านสภาพ ภูมิทัศน์ และด้านการให้บริการอยู่ในระดับต่ำ^{๑๗๒}

สำราญ สุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาฐานรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเป็นเมืองนานาชาติของจังหวัดภูเก็ต” พบว่า รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตให้เหมาะสมกับการพัฒนาเป็นเมืองนานาชาติ ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนรูปแบบใหม่ให้มีความคล่องตัวในการทำงานกล่าวคือการมีทีมบริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากคนในท้องถิ่นโดยมีการบริหารภายใต้กฎหมายพิเศษเพื่อที่จะให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน^{๑๗๓}

สุคิด ลั่นชัย ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของราชการปกครองส่วนภูมิภาคในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น” พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความสำนึกรากฐานในการเมืองต่ำมากขาดความรู้และประสิทธิภาพทางการเมือง และมองไม่เห็นความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเพียงพอ ข้าราชการปกครอง จึงมีความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะพิทักษ์หรือปกครองท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายและมีความต่อเนื่องรัฐบาลยังไม่ค่อยเชื่อมั่นและไว้วางใจในองค์กร^{๑๗๔}

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จคือการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนำไปใช้ในหน่วยงานทำให้องค์กรมีรายได้ที่ดีมีความไว้เนื้อเชื่อใจโดยความร่วมมือกันของประชาชนและหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการใช้ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานให้มากขึ้น สำหรับความต้องการของประชาชน คือต้องการให้คณะผู้บริหารของท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสามารถ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ รวมทั้งเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนาที่มากยิ่งขึ้น

^{๑๗๒} “วุฒิศักดิ์ สิงหเดโช, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า (๑).

^{๑๗๓} สำราญ สุวรรณ, “การศึกษาฐานรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเป็นเมืองนานาชาติ ของจังหวัดภูเก็ต”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวุฒิศาสตร์การพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๔๙), หน้า ๑๑๒.

^{๑๗๔} สุคิด ลั่นชัย, “บทบาทของข้าราชการการปกครองส่วนภูมิภาคในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้ของประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า (๑).

๒.๗.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

ธิดารัตน์ ศิลธรรมโน ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคม化 ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงาน ตามหลักสังคม化 ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันมีผลการบริหารงานที่ดี รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่สะเรียงมีขนาดเล็ก พนักงานในแต่ละแห่งมีจำนวนไม่มาก ผู้บริหารสามารถติดตาม ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานเป็นระบบแบบครอบครัว แบบพี่ดูแลน้อง พ่อดูแลลูก พนักงานชั้นผู้อ้อยสามารถพูดคุยซักถามกับผู้บริหารระดับสูงได้ และมีพนักงานบางส่วนที่ได้ให้ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคม化 ๔ เพื่อการ พัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ^{๑๗๕}

ภานุพล ภูษา ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหาร ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วน บุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่าง กัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับ การศึกษา ที่ต่างกัน มีทศพิธราชธรรม กับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ^{๑๗๖}

^{๑๗๕} ธิดารัตน์ ศิลธรรมโน, “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคม化 ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๒๔ – ๑๒๕.

^{๑๗๖} ภานุพล ภูษา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษา เฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๗ – ๑๓๙.

พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก : สารานุยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสารานุยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๗๗}

วรรยา เอี่ยมวิบูลย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล” ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีความคิดเห็นต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ผลการทดสอบสมมติฐาน พ布ว่า ตำแหน่งของคณะกรรมการสนับสนุนการพัฒนาชนบทระดับตำบล มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรอื่นๆ คือ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกับสภาพตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลความเชื่อในหลักประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลของคณะกรรมการสนับสนุน การปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๗๘}

ธนิตา ฐิติภากර ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม” พ布ว่า ความโปร่งใสของเทศบาลตำบลอยู่ในระดับปานกลาง และองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานเทศบาล^{๑๗๙}

^{๑๗๗} พระมหาเอกมร ฐิตปัญโญ (คงตางาม), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสารานุยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปปาชานศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖.

^{๑๗๘} วรรยา เอี่ยมวิบูลย์, “ศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล”, ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า (๑).

^{๑๗๙} ธนิตา ฐิติภาการ, “การศึกษาเปรียบเทียบความโปร่งใสการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๖), หน้า ก.

สุชาสินี วิยาภรณ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม” ผลการพบว่า ระดับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและระดับผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีพฤติกรรมการบริหารด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับผลการบริหารงานโรงเรียนไม่แตกต่างกัน พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับผลการบริหารงานโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕^{๙๐}

ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความแตกต่างของอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งมีระดับการปฏิบัติงาน “ไม่แตกต่างกัน”^{๙๑}

- (๑) การเปิดเผยข้อมูล
- (๒) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ
- (๓) ความรับผิดชอบในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
- (๔) การให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานมีความแตกต่างกันคือ เทศบาลได้ให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล

ปทุมรัตน์ ชุดมิตรวิทยาคม ได้ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้ สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลเห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลมีบทบาท ดังนี้^{๙๒}

๑. ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

๑.๑ มีความเป็นอิสระในการบริหารงานมากกว่าสภากำแพง

^{๙๐} สุชาสินี วิยาภรณ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๕), หน้า (๑).

^{๙๑} ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖), หน้า (๑).

^{๙๒} ปทุมรัตน์ ชุดมิตรวิทยาคม, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๘๗.

๑.๒ บริหารการเงินการคลัง สามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าหมาย

๑.๓ การประสานงานและการควบคุมสภาพและคณะกรรมการบริหาร ตลอดจน
หน่วยงานอื่นๆ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

๑.๔ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในปัจจุบันเหมาะสมสมดี

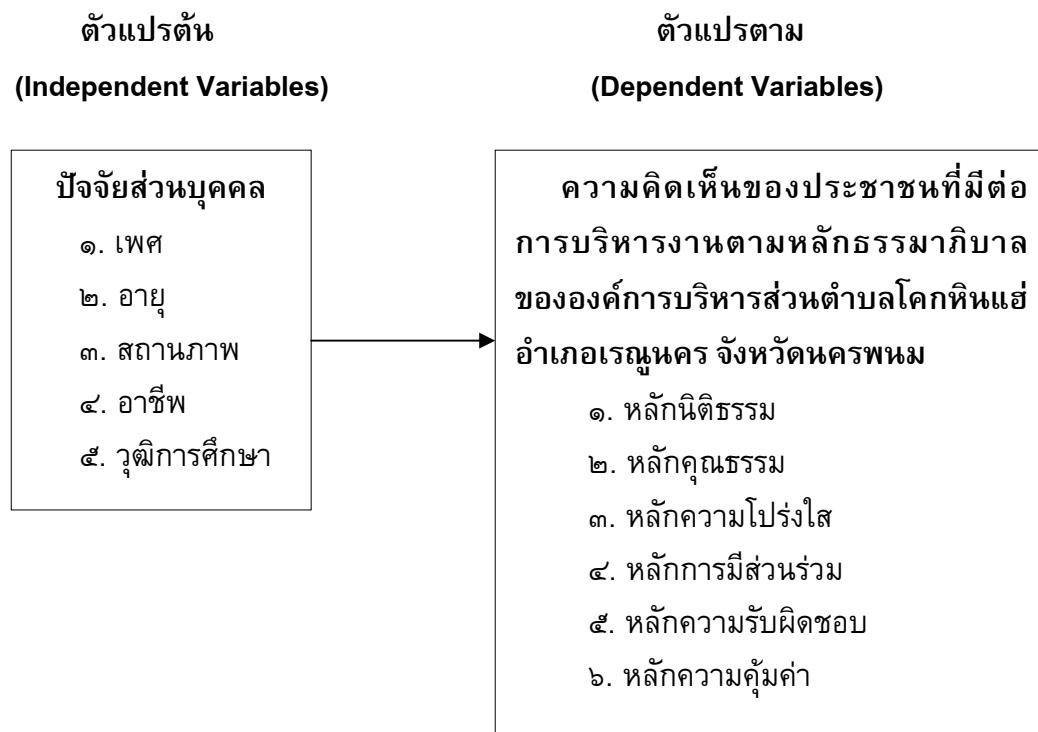
สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัจจัยที่
มีความสัมพันธ์ กับความสามารถที่ผู้บริหารจะใช้ในการตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานตามอำนาจ
หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ผลการปฏิบัติงานเพื่อ
ค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรม และนำพาองค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่ความสำเร็จและ
นำหลักการความเชื่อในหลักประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลของคณะกรรมการสนับสนุนการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independence Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา

ตัวแปรตาม (Dependence Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ที่กำหนดโดยตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๒ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๔ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๔ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนทุกคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำนวน ๑๕๙ หมู่บ้าน จำนวนประชากร ๗,๒๒๘ คน^๑

^๑งานการทะเบียนราษฎร, องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ, (วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓).

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาจากเปิดโปรแกรมคำนวณหาดกกลุ่มตัวอย่าง ทางสังคมศาสตร์^๒ ตามสัดส่วนประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวนประชาชนทั้งหมด ๗,๒๒๘ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๖๕ คน ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ที่	องค์การบริหารส่วนตำบล โคงหินแอ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม	หมู่	จำนวน ประชาชน	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
๑	บ้านโคงหินแอ่	๑	๔๙๗	๒๕
๒	บ้านต้องน้อย	๒	๔๙๗	๒๕
๓	บ้านนาม่วงทุ่ง	๓	๔๑๑	๒๑
๔	บ้านนาม่วงท่า	๔	๒๒๘	๑๒
๕	บ้านนาบัว	๕	๔๘๐	๒๔
๖	บ้านหนองกุ่ง	๖	๕๙๔	๓๐
๗	บ้านนาโคนใหม่	๗	๘๗๔	๔๔
๘	บ้านหนองแขวง	๘	๕๙๒	๒๖
๙	บ้านโคงหินแอ่	๙	๕๖๕	๒๙
๑๐	บ้านเนินนำคำ	๑๐	๗๓๖	๓๗
๑๑	บ้านโคงอนามัย	๑๑	๔๙๕	๒๑
๑๒	บ้านโคงพัฒนา	๑๒	๓๙๐	๒๐
๑๓	บ้านนาบัว	๑๓	๕๖๔	๒๙
๑๔	บ้านนาบัว	๑๔	๒๒๒	๑๑
๑๕	บ้านชลประทาน	๑๕	๒๒๓	๑๑
รวม			๗,๒๒๘	๓๖๕

^๒ ฐานนิทรรศ์ ศิลป์ Jarvis, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๕), หน้า ๕๐.

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๑ การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ระเบียบ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย
๓. กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลโคลกพินasse อําเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ตามกรอบปัจจัยที่กำหนดไว้ โดยแบ่งแบบสอบถามสามาร์ทประชาชนแบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคลกพินasse อําเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ๖ ด้าน คือ ๑. ด้านหลักนิติธรรม ๒. ด้านหลักคุณธรรม ๓. ด้านหลักความโปร่งใส ๔. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ๕ ด้านหลักความรับผิดชอบ ๖ ด้านหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

๔ หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลมาก

๓ หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลปานกลาง

๒ หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลน้อย

๑ หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินayer อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรีจำนวน ๖ ข้อ

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

๑. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

(๑) พระมหาสม กลยานโน, Ph.D. ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา และมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๒) ดร.พิเชฐ ทั่งโต ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๓) ผศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์ ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๔) ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๕) ดร.ยุทธนา ประณีต ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี และนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลfa (Alpha-Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการของ Cronbach^๗ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๑๒

๓. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

^๗ ประยูร อาชานาม, คู่มือวิจัยทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑), หน้า ๘๗.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- ๑) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตร พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนนายกongค์การบริหารส่วนตำบล ขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
- ๒) ขอความร่วมมือประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวนประชาชนทั้งหมด ๗,๒๒๙ คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๕ คน โดยจะสุ่มสำรวจแจกให้ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
- ๓) เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประมาณผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

- ๑) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
- ๒) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย

การแปลความหมาย

๔.๕๐ – ๕.๐๐ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานใช้หลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

๓.๕๐ – ๔.๕๙ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานใช้หลักธรรมาภิบาลมาก

๒.๕๐ – ๓.๔๙ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานใช้หลักธรรมาภิบาลปานกลาง

๑.๕๐ – ๒.๔๙ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานใช้หลักธรรมาภิบาลน้อย

๑.๐๐ – ๑.๔๙ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานใช้หลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

๓) ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ระหว่างตัวแปรต้นประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา และตัวแปรตามประกอบด้วย ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที่ (*t-test*) ในกรณีตัวแปร ๒ กลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (*F-test*) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One - way ANOVA) ในกรณีตัวแปรตั้งแต่ ๓ กลุ่ม ขึ้นไป จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (*Least Significant Difference : LSD*) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) วิเคราะห์และสรุปผลแบบสอบถามปลายเปิดของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ที่ได้จากแบบสอบถามโดยการจัดกลุ่มวิเคราะห์ ตามองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน โดยการเขียนความเรียงประกอบบริบท

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล :
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้
ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นดังนี้

๔.๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม
โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๔.๕ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๕.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ของสถานภาพส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๒๐๖	๕๖.๔๔
หญิง	๑๔๙	๔๓.๕๖
รวม	๓๕๕	๑๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๕๐	๑๓.๗๐
๒๐-๓๐ ปี	๙๖	๒๗.๔๖
๓๑-๔๐ ปี	๖๒	๑๖.๕๗
๔๑-๕๐ ปี	๑๑๑	๓๐.๔๑
๕๑-๖๐ ปี	๓๘	๑๐.๔๗
๖๑ ปีขึ้นไป	๑๙	๕.๓๓
รวม	๓๕๕	๑๐๐
๓. สถานภาพ		
โสด	๙๕	๒๓.๒๙
แต่งงาน	๒๖๐	๗๑.๗๐
หม้าย/หย่าร้าง	๒๐	๕.๔๘
รวม	๓๕๕	๑๐๐
๔. อาชีพ		
เกษตรกรรม	๒๗๔	๗๔.๐๗
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๖๒	๑๖.๕๗
อื่นๆ (ค้าขาย,รับจ้าง,นักศึกษา)	๒๙	๗.๔๘
รวม	๓๕๕	๑๐๐
๕. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๗๕	๗๔.๓๔
ปริญญาตรี	๗๒	๑๙.๗๓
ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๙	๕.๓๓
รวม	๓๕๕	๑๐๐

จากข้อมูลในตารางที่ ๔.๑ พบร่วมตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้

เพศ จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมเป็นเพศชาย จำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔๔ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๖

อายุ จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๐ มีอายุ ๒๐ – ๓๐ ปี จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๖ มีอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๙ มีอายุ ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๑ มีอายุ ๕๑ – ๖๐ ปี จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๑ มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ۴.۷۳

สถานภาพ จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีสถานภาพโสด จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๙ มีสถานภาพแต่งงาน จำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗๑ สถานภาพหย่าร้าง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๔

อาชีพ จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๒๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๐๗ มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๙ มีอาชีพอื่นๆ (ค้าขาย,รับจำนำ,นักศึกษา) จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ۵.۷۳

วุฒิการศึกษา จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าบัตริฐญาตรี จำนวน ๒๗๔ คน มีวุฒิการศึกษาบัตริฐญาตรี จำนวน ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๓ มีวุฒิการศึกษาบัตริฐญาตรีขึ้นไป จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ۴.۷۳

๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม (การบริหารงานของบุคลากร ตามกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความถูกต้องดีงามเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม), หลักคุณธรรม (การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ยึดมั่นความถูกต้องดีงามด้วยความมีระเบียบวินัย สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น), หลักความโปร่งใส (กระบวนการทำงานของบุคลากร และผู้บริหารมีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สามารถตรวจสอบได้), หลักการมีส่วนร่วม (การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผลงานและเสนอความเห็นในการตัดสินปัญหา เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีพลังในการทำงานร่วมกัน), หลักความรับผิดชอบ (การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและบุคลากรใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลของการปฏิบัติหน้าที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้และสร้างความพึงพอใจต่อทุกฝ่าย) และหลักความคุ้มค่า, (การบริหารการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม) โดยภาพรวมรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๙

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑. หลักนิติธรรม	๓.๐๙	๐.๗๓	ปานกลาง
๒. หลักคุณธรรม	๓.๑๕	๐.๖๙	ปานกลาง
๓. หลักความโปร่งใส	๓.๐๖	๐.๗๓	ปานกลาง
๔. หลักการมีส่วนร่วม	๓.๐๒	๐.๗๒	ปานกลาง
๕. หลักความรับผิดชอบ	๓.๐๙	๐.๗๑	ปานกลาง
๖. หลักความคุ้มค่า	๓.๐๙	๐.๗๒	ปานกลาง
ภาพรวมของการบริหารงาน	๓.๐๙	๐.๖๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๑๕$) รองลงมาคือด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = ๓.๐๙$) และที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = ๓.๐๒$) ส่วนด้านหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

**ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ
อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักนิติธรรม**

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการทำ ประชาพิจารณ์ ในการออกข้อกฎหมายหรือ กฎระเบียบ/ข้อบังคับที่จะมีผลบังคับใช้กับ ชุมชน	๓.๑๙	๐.๘๗	ปานกลาง
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน	๓.๐๐	๐.๙๒	ปานกลาง
๓	องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการรับเรื่อง ร้องเรียนจากประชาชนแล้วเร่งดำเนินการ และรายงานผลให้ทราบ	๓.๐๒	๐.๙๔	ปานกลาง
๔	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความซัดเจนของการปฏิบัติให้เป็นไปตาม กฎหมาย , ระเบียบและข้อบังคับอย่าง ถูกต้อง	๓.๑๒	๐.๙๙	ปานกลาง
๕	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงครอบคลุม	๒.๙๙	๐.๙๔	ปานกลาง
๖	ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มี นโยบายรณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ โดย ยึดถือหลักความชอบธรรม	๓.๑๑	๐.๙๓	ปานกลาง
๗	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิรูป กฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ	๓.๑๓	๐.๙๐	ปานกลาง
ภาพรวมของการบริหารงาน		๓.๐๙	๐.๙๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๘$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการทำประชาราษฎร์ ในการออกข้อกฎหมายหรือกฎหมายเบี่ยง/ข้อบังคับที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๑๙$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิรูปกฎหมายเบี่ยงให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ($\bar{X} = ๓.๑๓$) แต่สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงครอบคลุม ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๒.๙๙$)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม **ด้านหลักคุณธรรม**

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม	๓.๒๙	๐.๕๑	ปานกลาง
๒	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีมนุษยสัมพันธ์, มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ	๓.๒๙	๐.๕๙	ปานกลาง
๓	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความซื่อสัตย์สุจริต, ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม	๓.๑๙	๐.๕๖	ปานกลาง
๔	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม	๓.๑๒	๐.๕๙	ปานกลาง
๕	ผู้บริหาร, สมาชิกพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีจิตสำนึก, ยึดมั่นหลักการและภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน	๒.๙๙	๐.๕๓	ปานกลาง
๖	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการยอมรับจากประชาชน	๓.๐๙	๐.๕๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๔ (ต่อ)

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๗	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงาน ขององค์การ บริหารส่วนตำบล บริหารงานโดยยึดหลัก ความถูกต้องและเป็นธรรม	๓.๐๙	๐.๘๘	ปานกลาง
	ภาพรวมของการบริหารงาน	๓.๐๙	๐.๗๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๒๙$) รองลงมาคือ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล มีมนุษยสัมพันธ์, มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ ($\bar{X} = ๓.๒๙$) แต่สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับ ผู้บริหาร, สมาชิกพนักงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล มีจิตสำนึก, ยึดมั่นหลักการและภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน ประชาชนมีความ คิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๒.๙๙$)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักความโปร่งใส

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงาน กิจกรรมต่างๆ มีการสรุปผลเปิดเผยต่อสาธารณะ องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชน ติดตามตรวจสอบแผนงาน, โครงการต่างๆ และ การใช้งบประมาณ	๓.๑๒	๐.๙๐	ปานกลาง
๒		๓.๐๕	๐.๙๓	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)

ลำดับ	การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๓	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการจัดเก็บภาษีและ จัดบประมาณ กระทำอย่างเปิดเผยและเป็น ธรรม	๒.๙๙	๐.๙๑	ปานกลาง
๔	องค์กรบริหารส่วนตำบล กำหนดตัวชี้วัดการ ปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ	๒.๙๓	๐.๙๐	ปานกลาง
๕	กระบวนการทำงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล เปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน พร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา	๓.๐๓	๐.๙๐	ปานกลาง
๖	องค์กรบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับ ความเป็นจริง	๓.๐๕	๐.๙๕	ปานกลาง
๗	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีนโยบายการบริหาร จัดการ เนาะหนะสมกับโครงสร้างองค์กรและง่ายต่อ การปฏิบัติ	๓.๒๔	๐.๙๒	ปานกลาง
ภาพรวมของการบริหารงาน		๓.๐๖	๐.๗๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไป อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม
ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๖$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็น
รายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์กรบริหารส่วนตำบล
มีนโยบายการบริหารจัดการ เนาะหนะสมกับโครงสร้างองค์กรและง่ายต่อการปฏิบัติ อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๒๔$) รองลงมาคือ องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงานกิจกรรมต่างๆ
มีการสรุปผลเปิดเผยต่อสาธารณะ ($\bar{X} = ๓.๑๒$) แต่สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์กรบริหาร
ส่วนตำบล กำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ ประชาชนมี
ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๒.๙๓$)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินayer อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		X	S.D.	การแปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน	๓.๑๐	๐.๙๕	ปานกลาง
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นด้านการบริหารงาน, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น	๓.๑๕	๐.๙๖	ปานกลาง
๓	ในการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนสามารถเข้าเป็นผู้สั่งเกตการณ์ได้ โดยไม่จำกัดสิทธิของประชาชน	๒.๙๕	๐.๙๙	ปานกลาง
๔	ผู้บริหารงานและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลรับฟังและนำข้อเสนอแนะ , ข้อร้องเรียนไปดำเนินการอย่างรวดเร็ว และเต็มความสามารถ	๓.๐๗	๐.๙๓	ปานกลาง
๕	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน	๒.๙๙	๐.๙๙	ปานกลาง
๖	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน มีอิสระในความคิด สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะและสามารถตรวจสอบผู้บริหารได้อย่างแท้จริง	๒.๙๐	๐.๙๑	ปานกลาง
๗	ภาพรวมของการบริหารงาน	๓.๐๑	๐.๙๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๒$) เมื่อพิจารณารายละเอียด เป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นด้านการบริหารงาน, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๑๕$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่ochุมชน ($\bar{X} = ๓.๑๐$) แต่สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอ ความคิดเห็นในการแก้ปัญหา ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๒.๙๐$)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านความรับผิดชอบ

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล นำโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่แฉลงไว้ไป ดำเนินการ ให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่ได้ กำหนดไว้	๓.๑๖	๐.๙๐	ปานกลาง
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลเอาใจใส่ต่อปัญหา ของประชาชนและชุมชน	๒.๙๕	๐.๙๐	ปานกลาง
๓	องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการบริการ สาธารณูปโภคที่มีคุณภาพและทั่วถึงทุกชุมชน	๓.๐๔	๐.๙๗	ปานกลาง
๔	การให้บริการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วน ตำบลให้ด้วยความรับผิดชอบและตอบสนอง ความต้องการของชุมชน	๓.๐๔	๐.๙๔	ปานกลาง
๕	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	๓.๒๔	๐.๙๐	ปานกลาง
๖	เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีความ รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ใส่ใจต่อปัญหา ที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไข	๓.๐๗	๐.๙๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๗ (ต่อ)

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๗	ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความก้าวหน้าพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน	๓.๐๙	๐.๕๒	ปานกลาง
	ภาพรวมของการบริหารงาน	๓.๐๙	๐.๗๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมแล้ว อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียด เป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๒๔$) รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบล นำโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่แต่งไว้ไปดำเนินการ ให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = ๓.๑๖$) แต่สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบลเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนและชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = ๒.๘๗$)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไป อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านความคุ้มค่า

ลำดับ	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน	๓.๑๓	๐.๕๑	ปานกลาง
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์ให้ประชาชนประยุต์ทรัพยากรธรรมชาติ	๓.๐๐	๐.๕๒	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๙ (ต่อ)

ลำดับ	การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วน ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	การแปลผล
๓	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการจัดอาคาร สถานที่ , เครื่องมือและอุปกรณ์ จัดได้มีความ เหมาะสม สวยงามและมีความทันสมัย	๓.๒๑	๐.๕๓	ปานกลาง
๔	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการจัดสรร ตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความ ชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่	๓.๑๓	๐.๕๗	ปานกลาง
๕	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการใช้ งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบ กับผลงานที่ชุมชนได้รับ	๒.๙๖	๐.๕๒	ปานกลาง
๖	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการสำรวจความ พึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานอยู่ อย่างสม่ำเสมอ	๓.๐๓	๐.๕๘	ปานกลาง
๗	องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการปฏิบัติงาน ขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	๓.๑๑	๐.๕๘	ปานกลาง
ภาพรวมของการบริหารงาน		๓.๐๔	๐.๕๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไป อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
ด้านความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๔$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ
พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการจัดอาคาร
สถานที่ , เครื่องมือและอุปกรณ์ จัดได้มีความเหมาะสม สวยงามและมีความทันสมัย อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๒๑$) รองลงมาคือ องค์กรบริหารส่วนตำบล การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง
จำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน ($\bar{X} = ๓.๑๓$) และองค์กรบริหารส่วนตำบล
มีการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่
($\bar{X} = ๓.๑๑$) แต่สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับ องค์กรบริหารส่วนตำบล มีการใช้งบประมาณมีความ
คุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ชุมชนได้รับ ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
($\bar{X} = ๒.๙๖$)

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม การทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ การจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ

หลักธรรมาภิบาล	เพศ				t	Sig.		
	ชาย		หญิง					
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D				
หลักนิติธรรม	๓.๐๗	๐.๗๙	๓.๐๙	๐.๖๔	-๐.๒๗๐	๐.๗๘๗		
หลักคุณธรรม	๓.๑๔	๐.๗๖	๓.๑๖	๐.๖๐	-๐.๒๒๗	๐.๕๒๑		
หลักความโปร่งใส	๒.๙๙	๐.๗๖	๓.๑๖	๐.๖๙	-๒.๒๔๙*	๐.๐๒๕		
หลักการมีส่วนร่วม	๒.๙๙	๐.๗๗	๓.๐๙	๐.๖๖	-๑.๓๕๕	๐.๑๗๖		
หลักความรับผิดชอบ	๓.๐๕	๐.๗๖	๓.๑๓	๐.๖๕	-๑.๐๖๕	๐.๒๘๗		
หลักความคุ้มค่า	๓.๐๔	๐.๗๗	๓.๑๔	๐.๖๕	-๑.๔๐๑	๐.๑๖๒		
รวม	๓.๐๔	๐.๗๑	๓.๑๓	๐.๕๙	-๑.๒๐๐	๐.๒๓๑		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พ布ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พ布ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านหลักความโปร่งใส ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ

หลักธรรมาภิบาล	อายุ												F	Sig		
	ต่ำกว่า ๒๐ ปี		๒๐-๓๐ ปี		๓๑-๔๐ ปี		๔๑-๕๐ ปี		๕๑-๖๐ ปี		๖๑ ปี ขึ้นไป					
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D				
หลักนิติธรรม	๓.๑๕	.๖๓	๓.๑๙	.๘๓	๓.๑๓	.๘๓	๓.๐๔	.๖๖	๒.๘๗	.๖๔	๒.๘๓	.๕๓	๑.๔๙๖	๐.๒๐๐		
หลักคุณธรรม	๓.๒๙	.๔๙	๓.๒๔	.๗๔	๓.๒๔	.๗๙	๓.๐๔	.๖๗	๓.๐๐	.๗๐	๓.๐๑	.๔๔	๑.๙๗๐	๐.๐๙๐		
หลักความโปร่งใส	๓.๒๖	.๗๙	๓.๒๑	.๗๙	๓.๑๓	.๘๔	๒.๙๒	.๖๒	๒.๙๖	.๗๔	๒.๙๗	.๓๑	๓.๕๕๗***	๐.๐๐๔		
หลักการมีส่วนร่วม	๓.๑๕	.๖๓	๓.๑๙	.๘๐	๓.๑๑	.๗๙	๒.๙๓	.๗๐	๒.๙๖	.๗๙	๒.๙๗	.๓๙	๒.๐๗๙	๐.๐๖๗		
หลักความรับผิดชอบ	๓.๒๔	.๖๓	๓.๒๑	.๗๑	๓.๑๕	.๗๙	๓.๐๐	.๗๐	๒.๘๙	.๖๔	๒.๘๗	.๓๖	๒.๗๐๒*	๐.๐๗๑		
หลักความคุ้มค่า	๓.๒๗	.๖๔	๓.๒๖	.๗๗	๓.๐๗	.๘๓	๒.๙๗	.๖๘	๒.๙๗	.๖๗	๒.๙๖	.๓๔	๒.๙๒๖**	๐.๐๐๗		
ภาพรวม	๓.๒๒	.๕๖	๓.๒๑	.๗๗	๓.๑๔	๐.๗๖	๒.๙๙	.๖๐	๒.๙๐	.๖๓	๒.๙๔	.๓๒	๒.๘๕๔*	๐.๐๑๗		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในหลักความรับผิดชอบ สำหรับหลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านอื่นๆ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ดังตารางที่ ๔.๑๑ – ๔.๑๓

**ตารางที่ ๔.๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นของประชาชน
จำแนกตามอายุ ภาพรวมหลักความโปรด়งใส**

อายุ	X	อายุ					
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๒๖	๓.๒๑	๓.๑๓	๒.๘๒	๒.๙๖	๒.๗๙
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓.๒๖		๐.๐๔*	๐.๑๓	๐.๓๔*	๐.๔๐*	๐.๔๗*
๒๐-๓๐ ปี	๓.๒๑			๐.๐๙	๐.๒๙*	๐.๓๕*	๐.๔๙*
๓๑-๔๐ ปี	๓.๑๓				๐.๒๑	๐.๒๗	๐.๓๔
๔๑-๕๐ ปี	๒.๘๒					๐.๐๖	๐.๑๓
๕๑-๖๐ ปี	๒.๙๖						๐.๐๗
๖๐ ปีขึ้นไป	๒.๗๙						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑ พบร่วมว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่ำกว่า ๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไป สำหรับในครัวเรือนในจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี, ๕๑-๖๐ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี, ๕๑-๖๐ ปี, และ ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคุ่ของความคิดเห็นของประชาชน
จำแนกตามอายุ ภาพรวมหลักความรับผิดชอบ**

อายุ	X	อายุ					
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๒๔	๓.๒๑	๓.๑๕	๓.๐๐	๒.๘๗	๒.๗๙
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓.๒๔		๐.๐๓	๐.๐๙	๐.๒๔	๐.๓๕*	๐.๔๕*
๒๐-๓๐ ปี	๓.๒๑			๐.๐๖	๐.๒๑*	๐.๓๒*	๐.๔๒*
๓๑-๔๐ ปี	๓.๑๕				๐.๑๕	๐.๒๖	๐.๓๖
๔๑-๕๐ ปี	๓.๐๐					๐.๑๑	๐.๒๑
๕๑-๖๐ ปี	๒.๘๗						๐.๑๐
๖๐ ปีขึ้นไป	๒.๗๙						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบร่วมกันว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่ำกว่า ๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไป สำหรับในครัวเรือนในจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี และ ๖๑ ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี, ๕๑-๖๐ ปี, และ ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคุ่งของความคิดเห็นของประชาชน
จำแนกตามอายุ ภาพรวมหลักความคุ้มค่า**

อายุ	%	อายุ					
		ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๐-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		๓.๒๗	๓.๒๖	๓.๐๗	๒.๙๗	๒.๘๙	๒.๘๖
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๓.๒๗		๐.๐๑	๐.๒๐	๐.๓๐*	๐.๓๙*	๐.๔๑*
๒๐-๓๐ ปี	๓.๒๖			๐.๑๙	๐.๒๙*	๐.๓๗*	๐.๔๐*
๓๑-๔๐ ปี	๓.๐๗				๐.๑๐	๐.๑๙	๐.๒๑
๔๑-๕๐ ปี	๒.๙๗					๐.๐๙	๐.๑๑
๕๑-๖๐ ปี	๒.๘๙						๐.๐๓
๖๐ ปีขึ้นไป	๒.๘๖						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบร่วมกันว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่ำกว่า ๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโดยทั่วไป สำหรับในครัวเรือนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี, ๕๑-๖๐ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี, ๕๑-๖๐ ปี, และ ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนมจำแนกตามสถานภาพ

หลักธรรมาภิบาล	สถานภาพ						F	Sig		
	โสด		แต่งงาน		หม้าย/หย่า/ร้าง					
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D				
หลักนิติธรรม	๓.๐๙	๐.๘๔	๓.๐๙	๐.๖๙	๒.๕๗	๐.๖๙	๐.๒๒๔	๐.๗๙๗		
หลักคุณธรรม	๓.๑๒	๐.๘๑	๓.๑๗	๐.๖๖	๓.๐๔	๐.๖๖	๐.๔๙๗	๐.๖๔๑		
หลักความโปร่งใส	๓.๐๙	๐.๘๕	๓.๐๖	๐.๖๙	๒.๕๘	๐.๖๔	๐.๑๖๔	๐.๘๔๘		
หลักการมีส่วนร่วม	๓.๐๕	๐.๘๑	๓.๐๔	๐.๗๐	๒.๗๕	๐.๕๕	๑.๕๕๓	๐.๒๑๗		
หลักความรับผิดชอบ	๓.๐๙	๐.๘๑	๓.๐๙	๐.๖๙	๓.๐๔	๐.๖๒	๐.๐๔๒	๐.๕๕๙		
หลักความคุ้มค่า	๓.๑๐	๐.๘๒	๓.๐๙	๐.๖๙	๒.๕๖	๐.๖๗	๐.๒๙๕	๐.๗๔๔		
รวม	๓.๐๙	๐.๗๗	๓.๐๙	๐.๖๒	๒.๕๖	๐.๕๕	๐.๓๖๗	๐.๖๙๓		

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ

หลักธรรมาภิบาล	อาชีพ						F	Sig		
	เกษตรกรรม		ข้าราชการ/ ธุรกิจสหกิจ		อื่นๆ					
	—X	S.D	—X	S.D	—X	S.D				
หลักนิติธรรม	๓.๐๖	๐.๗๘	๓.๐๙	๐.๔๖	๓.๒๙	๐.๖๔	๑.๑๘๓	๐.๓๐๘		
หลักคุณธรรม	๓.๑๔	.๐๗/๖	๓.๑๕	๐.๔๖	๓.๒๓	๐.๔๗	๐.๒๒๕	๐.๗๙๘		
หลักความโปร่งใส	๓.๐๕	๐.๗๘	๓.๐๒	๐.๔๙	๓.๒๒	๐.๖๗	๐.๘๑๕	๐.๔๔๔		
หลักการมีส่วนร่วม	๓.๐๔	๐.๗๘	๒.๙๔	๐.๔๗	๓.๐๗	๐.๖๒	๐.๕๖๒	๐.๔๕๑		
หลักความรับผิดชอบ	๓.๐๕	๐.๗๗	๓.๐๖	๐.๔๖	๓.๑๗	๐.๖๒	๐.๒๔๔	๐.๗๘๓		
หลักความคุ้มค่า	๓.๐๗	๐.๗๙	๓.๐๗	๐.๔๐	๓.๒๕	๐.๕๕	๐.๘๑๘	๐.๔๔๒		
รวม	๓.๐๗	๐.๗๒	๓.๐๕	๐.๓๙	๓.๒๐	๐.๕๐	๐.๕๗/๖	๐.๕๖๓		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบร่วมกันว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนมแตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

หลักธรรมาภิบาล	วุฒิการศึกษา						F	Sig		
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี					
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D				
หลักนิติธรรม	๓.๑๑	๐.๗๙	๓.๐๐	๐.๔๕	๒.๘๘	๐.๔๗	๑.๓๔๕	๐.๒๖๒		
หลักคุณธรรม	๓.๑๗	.๐๗๕	๓.๐๖	๐.๔๕	๓.๑๔	๐.๔๕	๐.๗๒๐	๐.๔๘๗		
หลักความโปร่งใส	๓.๐๙	๐.๗๙	๒.๙๙	๐.๔๓	๒.๙๔	๐.๖๑	๑.๕๑๑	๐.๒๒๒		
หลักการมีส่วนร่วม	๓.๐๘	๐.๗๗	๒.๙๙	๐.๔๙	๒.๙๑	๐.๖๔	๒.๙๙๑	๐.๐๔๒		
หลักความรับผิดชอบ	๓.๑๓	๐.๗๖	๒.๙๕	๐.๔๓	๓.๐๒	๐.๖๔	๑.๘๔๗	๐.๑๖๒		
หลักความคุ้มค่า	๓.๑๑	๐.๗๙	๓.๐๐	๐.๔๖	๒.๙๙	๐.๖๕	๐.๙๔๗	๐.๔๓๙		
รวม	๓.๑๑	๐.๗๑	๒.๙๙	๐.๔๕	๒.๙๕	๐.๕๑	๑.๖๑๕	๐.๒๐๐		

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบร่วมกัน ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ตารางที่ ๔.๑๗ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๑. หลักนิติธรรม บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดอบรมให้บุคลากรบางส่วนที่ยังไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่ชอบธรรม
๒. หลักคุณธรรม บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง	องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล
๓. หลักความโปร่งใส การบริหารงานในบางเรื่องขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความชัดเจนในเรื่องของงบประมาณที่นำไปใช้ และผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ	องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนในการนำงบประมาณไปใช้จ่าย และการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่า กับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ และกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้

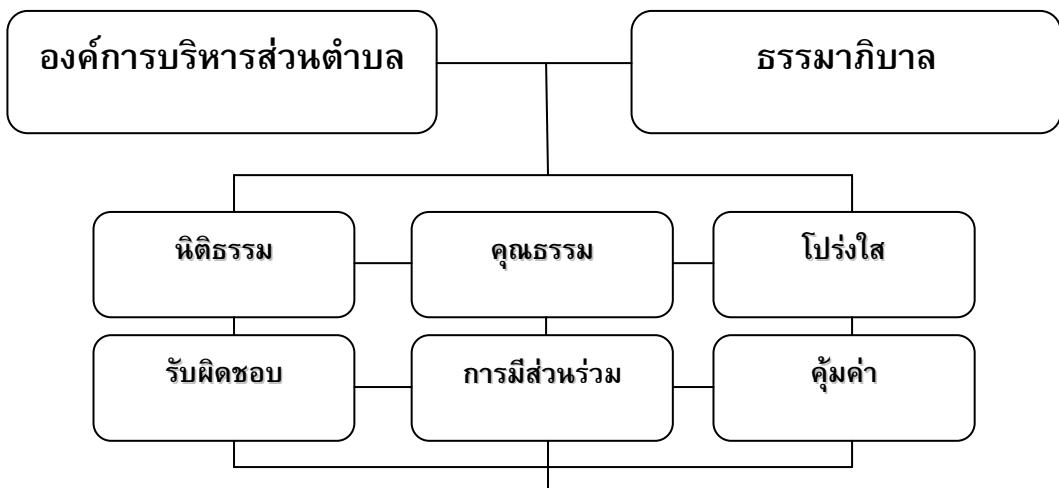
ตารางที่ ๔.๑๗ (ต่อ)

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
๔. หลักการมีส่วนร่วม <p>การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ</p>	องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดใจกว้างในการรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชน
๕. หลักความรับผิดชอบ <p>บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง โดยไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคม การให้บริการต่าง ๆ ควรให้ด้วยความจริงใจ</p>	บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคม การให้บริการต่าง ๆ ควรให้ด้วยความจริงใจ
๖. หลักความคุ้มค่า <p>การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความทั่วถึงไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการปกครอง</p>	องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด และจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้น ๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

๔.๕ สรุป องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ โดยมีการสำรวจประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งผู้วิจัยถือว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้สามารถตอบโฉทของผู้ทำวิจัยได้ตามที่ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบ โดยเฉพาะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นแบบเสรี ไม่ปิดกัน และในการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินงานไปในทิศทางตามนโยบายของภาครัฐ

ดังนั้น หลังจากผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยแล้ว ทำให้ทราบถึงแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ที่ปรารถนาจะบริหารงานภายในองค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานมอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสม มีการจัดระเบียบ และแนวทางการบริหารงานให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ ได้มีการทำหลักการบริหารจัดการที่ดีแบบธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นกรอบในด้านการวางแผนงานและพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้โครงสร้างมีความยั่งยืนสามารถทำให้โครงสร้างประสบความสำเร็จเกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยส่วนรวม ต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง และต่อสมาชิกชุมชนแต่ละคน จะเห็นได้ว่าหลักของธรรมาภิบาล มุ่งเน้นให้ทราบถึงปัจจุบันที่มีการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แล้วก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความต้องการของประชาชนสูงที่สุด และเป็นการเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมือง ซึ่งการที่จะทำให้หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองเกิดผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารหรือผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะนำมายieldปฏิบัติเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจถึงหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น ต้องเร่งดำเนินการให้การศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ประชาชนซึ่งผู้วิจัยขอเชิญเป็นแบบแผนภาพได้ดังนี้

หลักนิติธรรม ๑.ให้ความสำคัญต่อกระบวนการตราชฎະระเบียน ข้อบังคับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับ ความต้องการและได้ความเห็นชอบจากประชาชน ๒.การให้ความรู้แก่บุคลากร ประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายเบี่ยงบังคับ ๓.ประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายเบี่ยงบังคับเหล่านั้น

หลักคุณธรรม ๑.ความถูกต้องชื่อตรง ในการนำเสนอและอนุมัติโครงการต่างๆ ๒.ผู้บริหารและบุคลากรมีความประพฤติและ การปฏิบัติที่ถูกต้องตามกำหนดของคลองธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ๓.มีกระบวนการส่งเสริม ความซื่อสัตย์สุจริต ในการทำงานของท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมจริยธรรมของบุคลากรในองค์กร

หลักความโปร่งใส ๑.ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ๒.มีกระบวนการให้ประชาชน ตรวจสอบการทำงาน ๓.ความชอบธรรมถูกต้องของกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงาน

หลักการมีส่วนร่วม ๑.สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดพิศทางการพัฒนาและร่วมจัดทำแผนพัฒนา ๒.ให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนในการตัดสินใจในกิจกรรมและโครงการต่างๆ ๓.มีกระบวนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความ คิดเห็น และมีส่วนร่วมในการทำงาน

หลักความรับผิดชอบ ๑.ผู้บริหารและบุคลากรมีความรับผิดชอบผลลัพธ์เนื่องจากการปฏิบัติงาน และพร้อมแก้ไขในกรณีที่เกิด ผลเสีย ๒.ความรวดเร็ว ความถูกต้อง และความถี่ในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ๓.มีระบบการรับเรื่องร้อง ทุกช่อง แก้ไขปัญหา และแจ้งผลการแก้ปัญหา

หลักความคุ้มค่า ๑.ประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณ ๒. ประสิทธิภาพในการจัดบริการ ทั้งด้านความคุ้มค่า และความ รวดเร็วในการให้บริการ ๓.ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งที่เป็นทรัพย์สิน และทรัพยากรบุคคล

สรุป : การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดีควรมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance) กล่าวคือ เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตำบล พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบล พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบล สร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขอันก่อให้เกิด การพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ประชาชนในตำบลจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลก ยุคปัจจุบัน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ควรอยู่บนพื้นฐานหลักการสำคัญ ๖ ประการ คือ ดังที่แสดงไว้ในแผนภาพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๑) การวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ๒) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของประชาชน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ๓) ใน การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการเชิงสำรวจ ได้ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๖๕ คน จากประชากร จำนวน ๗,๒๙๘ คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Sample Random Sampling) จากทุกพื้นที่ ตามสัดส่วนของประชากรภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จำนวน ๑๕ หมู่บ้าน ๔) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิด และปลายเปิด ๕) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีมีตัวแปร ๒ ตัวแปรย่อย แต่หากมีตัวแปร ๓ ตัวขึ้นไปใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ที่ได้จากแบบสอบถามโดยการเขียนความเรียงผู้วิจัยนำเสนอในรูปของข้อความประกอบตาราง

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ **สถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ** จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมเป็นเพศชาย จำนวน ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔๔ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕๖ อายุ จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จำนวน ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๐ มีอายุ ๒๐ – ๓๐ ปี จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๖ มีอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๙ มีอายุ ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔๑ มีอายุ ๕๑ – ๖๐ ปี จำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๑ มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๓ **สถานภาพ** จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีสถานภาพโสด จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๙ มีสถานภาพแต่งงาน จำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗๑ **สถานภาพหย่าร้าง** จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๔ **อาชีพ** จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๒๓ **อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ** จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๙ **มีอาชีพอื่นๆ(ค้าขาย,รับจำนำ,นักศึกษา)** จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๕ **วุฒิการศึกษา** จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๕ คน พบร่วมมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๗๕ คน มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๓ **มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป** จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๓

๕.๑.๒ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโลกหินเย่ อําเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร
บริหารส่วนตำบลโคงทินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม อยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็น
อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

หลักนิติธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงพินแยก อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๘$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

หลักคุณธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโภคทินแขวง อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

หลักความโปร่งใส ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโภกหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๖$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโโคกหินแขวง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๒$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

หลักความรับผิดชอบ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแขวง อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียด เป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทักษ์

หลักความคุ้มค่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโภกพิทักษ์ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๙$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๔.๑.๓ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินและอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ตารางที่ ๔.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ สถานภาพส่วนบุคคล	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
๑. เพศ		✓
๒. อายุ	✓	
๓. สถานภาพ		✓
๔. อาชีพ		✓
๕. วุฒิการศึกษา		✓

๑. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่ มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในหลักความ โปร่งใส ส่วนด้านอื่นๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๒. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในหลักความรับผิดชอบ สำหรับหลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านอื่นๆ ประชาชนมีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

๓. ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงพินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนมโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

๔.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

๑. ปัญหา

๑) หลักนิติธรรม บุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒) หลักคุณธรรม บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่เพวากพ้องของตนเอง

๓) หลักความโปร่งใส การบริหารงานในบางเรื่องขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความชัดเจนในเรื่องของงบประมาณที่นำไปใช้ และผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

๔) หลักการมีส่วนร่วม การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ

๕) หลักความรับผิดชอบ บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเองโดยไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมานะ

๖) หลักความคุ้มค่า การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความทั่วถึงไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตการการปกครอง

๒. ข้อเสนอแนะ

๑) หลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดอบรมให้บุคลากรบางส่วนที่ยังไม่ทราบในข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่ซับรวม

๒) หลักคุณธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓) หลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนในการนำงบประมาณไปใช้จ่าย และการนำงบประมาณไปใช้นั้นให้มีความคุ้มค่ากับประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ และกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้

๔) หลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดใจว่างในการรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ จากประชาชน

๕) หลักความรับผิดชอบ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลควรปฏิบัติตามด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคม การให้บริการต่างๆ ควรให้ด้วยความจริงใจ

๖) หลักความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด และจัดสรรงบประมาณไปพัฒนาชุมชนให้ทั่วถึงตามความเร่งด่วนของชุมชนนั้นๆ โดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแขวงอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแขวงอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานยังไม่ดีเพียงพอในหลายๆ ด้าน ดังนั้น ผู้บริหาร บุคลากรจึงควรที่จะพิจารณาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า หลักธรรมาภิบาลในด้านใดที่ยังบกพร่องและไม่สามารถดำเนินการได้ มีปัญหา และอุปสรรคอย่างไร และแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ อย่างไรก็ตามในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง ก็ถือว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีได้ในเบื้องต้น หรือจะขยายการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล แต่อย่างใด เพียงแต่ว่ามีบางด้านที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติพงศ์ อุรพิพัฒศ์^๑ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการธุรกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่อง การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง

^๑ กิตติพงศ์ อุรพิพัฒศ์, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการธุรกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕), หน้า ก.

และสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๙ หลักเกณฑ์และแนวทางการกำกับดูแลที่ดีในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๙ ของกระทรวงการคลัง พบว่าหลักเกณฑ์ไม่ได้มีความแตกต่างในสาระสำคัญนัก โดยเฉพาะเรื่องหลักความโปร่งใส หลักความซื่อสัตย์สุจริต หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ และหลักความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีความแตกต่างบ้างเล็กน้อย เช่น บริษัทจดทะเบียนต้องดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น หรือผู้ลงทุนเป็นหลักสำคัญ แต่บริษัทจดทะเบียนจะต้องมีความรับผิดชอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยโดยคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ และบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่บริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ โดยที่กระบวนการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีความโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการนำหลักธรรมาภิบาล ไปบริหารจัดการองค์กรนั้น เพื่อปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจหรือกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนทุกราย อย่างเท่าเทียมกัน ความมีการประเมินผลงานฝ่ายจัดการและคณะกรรมการของและจัดทำรายงานประจำของกรรมการผู้บริหาร และพนักงานด้วยกระบวนการสรรหาคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพิจารณา ควรเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง และมีความเป็นอิสระเพื่อจะกำกับดูแลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารรัฐวิสาหกิจ ดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย โดยหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้กำกับดูแลรัฐวิสาหกิจและดูแลผู้ถือหุ้น ต้องมีหลักธรรมาภิบาลทุกหน่วยและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๕.๒.๑ การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมາอภิปรายผลวิจัยได้ดังนี้

๑. ด้านนิติธรรม จากการศึกษาพบว่า ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ในด้านหลักนิติธรรมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และบุญมีลี, ดร. ๒ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล” โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกคล่องที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอแนะกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้ว

๒บุษบง ชัยเจริญวัฒนา และบุญมี ลี ดร.“ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”, รายงานการวิจัย, สถาบันพระปกาเกล้า, (กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

ยังสร้างความเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศไทยได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของทางราชการ เช่น สำนักงาน ก.พ. กระทรวงมหาดไทย และสถาบันการศึกษาได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงาน ซึ่งเรียกว่า ยังอยู่ในช่วงของการใช้ได้ไม่นานนัก ซึ่งจะต้องติดตามเพื่อประเมินระดับความสำเร็จของการมีธรรมาภิบาลต่อไปในอนาคต แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงรัฐบาลกับธรรมาภิบาลในประเด็นสำคัญ เช่น ความโปร่งใส มีการตรวจสอบ ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทำนองเดียวกันกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังจะถูกประเมินข้อดีและข้อเสีย เพื่อจะมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป จึงเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่าหลักธรรมาภิบาลที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดในอนาคต

๒. หลักคุณธรรม จากการศึกษาพบว่า ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินแขวงอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ในหลักคุณธรรม โดยรวม อุปในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สยามพร ปุณยาคม^{๓๑} ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพุทธศาสนา” ได้กล่าวว่า บทพิสูจน์ที่สำคัญของการสร้างระบบการปกครองที่ดี ไม่อาจอาศัยคุณสมบัติเป็นคนเดียวได้ แต่ต้องมีผู้นำบริหารบ้านเมืองได้ออกต่อไป หากคนดีไม่มีดีหลักการปกครองโดยธรรมอย่างเต็มเปี่ยมด้วยศรัทธามั่นคง การปกครองที่ดีไม่ได้อยู่ที่กลไกการปกครองระบบการปกครองหรือวิธีการปกครอง หากแต่เน้นที่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่จะบรรลุนั้นคือความเป็นธรรมในแผ่นดิน การมีจิตสำนึกของผู้นำผู้มีอำนาจทางคุณธรรม รูปแบบหรือกลไกปกครองจะเป็นอย่างไรก็ได้ แต่กลไกนั้นจะต้องใช้อำนาจโดยมีธรรมะเป็นฐาน ซึ่งแตกต่างกับตะวันตกที่เป็นระบบการปกครองที่ดีโดยเป็นระบบประชาธิปไตยด้วยวิธีการเน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นหลัก

๓. หลักความโปร่งใส จากการศึกษาพบว่า ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินแขวงอำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ในหลักความโปร่งใส โดยรวม อุปในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุกักรรมา จริยเวชช์วัฒนา^{๓๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล” พบว่า เทศบาลตำบลบ้านจางมีความเสมอภาคและมีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อ

^{๓๑} สยามพร ปุณยาคม, “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖๒.

^{๓๒} สุกักรรมา จริยเวชช์วัฒนา, “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านจาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, พ.ศ. ๒๕๕๗), หน้า ก.

จัดจ้าง กระบวนการต่างๆ ส่วนใหญ่มีการเปิดเผยแพร่ไปต่องๆ พนบฯ มีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการซุ่มชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของซุ่มชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

๔. หลักการมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่า ในกระบวนการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ในหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลงานวิจัยของ สุรชัย นาทองไชย^๕ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการบริหารงานของคณะกรรมการเทคโนโลยีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภอปลา姊妹 จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งที่มาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลรัษฎา และประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคณะกรรมการเทคโนโลยีตามหลักธรรมาภิบาล และต่างพอกใจ เห็นด้วยที่คณะกรรมการเทคโนโลยีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ในหลักนิติธรรม มีการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน โดยความเสมอภาค ถูกต้อง รักษาประโยชน์ของส่วนรวม ในหลักความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยติดประกาศ ประชุมชี้แจงผ่านหอกระจายข่าว/เสียงตามสาย และวารสาร ในหลักการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดซื้อ – จัดจ้าง การประชุมสภาเทศบาล การเสนอออกกฎหมายข้อบังคับ หลักความรับผิดชอบให้บริหารที่มีคุณภาพเป็นธรรม ทั่วถึง และหลักความคุ้มค่า โดยการปฏิบัติกรรมตามลำดับความสำคัญ ก่อน – หลัง การจัดซื้อ – จัดจ้าง เป็นไปด้วยความประยัดมีการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ การใช้งบประมาณ

๕. หลักความรับผิดชอบ

จากการศึกษาพบว่า ในกระบวนการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ในหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เตือนใจ ฤทธิจักร^๖ ได้ศึกษาเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม” ผลการศึกษา พนบฯ บุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่

^๕ สุรชัย นาทองไชย, “สภาพการบริหารของคณะกรรมการเทคโนโลยีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลรัษฎา อำเภอปลา姊妹 จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘), หน้า ก.

^๖ เตือนใจ ฤทธิจักร, “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวุฒิศาสตร์การพัฒนา, (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๐), หน้า ส.๑.

แต่ก่อต่างกัน มีทัศนะต่อธรรมากิษาลในบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย กลุ่มที่ปฏิบัติงานในสายงานสนับสนุนมีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานในสายงานหลัก อาจเป็นเพราะกลุ่มสายงานหลักและกลุ่ม สายงานสนับสนุนของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานแตกต่างกัน แต่ทั้งสองสายงานต้องประสานการทำงานร่วมกัน

๖. หลักความคุ้มค่า

จากการศึกษาพบว่า ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหาร ส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ในหลักความคุ้มค่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนา ศานติyanนท์^๗ ได้ศึกษา วิจัยเรื่อง “รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย” โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวม ว่า การบริการจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา ในปัจจุบัน จะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติและความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ในส่วนต่างๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหาร จัดการมหาวิทยาลัยที่ดี

๕.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์กร บริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตาม สถานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และวุฒิการศึกษา

๑. เพศ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลโคงหินและ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกกดล สุรนัคринทร์^๘ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กรบริหาร ส่วนตำบลทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่” พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ ในองค์กรบริหารส่วนตำบลทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก

^๗รัชนา ศานติyanนท์, รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๖.

^๘นกกดล สุรนัคrinทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์กรบริหารส่วนตำบลทัศะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ก.

เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทักษะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตาม ปัจจัยด้านขนาด ของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต. แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มี ความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อบต.

๒. อายุ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ พระสมนึก ชีรปุณ โภษ (กลับน้อม)^๙ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารราชการส่วน ภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถานภาพ และรายได้ที่ต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

๓. สถานภาพ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคงหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาจพล วงศ์บุษราคัม^{๑๐} ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลัก ธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการกรมชลประทานที่มีสถานภาพ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานด้านกฎหมายและที่ดินตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

^๙ นายสุธี เดชเพชร, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษา เรือนจำกลาง บางขวาง”, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำสำนักงานคณะกรรมการคุณธรรมแห่งชาติ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓๘.

^{๑๐} อาจพล วงศ์บุษราคัม, “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำสำนักงานคณะกรรมการคุณธรรมแห่งชาติ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๖.

๔. อาชีพ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพล ภูษา^{๑๑} ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพต่างกัน มีทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕. วุฒิการศึกษา ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโโคกหินแอ่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ เจริญขำ^{๑๒} ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักธรรมาภิบาล ๖ หลัก มาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมและรายจ้านไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

^{๑๑} ภาณุพล ภูษา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๗ – ๑๓๙.

^{๑๒} สุพจน์ เจริญขำ, ร.ต.ท. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๔.

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแขวง อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม มีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

๑. ควรรณรงค์ให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย

๒. ในด้านการให้บริการควรให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

๓. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย มีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้

๔. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

๕. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

๑. ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. ควรนำไปยังที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้มีความชัดเจนมากขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ เพื่อจะได้เปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับของการบริหาร

๒. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

๓. ควรศึกษาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลทางพระพุทธศาสนา

๔. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งตามหลักธรรมาภิบาล

๕. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

บรรณาธิการ

๑. ภาษาไทย :

(๑) หนังสือ :

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยครีนกริโนโรม
ประสานมิตร, ๒๕๒๗.

กิตติมา ปรีดีลิก. ทฤษฎีบริหารองค์กร. กรุงเทพมหานคร : บันการพิมพ์, ๒๕๓๙.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. สำนักงาน. การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
(Good Governance) รายงานประจำปี ๒๕๔๑ – ๒๕๔๓. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๓.

จอห์น เจ. คลาร์ก. อ้างใน โภวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ใน
อนาคต. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : วิญญาณ, ๒๕๔๖.

จันทรานี สงวนนาม. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับสูง. ม.ท.ป., ๒๕๓๖.

จำลอง เงินดี. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔.

ชัยอนันต์ สมุทรวนิช. ศ.ดร. ธรรมากิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการ การ
ทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลาการพิมพ์, ๒๕๔๓.

ชาญชัย อาจิณสมานาจาร. ศัพท์การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
๒๕๔๐.

ชุม กาญจนประกร. หลักรัฐประศาสนศาสตร์. เอกสารโนเนียฯ คณะรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๖.

ชุวงศ์ ฉายบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ชุศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

เด่น ชนะติยัง. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๓.

ติณ ปรัชญพฤทธิ์. หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๓๗.

- ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- เติมศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- กองหล่อ เดชไวย. หน่วยที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข. นนทบุรี : เทเลอร์. อ้างในงชัย สันติวงศ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.
- ธงชัย สันติวงศ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.
- ธนาธร พูนสิทธิ์. การจัดการองค์การและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑.
- ธนาศวร์ เจริญเมือง. ๑๐๐ปีการปกครองท้องถิ่นไทย ๒๔๘๐ – ๒๕๘๐. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, ๒๕๔๒.
- ธนาินทร์ ศิลป์เจริญ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตัวอย่าง SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : บลสซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑.
- ธีรยุทธ บุญมี. ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๑.
- ธีรุณิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เนลิมจิระรัตน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔.
- ธีระพล อรุณະกสิกร. บรรณาธิการ. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญาณ, ๒๕๔๒.
- ธีระรัตน์ กิจจาภิช. เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, ๒๕๒๓.
- นพมาศ วีรเวkin. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองส่วนท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : วิญญาณ, ๒๕๔๕.
- เนตร์พันโน ယาริราช. การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : เช็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.
- บรรจบ เนียมณี. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, ๒๕๒๓.

บุญเรือง ขจรศิลป์. วิธีวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : พิชาณพринติ้ง,
๒๕๓๘.

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษาร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : พีระพัฒนา, ๒๕๒๖.

————— สุขากิบาลในฐานะปกครองตนเอง. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสน
ศาสตร์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗.

ประพันธ์ สุริหาร. ศัพท์เทคนิคทางการบริหาร. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗.

ประยูร อาชานาม. คู่มือวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.

ประหยด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช
๒๕๒๖.

ปรีယาร วงศ์อนุตตรโรจน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพรพิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล,
๒๕๓๒.

ปัญญา ฉายาจินดาวงศ์ และรชนี ภู่ตระกูล. ธรรมาภิบาล (Good Governance)
กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิษการพิมพ์, ๒๕๔๙.

พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม,
๒๕๔๒.

พระธรรมโกศาจารย์. (ประยูร ชุมจิตโต). พุทธวิธีในการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๔.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พะยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พราณนกการพิมพ์, ๒๕๔๒.
พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติชจร. แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหาร การพัฒนา องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน,
๒๕๕๒.

พิทยา บวรวัฒนา. การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน,
๒๕๔๖.

มัลลิกา ตันสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เพรสเน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.

ยุค ศรีอาริยะ. โลการภิวัตน์กับ Good Governance ในธรรมาภิบาลกับคอร์ปชั่นใน
สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถีบรรคน์, ๒๕๔๖.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี : ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
พ.ศ. ๒๕๔๒. เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ สิงหาคม, ๒๕๔๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุคพับลิเคชั่น, ๒๕๔๖.

วัชรา ไชยสาร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๘๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๔.

วิญญา อังคณารักษ์. แนวความคิดในการกระจายอำนาจปัจจุบันท้องถิ่น. เอกสารประกอบการบรรยายฉบับพิมพ์ໂໂນຢາ, ๒๕๑๙.

วินัย สมมิตร. สมัย รื่นสุข และสุนทร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : แพรวิทยา, ๒๕๗๗.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : โพร์เพช, ๒๕๔๕.

วิโรจน์ สารรัตนะ. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒.

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ สุขุม นาลสกุล. การเมืองและการปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

ศจี อนันต์นพคุณ. กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ. สงขลา : ชลบุตรกราฟฟิก, ๒๕๔๒.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

สถาบันพระปกาเกล้า. ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, ๒๕๔๙.

สถาบันราชประชาสามัชัย. ธรรมากิบาลบันดาลสุข. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๗.

สมคิด บางโม. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. กฎหมายปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัตน์ แต่รัตน์ และราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๔๗.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพบูล์ย สำราญภูติ, ๒๕๑๔.

สมยศ นาวีกุล. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๔.

—————. การบริหารตามสถานการณ์. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

สมาน รังสิโยกฤทธิ์. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

สร้อยตรากุล อรรถมานะ. สาธารณบริหารศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้ช่วงแผนพัฒนาฯฉบับที่๑๐, ๒๕๕๐-๒๕๕๔.

สำนักงานเลขานุการรัฐวิสาหกิจ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะกรรมการรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๑.

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐.

สิรภพ เหล่าลากะ. พุทธศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : สมาร์ท, ๒๕๕๕.

สุชา จันทร์เอม และสุรังค์ จันทร์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๕๐.

**สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชันแนล, ๒๕๒๐.
สุดจิต นิมิตกุล. กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครอง (Good Governance). กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๓.**

สุชี สุทธิสมบูรณ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักพิมพ์ ก.พ, ๒๕๓๖.

**สุปรีชา กมลาศน์ พลอากาศโภ. หม่อมหลวง. กลยุทธ์การบริหาร. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๔๕.**

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๕๔.

**สุพิณ เกชาคุปต์. การจัดการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.**

เสนาะ ติyeaw. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. เหตุอยู่ที่ห้องถีน. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๓.

อุทัย หรัญญา. สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอดี้ยนสโตร์, ๒๕๙๗.

—————. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โอดี้ยนสโตร์, ๒๕๙๗.

**เอเจอร์ แซม. ธรรมาภิบาลการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์นำฝน, ๒๕๕๕.**

(๒) เอกสารและวารสาร

งานการทะเบียนราชภัฏ. องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแย่, ๒๕๕๓.

ธีรยุทธ บุญมี. “ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้น ๒”. วารสารกรมประชาสัมพันธ์, ๙ มกราคม ๒๕๕๑.

ปฐุมพงศ์ พฤติพงศ์. “ปรัชญาการศึกษาว่าด้วย “ธรรมรัฐ” (Righteous State)”. รัฐสภาพาร ๔๖, ๙ กันยายน ๒๕๕๑.

เปรม ติณสูลานนท์. พล.อ. “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”. มติชน, ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแย่. แผนพัฒนาสามปี ๒๕๕๔ – ๒๕๕๖. องค์การบริหารส่วน
ตำบลโคกหินแย่ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม

วรกัตร โตรนະเกشم. การสร้าง Good Governance ในองค์กร. วารสาร กสท, ตุลาคม ๒๕๕๒.

(๓) วิทยานิพนธ์ :

กิตติพงศ์ อุรพีพัฒน์. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาบริษัทจด
ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕.

โกวิท ธนาการพาณิช. “ธรรมาภิบาลในการบริหารงานการไฟฟ้านครหลวง”. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัสดุประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ชนิชช์ศรี ลืออารีย์. “การบริหารและปัญหาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา ๑๒”. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ, ๒๕๓๗.

เจ็ด โพธิ์ศรีทอง. “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัสดุประศาสนศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

จตุพล ดวงจิต. “การกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการถ่ายโอนอำนาจ
ของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาให้กับเทศบาลนคร
พระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัสดุศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๘.

จักรพงษ์ นนท์ตา.“ผลกระทบของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.

ชนิดา ศิลปะวุฒิ. “การบริหารจัดการที่ดี (good governance) : กรณีศึกษาสำนักมาตรฐานงบประมาณ สำนักงบประมาณ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ชัยวัฒน์ อัตพัฒน์. หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.

ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

เชawan ไตรมาศ. การนำระบบบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางพิสัยสามารถของคนในองค์การ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๗.

เดือนใจ ฤทธิจักร. “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวุฒิศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๐.

ทองอินทร์ มนตรี. “ความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของสถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ กรุงเทพมหานคร”. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ชนิดา จิตติภาก. “การศึกษาเบรี่ยบเที่ยบความโปร่งใสการบริหารงานของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

ธิดารัตน์ ศิลวารรณโน. “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคม化 ๔ กรณีศึกษาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

นภดล จริยะกุล.“การมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.

นภดล สุรนัครินทร์.“การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

นายสุรชัย เดชเพชร.“หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรื่องจำนำ : กรณีศึกษาเรื่องจำนำกลางบางขวาง”. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

บุญฤทธิ์ เกศจำรงค์.“การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานเทศบาลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน. และบุญมี ลี. ดร.“ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖.

เบญจวรรณ วันดีศรี.“การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๖.

ปทุมรัตน์ ชุดม่าวิทยาคม.“บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

พนิดา งามชูนทด.“ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระコンพศ กิตติสารโ. ประกอบเสียง.“การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระครุนนท์วีรัตน์ วีรชุมโน มีนสรณ์ “การบริหารงานเทคโนโลยีตามหลักสารานุยธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทคโนโลยีตามหลักภาษาบ้าน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.**

พระครุปลัดทรงศักดิ์ กนกติโว บำรุงราษฎร์. “ความคิดเห็นพุทธศาสนิกชนต่อการบริหารวัด ปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.**

พระจริญ จิรสุโภ เมืองประทับ. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทคโนโลยีเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.**

พระจุณ ธีระปณุโน เวพุวะปี. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.**

พระปรม่ครร ปณิธานชิโตร แจ่มแจ้ง. “ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอพรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.**

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล จักร์แต. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทคโนโลยีแพร์ จังหวัดแพร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.**

พระมหาจตุพร ภานุวีโรม คำพูน. “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”. **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.**

พระมหาทองดี อภิญญา ตรีตรากการ. “ความคิดเห็นของพระภิกษุต่อภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณสังฆ์เขตภาษีเจริญ และเขตบางแคน กรุงเทพมหานคร”. **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประสาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.**

พระมหาสุริยา อภิวاثุโณ มະสันเทียะ. “การศึกษาบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพวิทยาคม หลวงป่อคุณ ปริสุทโธ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาเอกมร จิตปัญโญ คงตางาม. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสารานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออด่อนแมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระสมนึก ธีรปัญโญ กลับน้อม.“การบริหารราชการส่วนภูมิภาคตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พฤกษา พุทธรักษ์. “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคม化ตุํ ๔ : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พัชรินทร์ นาคฉุย. “การบริหารจัดการการติดตามภาระหนี้สินของธนาคารตามหลักพุทธธรรม” วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พิชัย แพงอ่อน. “ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มเกษตรกรต่อการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖.

พุนศักดิ์ วนิชวิเศษกุล. “การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย : กรณีศึกษาสภาตำบลบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒.

ไพบูล เกษมสำราญ.“ การปกครองท้องถิ่นในอนาคต”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. โรงเรียนนักปกครองระดับสูง, ๒๕๓๘.

ภาณุพล ภูษา. “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

มัทนา เหลืองนาคทองดี. “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของนักธุรกิจไทย”. งานวิจัย. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๔. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๔.

รหัส แสงผ่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๔๗.

รัชนา ศานติยานนท์. รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

วีรยา เอี่ยมวิญญูลย์. “ศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบล”. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. คณะพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.

วุฒิศักดิ์ สิงหาเดโช. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อประสิทธิภาพในการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาราชศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.

สมหมาย บัวจันทร์. “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคಹัตถ์ ๔ ของสำนักงานเขตบางแคน กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหा�จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สุยมพร ปุญญากล. “การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา”. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สำราวย สุวรรณ. “การศึกษารูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เอื้อต่อการเป็นเมืองนานาชาติของจังหวัดภูเก็ต”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๗.

สุคิด ลั่นชัย. “บทบาทของข้าราชการการปกครองส่วนภูมิภาคในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีภาคใต้ของประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สุเทพ คุณกิตติ. “หลักธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ๒๕๔๘.

สุชาดา สนธิเวช.“ความพึงพอใจของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการโรงพยาบาลสงฆ์” วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สุชาสินี วิยาภรณ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๕.

สุพจน์ เจริญข้า.ร.ต.ท. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบลปางมะค่า อำเภอขานยวัลลักษณบุรี จังหวัดกำแพงเพชร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

สุภัทรมาก จริยเวชช์วัฒนา. “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านจ้าง”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

สุรชัย นาทองไชย. “สภาพการบริหารของคณะกรรมการเทคโนโลยีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอปลาดิบ จังหวัดกาฬสินธุ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.

โภภณ สาวาโต. “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ สำรวจตรวจสอบรายได้ตามหลักสังคมชุมชน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

อรทัย แสงทอง. “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตั้งชัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

อรพินท์ สพโชคชัย. แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๓.

อาจพล วงศ์บุษราคัม. “การบริหารงานของกรมชลประทานตามหลักธรรมาภิบาล”.

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำสานักศึกษาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

อาจารน์รัตน์ เลิศไผ่อด. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณูปการตามหลักสารานุยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธปท ประจำสานักศึกษาสตร.

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๔) ข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต :

<http://www.tambol.com/tambol/data18.asp> (เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔)

ศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์. หัวข้อร้องทุกข์. องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแอ่ อำเภอเรณุน จังหวัดนครพนม, ๒๕๕๐-๒๕๕๔.

<http://www.khokhinhae.com/index/index.php?mode=list voice>

๒. ภาษาอังกฤษ :

Agere.Sam. **Promoting Good Governance : Principles Practices and Perspective.**

London : Commonwealth Secretariat, 2000.

Don Hellriegel. **Management** .third edition Addison - Wesley Publishing Company.lmc, 1982.

E.N. Chapman. **Supervisor Survival Kit**. second edition. California : Science Research Associates Inc,1995.

Fled M.P. man. **Psychology in the Industrial Environment**. London : Butterworth and Co. Ltd, 1971.

Harold Koontz & Heinz Weihrich. **Ninth Edition Management**. New York : McGrew Hillbook, 1991.

Hurlock E. **Adolescent Development**. New York : McGraw-Hill Book, 1995.

Luthans Freeman. **Ograniation Behavioral**. 7th ed. Singapore : McGraw-Hill, 1995.

Luther Gulick and Lyndall F. Urwick. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Publis Administration, 1937.

- Mary L. Good. **Integrating the Individual and the Organization**, New York : Wiley, 2006.
- Morren. Tatiana. "Conceptualizing Civil Society Within Good Governance and Social Capital Policies". **Master's Thesis**. Dalhousie University. Canada, 2001.
- Nunally Jum C. **Test and Measurements Assessment and Prediction**. New York : McGraw Hill Book Co. Inc, 1950.
- Price. Alan. **Human Resourec Management**. In a Business Context. 2 edition. London : Thomson Learning, 2004.
- William Ouchi. **Organization and Management** . .Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
คุณภาพเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ค
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ
ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient)

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ช
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๑. พระมหาสม กลุยโนน, Ph.D ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก, ป.ธ.๔, พธ.บ.(เกียรตินิยม), M.A., Ph.D. อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พ.ม.ช., พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pub. Adm.) หัวหน้าภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. ผศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์ ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ปก.ศ., พธ.บ., M.A., Ph.D. อาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.) อาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พธ.บ., M.A., Ph.D. (Psycho) อาจารย์ประจำภาควิชาธุรกิจศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล :
กรณีศึกษา องค์กรบริหารส่วนตำบลโคกพิňแห่ อําเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
ผู้วิจัย : พระสุริวิทย์ คุณยุตโต

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและการแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒. หลักคุณธรรม								
๑.๑ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๒ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีมนุษยสัมพันธ์, มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิต พร้อมให้บริการ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๓ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความซื่อสัตย์สุจริต, ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๔ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม	๑	๑	๐	๑	๑	๔	๐.๙	ใช่ได้
๑.๕ ผู้บริหาร, สมาชิกพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีจิตสำนึก, ยึดมั่นหลักการและภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๖ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการยอมรับจากประชาชน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๙	ใช่ได้
๑.๗ ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
รวม								ใช่ได้

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่						สรุปและการแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล	
๓. หลักความโปร่งใส									
๓.๑ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงานกิจกรรมต่างๆ มีการสรุปผลเปิดเผยต่อสาธารณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
๓.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบแผนงาน, โครงการต่างๆ และการใช้งบประมาณ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
๓.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดเก็บภาษีและจัดงบประมาณ กระทำอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
๓.๔ องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
๓.๕ กระบวนการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
๓.๖ องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
๓.๗ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนโยบายการบริหารจัดการเหมาะสมกับโครงสร้างองค์กรและง่ายต่อการปฏิบัติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้	
รวม								ใช่ได้	

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและการแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๕. หลักความรับผิดชอบ								
๑.๑ องค์การบริหารส่วนตำบล นำโครงการ กิจกรรม หรือ แผนงานที่แต่งตั้งไว้ไปดำเนินการ ให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่ได้กำหนดไว้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลเอาใจใส่ต่อปัญหาของ ประชาชนและชุมชน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๙	ใช่ได้
๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการบริการสาธารณูป อย่างมีคุณภาพและทั่วถึงทุกชุมชน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๙	ใช่ได้
๑.๔ การให้บริการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ ด้วยความรับผิดชอบและตอบสนองความต้องการของชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๕ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๖ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบ ต่อการปฏิบัติงาน ใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะ แก้ไข	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๗ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มี ความกล้าหาญพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
รวม								ใช่ได้

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและการแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๖. หลักความคุ้มค่า								
๑.๑ องค์การบริหารส่วนตำบล การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๒ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์ให้ประชาชน ประยุกต์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดอาคารสถานที่, เครื่องมือและอุปกรณ์ จัดให้มีความเหมาะสม ลงตัวและมี ความทันสมัย	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๙	ใช่ได้
๑.๔ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสรรงานทำบุญตามวัฒนธรรม และความเชื่อของชุมชน จัดให้มีความเหมาะสม ลงตัวและมี ความทันสมัย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๕ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการใช้งบประมาณมีความ คุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ชุมชนได้รับ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๖ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสำรวจความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
๑.๗ องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิบัติงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช่ได้
รวม								ใช่ได้

หมายเหตุ :

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือ ดังนี้

ท่านที่ ๑. พระมหาสม กลญาโณ Ph.D

๒. ดร.พิเชฐ ทั้งโต

๓. ผศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์

๔. ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

๕. ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต

ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient)

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.912	42

Case Processing Summary

	N	%
Cases	30	100.0
Valid	0	.0
Total	30	100.0

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
a1นิติธรรม	3.87	.571	30
a2นิติธรรม	3.67	.479	30
a3นิติธรรม	3.83	.379	30
a4นิติธรรม	3.80	.484	30
a5นิติธรรม	3.70	.596	30
a6นิติธรรม	3.83	.461	30
a7นิติธรรม	3.90	.481	30
b1คุณธรรม	3.77	.430	30
b2คุณธรรม	3.80	.484	30
b3คุณธรรม	3.53	.507	30
b4คุณธรรม	3.80	.551	30
b5คุณธรรม	3.73	.521	30
b6คุณธรรม	3.67	.606	30
b7คุณธรรม	3.83	.592	30
c1โปร่งใส	3.90	.403	30
c2โปร่งใส	3.90	.548	30
c3โปร่งใส	3.87	.507	30
c4โปร่งใส	3.97	.414	30
c5โปร่งใส	3.80	.484	30
c6โปร่งใส	3.83	.648	30
c7โปร่งใส	3.77	.504	30

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
d1การมีส่วนร่วม	3.60	.498	30
d2การมีส่วนร่วม	3.90	.548	30
d3การมีส่วนร่วม	3.90	.607	30
d4การมีส่วนร่วม	3.73	.521	30
d5การมีส่วนร่วม	3.77	.504	30
d6การมีส่วนร่วม	3.77	.568	30
d7การมีส่วนร่วม	3.83	.461	30
e1ความรับผิดชอบ	3.87	.507	30
e2ความรับผิดชอบ	3.83	.461	30
e3ความรับผิดชอบ	3.87	.346	30
e4ความรับผิดชอบ	3.80	.407	30
e5ความรับผิดชอบ	3.83	.531	30
e6ความรับผิดชอบ	3.80	.484	30
e7ความรับผิดชอบ	3.77	.568	30
f1คุ้มค่า	3.67	.479	30
f2คุ้มค่า	3.83	.531	30
f3คุ้มค่า	3.77	.568	30
f4คุ้มค่า	3.83	.461	30
f5คุ้มค่า	3.77	.504	30
f6คุ้มค่า	3.87	.434	30
f7คุ้มค่า	3.83	.461	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1นิติธรรม	155.73	95.168	.228	.912
a2นิติธรรม	155.93	95.237	.275	.911
a3นิติธรรม	155.77	97.771	.017	.914
a4นิติธรรม	155.80	94.579	.343	.911
a5นิติธรรม	155.90	91.334	.558	.908
a6นิติธรรม	155.77	93.633	.470	.909
a7นิติธรรม	155.70	92.079	.621	.908
b1คุณธรรม	155.83	95.040	.336	.911
b2คุณธรรม	155.80	95.890	.202	.912
b3คุณธรรม	156.07	91.926	.602	.908
b4คุณธรรม	155.80	91.338	.608	.907
b5คุณธรรม	155.87	94.533	.320	.911
b6คุณธรรม	155.93	91.513	.531	.908
b7คุณธรรม	155.77	90.323	.655	.907
c1โปรด়ে	155.70	94.562	.424	.910
c2โปรด়ে	155.70	94.010	.351	.911
c3โปรด়ে	155.73	92.202	.573	.908
c4โปรด়ে	155.63	94.378	.434	.910
c5โปรด়ে	155.80	92.166	.607	.908
c6โปรด়ে	155.77	90.323	.593	.907
c7โปรด়ে	155.83	93.730	.416	.910
d1การมีส่วนร่วม	156.00	93.379	.458	.909
d2การมีส่วนร่วม	155.70	94.493	.305	.911
d3การมีส่วนร่วม	155.70	93.803	.329	.911
d4การมีส่วนร่วม	155.87	95.775	.196	.913
d5การมีส่วนร่วม	155.83	92.282	.569	.908
d6การมีส่วนร่วม	155.83	91.523	.570	.908
d7การมีส่วนร่วม	155.77	95.082	.305	.911

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
e1ความรับผิดชอบ	155.73	95.306	.250	.912
e2ความรับผิดชอบ	155.77	93.633	.470	.909
e3ความรับผิดชอบ	155.73	94.892	.450	.910
e4ความรับผิดชอบ	155.80	93.269	.586	.908
e5ความรับผิดชอบ	155.77	97.220	.052	.914
e6ความรับผิดชอบ	155.80	95.545	.239	.912
e7ความรับผิดชอบ	155.83	92.075	.517	.909
f1คุ้มค่า	155.93	94.478	.358	.911
f2คุ้มค่า	155.77	93.013	.464	.909
f3คุ้มค่า	155.83	91.661	.557	.908
f4คุ้มค่า	155.77	94.392	.384	.910
f5คุ้มค่า	155.83	92.489	.547	.908
f6คุ้มค่า	155.73	93.237	.551	.909
f7คุ้มค่า	155.77	93.151	.526	.909

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1นิติธรรม	155.73	95.168	.228	.912
a2นิติธรรม	155.93	95.237	.275	.911
a3นิติธรรม	155.77	97.771	.017	.914
a4นิติธรรม	155.80	94.579	.343	.911
a5นิติธรรม	155.90	91.334	.558	.908
a6นิติธรรม	155.77	93.633	.470	.909
a7นิติธรรม	155.70	92.079	.621	.908
b1คุณธรรม	155.83	95.040	.336	.911
b2คุณธรรม	155.80	95.890	.202	.912
b3คุณธรรม	156.07	91.926	.602	.908
b4คุณธรรม	155.80	91.338	.608	.907
b5คุณธรรม	155.87	94.533	.320	.911
b6คุณธรรม	155.93	91.513	.531	.908
b7คุณธรรม	155.77	90.323	.655	.907
c1โปรด়ใส	155.70	94.562	.424	.910
c2โปรด়ใส	155.70	94.010	.351	.911
c3โปรด়ใส	155.73	92.202	.573	.908
c4โปรด়ใส	155.63	94.378	.434	.910
c5โปรด়ใส	155.80	92.166	.607	.908
c6โปรด়ใส	155.77	90.323	.593	.907
c7โปรด়ใส	155.83	93.730	.416	.910
d1การมีส่วนร่วม	156.00	93.379	.458	.909
d2การมีส่วนร่วม	155.70	94.493	.305	.911
d3การมีส่วนร่วม	155.70	93.803	.329	.911
d4การมีส่วนร่วม	155.87	95.775	.196	.913
d5การมีส่วนร่วม	155.83	92.282	.569	.908
d6การมีส่วนร่วม	155.83	91.523	.570	.908
d7การมีส่วนร่วม	155.77	95.082	.305	.911

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
e1ความรับผิดชอบ	155.73	95.306	.250	.912
e2ความรับผิดชอบ	155.77	93.633	.470	.909
e3ความรับผิดชอบ	155.73	94.892	.450	.910
e4ความรับผิดชอบ	155.80	93.269	.586	.908
e5ความรับผิดชอบ	155.77	97.220	.052	.914
e6ความรับผิดชอบ	155.80	95.545	.239	.912
e7ความรับผิดชอบ	155.83	92.075	.517	.909
f1คุ้มค่า	155.93	94.478	.358	.911
f2คุ้มค่า	155.77	93.013	.464	.909
f3คุ้มค่า	155.83	91.661	.557	.908
f4คุ้มค่า	155.77	94.392	.384	.910
f5คุ้มค่า	155.83	92.489	.547	.908
f6คุ้มค่า	155.73	93.237	.551	.909
f7คุ้มค่า	155.77	93.151	.526	.909

ແບບສອບຄາມເພື່ອການວິຈัย

ເຮືອງ ການບໍລິຫານຂອງອົງກົດການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດທະນາຖາວອນ :
ກຣະນີຕຶກຊາ ອົງກົດການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດໂຄກທິນແລ້ວ ຄຳເກອເຮັດວຽງ ຈັງຫວັດນគປນມ

ຄຳສັ່ນ :

១. ແບບສອບຄາມຫຼຸດນີ້ ຈັດທາມບັນດາເພື່ອຄຶກຊາການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດທະນາຖາວອນຂອງອົງກົດການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດໂຄກທິນແລ້ວ ຄຳເກອເຮັດວຽງ ຈັງຫວັດນគປນມ ທີ່ຖີ່ມີຄວາມມີຄົນໃຫຍ່ທີ່ໄດ້ຮັບການຄັດເລືອກໃຫ້ເປັນຜູ້ຕອບແບບສອບຄາມ ໂປຣດຕອບແບບສອບຄາມຕາມຄວາມຄືດເຫັນຂອງທ່ານຍ່າງແທ້ຈິງໃຫ້ກົບຄົວນທຸກໆຂໍ້ຄໍາຄາມ ຄຳຕອບຂອງທ່ານຜູ້ວິຈัยຈະຮັກຊາໄວ້ເປັນຄວາມລັບແລະຈະໄມ້ມີຜລກະທບຕ່ອກການປົງປັງຕິດງານຂອງທ່ານ ອີ່ຫຼື່ຫຼັງຈາກທ່ານຮັບຜິດຮອບ ເນື່ອຈາກຜູ້ວິຈัยຈະນຳຄຳຕອບຂອງທ່ານໄປໃຫ້ເຄራະໜີໃນກາພຽງເທົ່ານັ້ນ

២. ແບບສອບຄາມຫຼຸດນີ້ປະກອບດ້ວຍ ៣ ຕອນ ດັ່ງນີ້

ຕອນທີ ១ ແບບສອບຄາມຂໍ້ມູນເບື້ອງດັ່ນຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຄາມ

ຕອນທີ ២ ແບບສອບຄາມເກີ່ວກັບການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດທະນາຖາວອນຂອງອົງກົດການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດໂຄກທິນແລ້ວ ຄຳເກອເຮັດວຽງ ຈັງຫວັດນគປນມ

ຕອນທີ ៣ ປັບປຸງຫາ ອຸປະສົງ ແລະຂໍ້ເສັນອະນະໃນການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດທະນາຖາວອນຂອງອົງກົດການບໍລິຫານສ່ວນຕຳມະຫວັດໂຄກທິນແລ້ວ ຄຳເກອເຮັດວຽງ ຈັງຫວັດນគປນມ

ຜູ້ວິຈัยຫວັງວ່າຈະໄດ້ຮັບຄວາມເມຕຕາອນໆເຄራະໜີຈາກທ່ານໃນການຕອບແບບສອບຄາມໃນຄົງນີ້ ເປັນຍ່າງດີ ແລະຂອງເຈົ້າຢູ່ພວກເຮົາ ໃນ ໂອກາສນີ້

ຂອງເຈົ້າຢູ່ພວກເຮົາ ສ່ວນຕຳມະຫວັດທະນາຖາວອນ

ພຣະສຸວິທຍີ ອຸປະສົງ ອຸປະສົງ (ວົງໝົງໝາລີ)
ນິສິຕປະຈຸບັນ ພຣະສຸວິທຍີ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ
ສາຂາວິຊາຮັກປະກາດ ສາຂາວິຊາຮັກປະກາດ
ມາຮັກປະກາດ ສາຂາວິຊາຮັກປະກາດ

ตอบที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้น

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๒๐ ปี

๒๐ - ๓๐ ปี

๓๑ - ๔๐ ปี

๔๑ - ๕๐ ปี

๕๑ - ๖๐ ปี

๖๑ ปีขึ้นไป

๓. สถานภาพ

โสด

แต่งงาน

หม้าย/หย่าร้าง

๔. อาชีพ

เกษตรกรรม

ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

อื่นๆ(ระบุ)

๕. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลโคกพินแอ่ อําเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ๕ หมายถึงมีการปฏิบัติมากที่สุด
- ๔ หมายถึงมีการปฏิบัติมาก
- ๓ หมายถึงมีการปฏิบัติในปานกลาง
- ๒ หมายถึงมีการปฏิบัติน้อย
- ๑ หมายถึงมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		(๕) มาก ที่สุด	(๔) มาก	(๓) ปาน กลาง	(๒) น้อย	(๑) มาก
๑. หลักนิติธรรม						
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ในการออกข้อกฎหมายหรือกฎหมายเบี่ยง/ข้อนับคับที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน					
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อนับคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับชุมชน					
๓	องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน แล้วเร่งดำเนินการและรายงานผลให้ทราบ					
๔	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความซัดเจนของการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย, ระเบียบและข้อนับคับอย่างถูกต้อง					
๕	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงครอบคลุ่ม					
๖	ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีนโยบายรณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดถือหลักความชอบธรรม					
๗	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิรูปกฎหมายเบี่ยงให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ					

ข้อที่	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		(๕) มาก ที่สุด	(๔) มาก	(๓) ปานกลาง	(๒) น้อย	(๑) มาก
๒. หลักคุณธรรม						
๑	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม					
๒	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีมนุษยสัมพันธ์, มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไม่ตรึงใจพร้อมให้บริการ					
๓	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความซื่อสัตย์สุจริต, ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม					
๔	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม					
๕	ผู้บริหาร, สมาชิกพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีจิตสำนึก, ยึดมั่นหลักการและภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน					
๖	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการยอมรับจากประชาชน					
๗	ผู้บริหาร, สมาชิกและพนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม					
๓. หลักความโปร่งใส						
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงานกิจกรรมต่างๆ มีการสรุปผลเปิดเผยต่อสาธารณะ					
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบแผนงาน, โครงการต่างๆ และการใช้งบประมาณ					
๓	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดเก็บภาษีและจดงบประมาณ กระทำอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม					
๔	องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ					
๕	กระบวนการการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผย ตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา					

ข้อที่	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		(๕) มาก ที่สุด	(๔) มาก	(๓) ปานกลาง	(๒) น้อย	(๑) น้อยมาก
๖	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชนมีความถูกต้องตรงกับความเป็นจริง					
๗	องค์การบริหารส่วนตำบล มีนโยบายการบริหารจัดการ เหมาะสมกับโครงสร้างองค์กรและง่ายต่อการปฏิบัติ					
๔. หลักการมีส่วนร่วม						
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชน					
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น					
๓	ในการประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนสามารถเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์ได้ โดยไม่จำกัดศักยภาพของประชาชน					
๔	ผู้บริหารงานและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลรับฟังและนำข้อเสนอแนะ, ข้อร้องเรียนไปดำเนินการอย่างรวดเร็ว และเต็มความสามารถ					
๕	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน					
๖	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหา					
๗	สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกคน มีอิสระในความคิด สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะและสามารถตรวจสอบผู้บริหารได้อย่างแท้จริง					
๕. หลักความรับผิดชอบ						
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล นำโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่แฉลงไว้ไปดำเนินการ ให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่ได้กำหนดไว้					
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนและชุมชน					

ข้อที่	การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		(๕)มาก ที่สุด	(๔)มาก	(๓)ปานกลาง	(๒)น้อย	(๑)น้อยมาก
๓	องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการบริการสาธารณูปอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงทุกชุมชน					
๔	การให้บริการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ด้วยความรับผิดชอบและตอบสนองความต้องการของชุมชน					
๕	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม					
๖	เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไข					
๗	ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความกล้าหาญพร้อมที่จะยอมรับผลจากการกระทำการของตน					
๖. หลักความคุ้มค่า						
๑	องค์การบริหารส่วนตำบล การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน					
๒	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์ให้ประชาชนประยัดทรัพยากรธรรมชาติ					
๓	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดอาคารสถานที่, เครื่องมือและอุปกรณ์ จัดให้มีความเหมาะสม ส่งตรงและมีความทันสมัย					
๔	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่					
๕	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ชุมชนได้รับ					
๖	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานอยู่อย่างสม่ำเสมอ					
๗	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกพินแยก อําเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

๑. หลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารงานของบุคลากร ตามกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความถูกต้องดีงาม

ปัญหา/อุปสรรค การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนา

๒. หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ยึดมั่นความถูกต้องดีงามด้วยความมีระเบียบวินัย

ปัญหา/อุปสรรค การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนา

๓. หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงานของบุคลากร และผู้บริหารมีกฎหมายที่ต่างๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

ปัญหา/อุปสรรค การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนา

๔. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผลงานและเสนอความเห็นในการตัดสินปัญหา เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีพลังในการทำงานร่วมกัน

ปัญหา/อุปสรรค การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนา

๕. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและผู้บริหารใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลของการปฏิบัติหน้าที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้และสร้างความพึงพอใจต่อทุกฝ่าย

ปัญหา/อุปสรรค การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนา

๖. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม
ปัญหา/อุปสรรค การบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการพัฒนา

ขอเจริญพรขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

พระสุริวิทย์ คุณยุติโตร (วงศ์ชาลี)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: พระสุริวิทย์ คุณยุตโต (วงศ์ชาลี)
เกิด	: วันจันทร์ ๒๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗
สถานที่เกิด	: ๑๓๕ บ้านนาโนนใหม่ หมู่ ๗ ตำบลโคกหินแขวง อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม ๔๘๑๗๐
การศึกษา	<p>: ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านนาโนนใหม่</p> <p>: มัธยมศึกษา โรงเรียนเรณุนครวิทยานุกูล</p> <p>: ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ เอกการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสังฆ์นครพนม</p> <p>: นักธรรมเอก สำนักเรียน วัดป้าจิมavaส ตำบลเรณุ อำเภอเรณุนคร จังหวัดนครพนม</p>
ทุนการศึกษา	: จากบุพการีและผู้อุปถัมภ์
อุปสมบท	: ๑๕ เมษายน ๒๕๔๘
สังกัด	: ๒๘๒ วัดใหม่யายนุย ถนนวุฒากาศ ๒๔ แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐
เข้าศึกษา	: ๕ มิถุนายน ๒๕๕๓